FOTO

REDACTIE D. HELFFERICH

★ UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE ★ UITGAVE C. MISSET N.V. DOETINCHEM ★

5e JAARGANG No. 11
NOVEMBER 1953

FLITS FOTO'S met GEVABOX en GEVAPAN!

Met de Gevabox 6 x 9 cm en de synchro-flash 52, welke werkt volgens het condensator principe, maakt U uitstekende flitsopnamen. Het flitsapparaat is met één handgreep te bevestigen, zodat U zonder veel omhaal rake flitsfoto's kunt maken. Vraag Uw fotohandelaar U deze box met flitser te tonen!

Als U nu de gelukkige bezitter bent geworden van de hiernaast afgebeelde flitscamera, gaat U natuurlijk enthousiast flitsfoto's maken. Begin dan meteen goed en stop een uitnemende rolfilm in Uw box: Gevapan 33!

Dan is elke foto raak, want door de grote snelheid van deze film is onderbelichting practisch uitgesloten. Wilt U echter zonder flitslicht fotograferen dan is dit vanzelfsprekend ook mogelijk. Want de universele Gevapan-film is gemaakt voor binnenopnamen bij dag- of kunstlicht en ook voor buitenopnamen bij donker weer.

De bijzondere eigenschappen van Gevapan 33 verlengen dus Uw fotoseizoen en stellen U in staat het hele jaar door te fotograferen.

N.V. HANDELSONDERNEMING Gevaert GEVAERT - DEN HAAG

elke verpakkingsvorm

voor fotograaf en foto handelaar

Fotomapjes
Enveloppen
in alle maten met en zonder strabordrug
Kleinbeeldmappen
Negatiefalbums
voor kleinformaat 6 x 6 en 6 x 9 negatieven
Briefkaartmappen
Ateliermappen
Negatiefcouverts
Losbladige reportage albums
Cellophane étui's
voor industrie foto's

DORGELO
gouda

H.H. FOTOGRAFEN

N.V. LAREVO
(OPGERICHT 1934)
PARADE 4 - BERGEN OP ZOOM
TELEFOON 832

IS UW ADRES VOOR REPRODUCTIE

DAAROM

OVERAL-LAREVO

Veilinggebouw „DE VIJZEL"
Keizersgracht 616 - Amsterdam - Tel. 37167

FOTO, KINO, FILMS EN INSTRUMENTEN
kunnen dagelijks bijgevoegd worden

Magazijngoederen, Winkelinventaris e.a. kunnen ook ter plaatse door ons geveild worden. — Vraagt condities.

Makelaar N. C. A. J. Groenendijk, Veilinghouder.

COMBY

De ideale tas voor fototrips. Licht, sterk en betrouwbaar.

Vervaardigd van 1e klas dubbelgeweven waterproof linnen en geheel afgewerkt met tuigleder. Doorlopende riem. Biedt ruimte aan Uw camera met alle toebehoren.

Nù met lederen hoeken, statiefriempjes en twee grote binnenvakken **f 12.95**

Verkrijgbaar bij de fotohandel en per postorder:
„PASMAN-KOFFERS" - Utr.str. 34 - Amsterdam - Tel. 35195

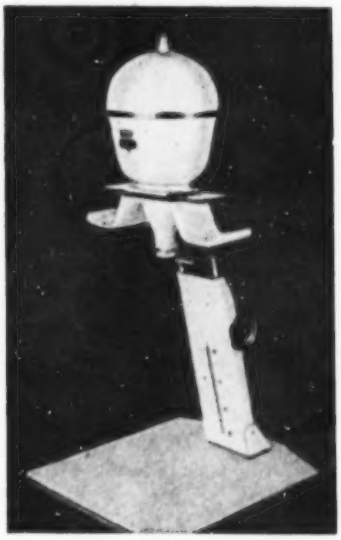

Kindermann - Amatofirm Kleinbeeldvergrotingsapparaat. Halve condensor-Laack optiek 6.3; grondplank 30 x 25 cm f 91.—.

Vraagt Uw fotohandelaar.

IMPORTEUR : BOAS FOTO-IMPORT

Vloeibare Fotohoeken

Gebruikt **LERO 222 Vloeibaar Adhaesief** voor het

- **krimpvrij**
- **zuurvrij**
- **trekvrij opplakken van foto's**

Buitengewoon geschikt voor grote formaten en foto-montages

Leverbaar in busjes en tubes

Alleenvertegenwoordiger voor Nederland: **Tom-Papier, Nwe Hilversumseweg 4, Bussum**

Vraagt Uw foto-handelaar

CHEMISCHE FABRIEK „LERO" DUIVENDRECHT
TEL. OUDERKERK A/D AMSTEL 365 (K 2973)

„Even een tukje doen", zegt de egel en.
U ziet hem de hele winter niet meer

Houdt Uw camera ook zo'n winterslaap?

Een knip, een flits, een kiek.... Dat kunt U natuurlijk ook!

Of bent U een van de velen, wier fotovreugde geen gesloten seizoen kent. Zij kieken dóór! In de donkere maanden met behulp van de goedkope Philips „Photoflux"-lampjes. Hun albums bevatten een schat van kieken, genomen met deze kleine, maar o zo lichtsterke flitslampjes. De mooiste binnenshuisfoto is nu een kwestie van éven kieken. Iedereen kan het. Vraag Uw fotohandelaar!

PHILIPS „Photoflux"

verpakt zonlicht

type PF 3 **40 ct.**

BILORA

BELLA

ZIJ IS ENIG IN HAAR SOORT

de elegante, slanke en in haar vorm volmaakte BILORA-BELLA. Zij is inderdaad de verwezenlijking van vele duizenden amateurs. BELLA biedt U :

- Exacte instelling door de objectief-spring-tubus !
- Modern fotograferen door sluiter met flitscontact !
- Beveiliging tegen dubbele belichting !

. . . . en nog veel meer voordelen !

Vraag het aantrekkelijke prospectus: „Verliefd op BILORA-BELLA"

f 36.75

KÜRBI & NIGGELOH · RADEVORMWALD · RHLD./GERMANY

Imp.: J. P. VOS' Cinefoto - Import N.V. - Den Haag

Als resultaat van opgedane ervaringen in de afgelopen jaren brengt Blaupunkt nu het ideale Amateur electronenflitsapparaat.

Zeer licht in gewicht
W/sec. 45
Richtgetal
50 bij 23/10 Din

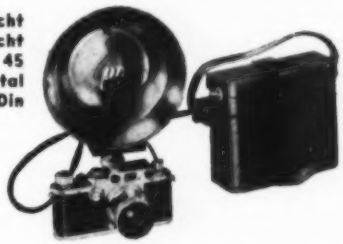

amateur III

Het apparaat functionneert op 3 staaf-batterijen 1.5 Volt. Een stel batterijen levert circa 50 flitsen.
Prijs batterijen f 0.35 per stuk.

Voor slechts f 1.05 heeft men een nieuw stel batterijen die in elke electriciteitszaak kunnen worden gekocht.

Prijs apparaat compleet met batterijen **f 198.—**.
Desgewenst kan ook accu worden bijgeleverd.

Vraagt Uw fotohandelaar om demonstratie.

Imp.:
J. P. VOS' Cinefoto - Import N.V.
Laan Copes van Cattenburch 54 **DEN HAAG**

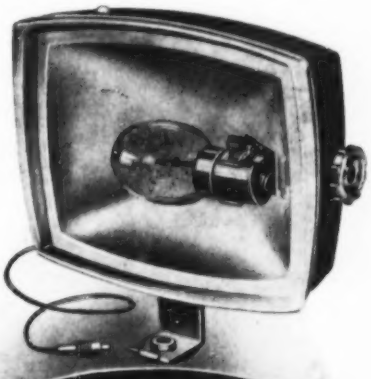

BILORA

LUXA 2a

het flitsapparaat in het moderne zakformaat. Betrouwbaar functionnerende contrôleinrichting, uitwerper, aan de achterzijde grote belichtingstabel.

KÜRBI & NIGGELOH · RADEVORMWALD (RHLD)
Imp.: J. P. Vos' Cinefoto Import N. V., Den Haag

Eumig

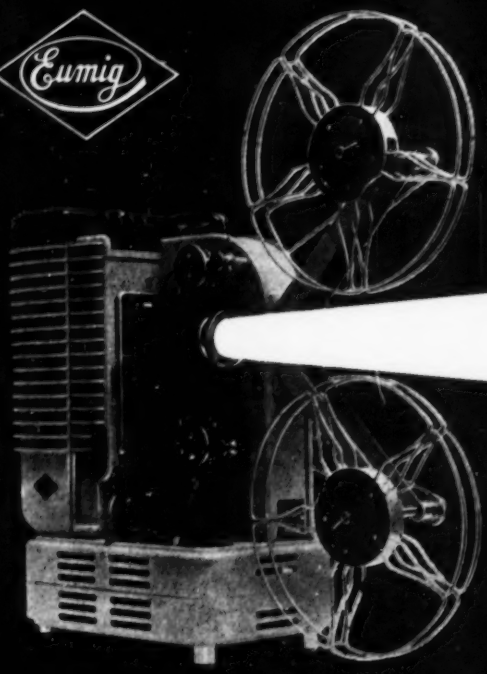

P 25. Een Eumig projector van bijzondere kwaliteit, leverbaar voor 8 of 16 mm. Nieuw koelsysteem, waardoor het mogelijk is een 500 W lamp te gebruiken. Optiek 1:1,6.- Projectie voor- en achteruit en stilstaand. (Ventilatie wordt bij stilstand vergroot.) Voorzien van spaarstroomschakelaar.

EUMIG P 25

Deze kwaliteitsprojector wordt bijzonder aanbevolen voor onderwijsdoeleinden. Vergelijk licht, mechanisme, uitvoering enz. met elke andere goede projector en bepaal daarna pas Uw keus. Demonstratie op aanvraag.

ALLEENIMPORTRICE: C. BOONEN & Co. N.V. - AMSTERDAM-C.
LEVERING VIA DE ERKENDE FOTOHANDEL

ILFORD

★ 's Werelds beste rolfilm

SELOCHROME
ORTHO 30°
voor algemeen gebruik

HP 3
zeer hoog gevoelig PAN 32°

FP 3
fijnkorrel PAN 29°

en ILFORD contact-papier voor ideale afdrukken

ILFORD FOTO N.V. - HERENGRACHT 168 AMSTERDAM

DE **CO**ndensator
SYnchroon-Flitser
in zakformaat

VOORDELEN:

- Condensator
- Vaststelschroef
- Veer voor het uitwerpen van het gebruikte lampje
- Gewicht slechts 80 gram

Prijs f 11.-

Bijbehorend étui f 1.75

De goedkoopste Synchroon-Flitser

DUOLUX-ROYAL FLITSER

VOORDELEN:

- Ingebouwde Condensator
- Signaallampje voor contrôle der flitslamp
- Passend op iedere camera
- Veer voor het uitwerpen van het gebruikte lampje
- Aansluiting voor 2e lamp

In ivoorkleurige uitvoering f 22.50

Bijbehorend étui . . . . . f 2.50

Levering uitsluitend via de erkende Fotohandel

Alleen-importeurs:

J. SANDERS Foto & Kino-import

Laurillardlaan 15 - SANTPOORT - Telefoon 8094 (K 2560)

* TERTA SOUND *

16 mm. geluidsfilm projector

fl. 1650.-

compleet met luidspreker, lampen, enz.

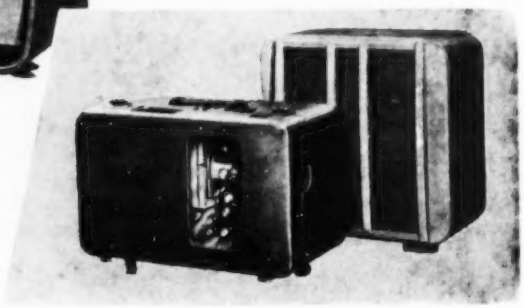

Alle onderdelen in voorraad. Door de fabriek opgeleid personeel. Uit voorraad leverbaar. Betaling desgewenst te regelen. Demonstratie op aanvraag. Regelmatige filmvoorstellingen in onze showroom, zowel 's avonds als overdag, vraag hiervoor een uitnodiging. Aantal personen vermelden. Prospectus op aanvraag.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Synchroon motor, loopt absoluut geruisloos.
Voltage: 110 Volt, 50 perioden wisselstroom.
Stroomverbruik: ca. 1000 watt bij een projectielamp van 750 watt.
Projectielicht: 200 lumen.
Brandpunt lens: 50 mm.
Spoelgrootte: 600 m.

Afmetingen:
Projector: 497 x 360 x 275 mm.
Luidspreker: 454 x 477 x 285 mm.

Gewicht:
Projector: 27 kg.
Luidspreker: 9,65 kg.

VERSTERKER:

Output: bij 1000 Hz. 12 watt.
Luidspreker output: 12 watt.
Toonweergave: tussen 50 en 12000 Hz.
Gevoeligheid (volle modulatie bij 1000 Hz):
ca. 3 mV van microfoon, ca. 200 mV van gramofoon.
Geruis (phosphometisch gemeten) -60 db.
Aanpassingsweerstand: 15 Ohm voor luidspreker in zaal.
5 Ohm voor contrôle-luidspreker.
Luidspreker aansluitsnoer: 10 meter.
Aandrijfmotor: ca. 1/7 P.K.
Buizen en lampen: 2 stuks ECC 40, 2 stuks 6AQ5.
2 stuks 6 x 4. Photo electrische cel.
Projector lamp 110 V. 750 watt.
Toonlamp 6 V. 25 watt
Zekeringen 2 en 10 ampère.

Alleenvertegenwoordiging:

PLASTO
PHOTO
PLASTICS

H. Oswald FOTO KINO

Bosboom Toussaintstraat 65 - Amsterdam-W. - Tel. 87038

Laat Uw familie mee genieten!

Laat hun Uw mooiste kleuren- en zwart-wit dia's zien, *drieduizendmaal vergroot* door middel van de

Leitz Prado 150

De meest verkochte kleinbeeldprojector
Hij geeft een brillante, haarscherpe projectie, die Uw stoutste verwachtingen overtreft

Een Leitz product, dus niet te evenaren!

Overtuig U, en vraag Uw fotohandelaar, U enige van Uw eigen dia's te projecteren met de LEITZ' PRADO 150

EEN PROSPECTUS STELT HIJ U OP AANVRAAG GAARNE TER HAND

De prijs zal U best meevallen!

VERKA

Foto papierwarenfabriek
F. HERBEN

OUDE WAAL 4
AMSTERDAM-C.

TELEFOON 63168
PRIVE 38344

Najaar 1953

Nu de feestdagen weer naderen is een foto-album of een van onze andere artikelen een mooi en blijvend geschenk.
Wij zijn wederom met iets heel speciaals aan de markt en geven U hiervan onderstaande voorbeelden:

FOTO-ALBUMS
vanaf f 2.40 per stuk, leverbaar in diverse kleuren in Copra, Reptiel en Kunstleer.

INDUSTRIE-ALBUMS
met bijzonder handig uitneembaar pendelmechaniek.

METALEN FOTO-LIJSTEN
in diverse formaten.

PLASTIC FOTO-BRIEFKAART PORTEFEUILLES
in diverse kleuren en persingen.

FOTO-PAPIERWAREN
voor alle voorkomende doeleinden, eventueel bedrukt, tegen speciale prijzen.

Wij maken U gaarne offerte. Hoogachtend,
Fotopapierwarenfabriek VERKA

Belangrijk nieuws voor:
PRACTICA EN EXACTA
VAREX BEZITTERS

PRISMAZOEKER VOOR PRACTICA
Kunt U zonder meer over Uw zoeker schuiven. Compleet in lederen étui . . . **f 82.—**

PRISMAZOEKER VOOR EXACTA VAREX
Compleet in lederen étui . . . **f 125.—**

BALGINSTELAPPARAAT VOOR PRACTICA
Door schaarbeweging inklapbaar en daarom handig mede te nemen. (Binnenkort ook leverbaar voor Exacta Varex) . **f 72.—**

Nog leverbaar enkele Rolleicords 111A met Zeiss Triotar 1 : 3.5 en Compur Rapid sluiter slechts . . f 325.—

FOTO-KINO-STRIK N. V.
BUSSUM - Nassaulaan 37 - Telefoon K. 2959 - 6217
HILVERSUM - Groest 136 - Telefoon K. 2950 - 2130

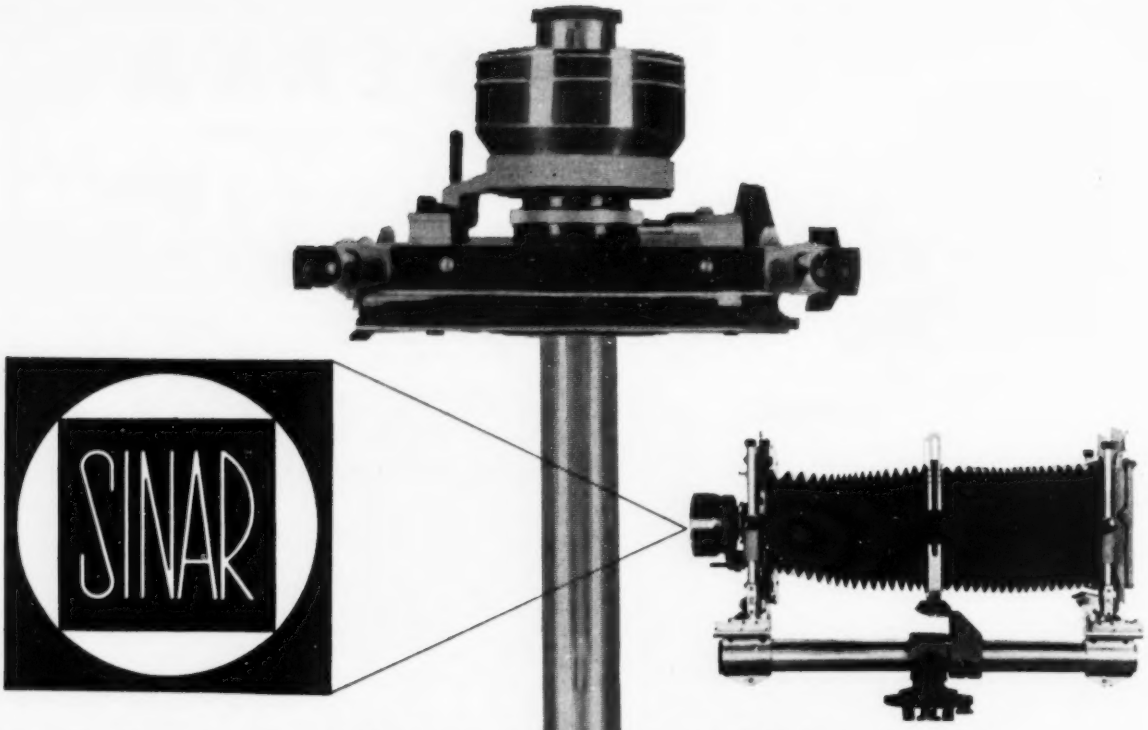

De Zwitserse precisiecamera uit de praktijk geboren

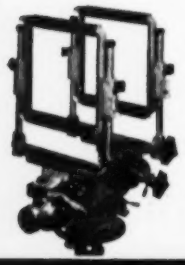

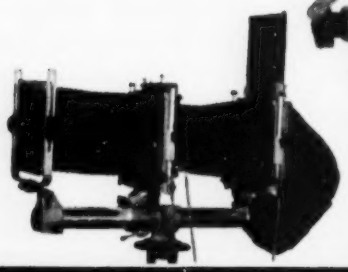

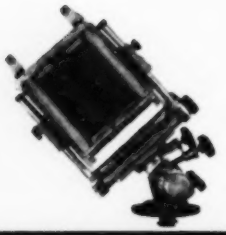

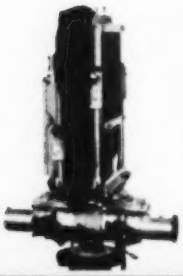

De Sinar is ontworpen als statiefcamera, met grote verstelmogelijkheden, die elk afzonderlijk bediend en geblokkeerd kunnen worden. Zij heeft een zeer grote stabiliteit en bezit blijvend spelingvrije instellingen. Het grondprincipe is gebaseerd op volledig verstelbare koppelramen, waarin met eenvoudige handgrepen objectieven, balgen en matglasraam geplaatst kunnen worden. De mogelijkheid balgen uit te wisselen, aan elkaar te zetten en te verwisselen voor een groothoekbalg maakt het gebruik van objectieven met extreme groothoek vanaf 6 cm tot zeer lange brandpuntsafstanden mogelijk. Uit de hulpstandaard en de extra balg kan een compendium gevormd worden, zodat vals licht volkomen afgeschermd kan worden en het maken van combinatiefoto's eenvoudig uit te voeren is. De hulpstandaard kan ook gebruikt worden als objecttafeltje voor het fotograferen van kleine onderwerpen. De universele filterhouder met zonnekap maakt één stel filters voldoende. De matglasinstelling van de Sinar vindt niet meer plaats met een insteldoek, maar door middel van een balg, die vals licht volledig afsluit. Voor juiste instelling en voor de beoordeling van donkere hoeken, wordt een loupe in deze balg geplaatst. Het matglas heeft een ingeëtste ruitverdeling, zodat zeer juist afstellen en afmeten gemakkelijker wordt. 6 waterpassen maken een exacte afstelling van de camera mogelijk. Batterijen voor flitslicht worden in de optische bank ondergebracht. Ook kan hierin een condensator met $22^1/_2$ volt batterij geplaatst worden, waardoor 45 flitslampen gelijktijdig kunnen worden ontstoken. De achterwand is met één schroef bevestigd en is daardoor snel verwisselbaar, zodat het apparaat om te bouwen is van 4 x 5" tot 13 x 18 cm of 18 x 24 cm. Er kan ook een speciale kleurenachterwand gemonteerd worden. De sluiter wordt op dezelfde wijze als de balg in het koppelraam geplaatst. In de normale stand is ze geopend, zodat het matglasbeeld zichtbaar is, ook als de cassette op de camera geplaatst wordt. Bij het inschuiven van de cassette gaat de sluiter automatisch dicht. Sluitertijden van $^1/_{25}$ tot 10 seconden met synchronisatie, zowel voor electronenflits als voor flitslampen met beveiliging tegen foutieve afstelling van het contact. Alle instellingen zijn voor en achter de camera afleesbaar en er is een sein, waaraan te zien is of de sluiter open staat of dicht is. Geen spannen van de sluiter, doch directe ontspanning.

Vertegenwoordiging: **Bernard van Gils**

Karnemelkstraat 3, Breda, Telefoon 9556

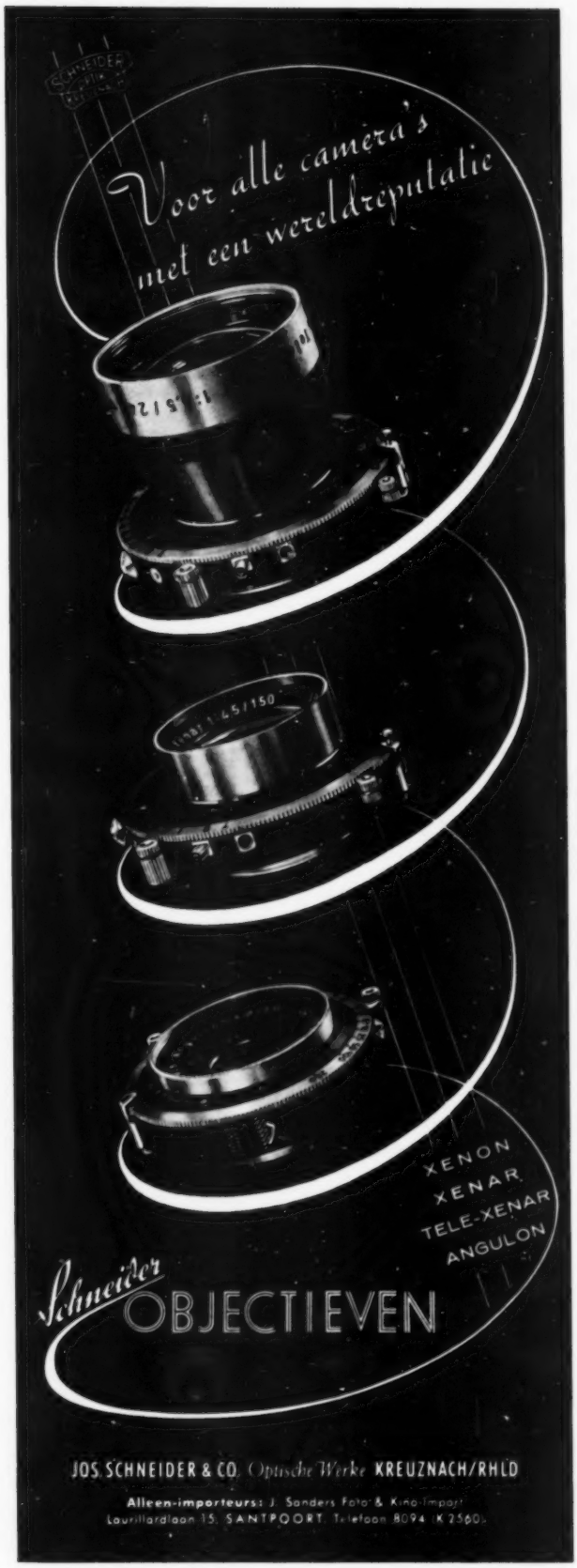

„GOLDA"

„Golda", een kleinbeeldcamera met **gekoppelde afstandmeter.** Objectief: **Schneider Radionar 1 : 2,9/50 mm.** Sluiter: **Prontor SV volgesynchr. 1—1/300 sec. en B** en zelfontspanner. Rompontspanner en diepte-scherpte-ring. Afneembare achterwand. Grote voordelen door filmtransport van cassette in cassette. Gevoerd lederen paraattas ƒ 19,50. Filters ƒ 4.90

voor slechts ƒ 240,—

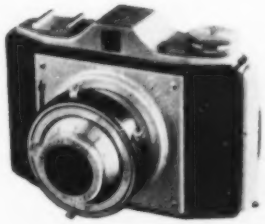

„GUGO"

Een volmaakte camera
voor de prijs van een box

12 opnamen 6/6 op 120 film. Coated optiek. Achromaat, optische doorzichtzoeker. Inschuifbare lenstube met vergrendeling. Gesynchron. voor flitslicht-opnamen. Model 1 **ƒ 39.50**

Model 1: **Gauthier-centraalsluiter, 1/25, 1/75 en B.** Diafragma **1 : 1,7 en 1 : 11.** Afstandinstelling met meterschaal. Filters ƒ 4.90.

Model 2: **Vario-sluiter, B, 1/25, 1/75, 1/200.** Objectief **1 : 4,5.** Diafragmaschaal met diepte-scherpte-ring. Model 2 **ƒ 67.50**
Gedetailleerde meter-instelling. Filters ƒ 5.50.
Lederen paraattas voor model 1 en 2 ƒ 9.75.

Goldeck Reclame-projector. Het laatste op het gebied van reclame. Deze Continu-projector is verkrijgbaar voor 12 en 24 dia's 5/5 cm. Door de zeer korte brandpuntsafstand van de lens (Schneider 1 : 3,5/38 mm) is plaatsing onder alle omstandigheden mogelijk. De projectielamp van 250 Watt levert zeer heldere beelden op het matglasscherm op ongeveer 40 cm afstand.

Bovendien kunnen wij uit voorraad leveren, zeer voordelige metalen fotolijsten, met verwisselbare passepartouts van 6/9 tot 24/30. Uitermate handig bij het verwisselen van de foto.

Verder leveren wij de van vroeger zo bekende

„DEGETO"-films

Filmlijst zullen wij U op aanvraag gaarne doen toekomen.

Handelsonderneming „TABOR"

Foto-Kino Import - Dam 2a - Amsterdam - Tel. 43272

Bell & Howell

Filmomaster 8mm

Voorheen f 940.—

thans

fl. 795,-

Model 606
400 Watt
regelbaar van
110—230 Volt

Model 606M
500 Watt
110 Volt
of
voor 125 Volt

En de beroemde B & H
Sportster met f/2.5
TT & H lens, enkelbeeld
belichting, 4 snelheden

slechts **f 435.—**

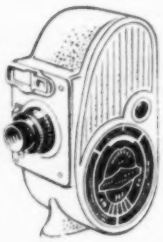

★

BELL & HOWELL
VERKOOPSORGANISATIE
IN NEDERLAND :
ANIMEX, HAARLEM

VERKRIJGBAAR BIJ ALLE BELL & HOWELL DEALERS IN NEDERLAND

8e Jaargang no 11 — November 1955

FOTO

UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE

WAARIN OPGENOMEN „KLEINBEELDFOTO"

Officieel Orgaan van de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen.
Officieel Orgaan van de Nederlandse Fotografen Kunstkring.
Redactie: D. Helfferich.

•

Redactie-adres: IJsselkade 32, Doetinchem. Tel. K 8340-3941.
Redactieraad: Dr H. J. van Opstall, Dr J. J. M. van Santen, G. A. W. Wagenaar, N. C. A. J. Zomer N.F.K.

•

Uitgave: Uitgevers-Maatschappij „C. Misset" N.V., Doetinchem; postgiro abonnementen 502259 - postgiro advertenties 502260 - postgiro afd. Boekhandel 502258. Pos rekening voor België, Antwerpen no 308163. Telefoon Doetinchem K 8340-3941.

•

Verschijning: Maandelijks op de Vrijdag omstreeks het midden van de maand, behoudens bij bijzondere evenementen.
Abonnementsprijs: *f* 9,90 per jaar bij vooruitbetaling voor leden van de bij de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen aangesloten verenigingen en clubs — voor niet-leden *f* 11,— per jaar bij vooruitbetaling; voor het buitenland (behalve België) *f* 12,50. Abonnementsprijs voor België frs 225 per jaar bij vooruitbetaling. Losse nummers *f* 1,—, in België frs 20.

•

UIT DE INHOUD

	blz.
Breed in terrein	291
Reacties op modernisme	292
Dag der Foto-journalisten	294
Dierenbescherming en fotografie	298
Camera op school	301
Tover der fotografie	302
Beoordelingen	304, 315
Op de Snijtafel	309
Film en Jeugdcongres	313
Stereo voorzetstuk	314
Fotowedstrijd, uitslag	316
Bondsnieuws	319
Omslagfoto van G. J. A. Hammink, Hengelo	

VAN DE REDACTIE

Er was een tijd dat men de fotografie enkel kon gebruiken om van mekaar portretten te maken en om „het landschap" vast te leggen. Schuchter is toen deze en gene begonnen met de fotografie toe te passen in beroep en bedrijf. Toen kwam een wisselwerking, want men bedacht voor de fotografie vele nieuwe verschijningsvormen en gaf er gelijktijdig geheel nieuwe opgaven aan. Zodat in de laatste (weinige) jaren naar alle zijden en naar verre einders de invloedsfeer van de fotografie werd uitgelegd.

Nu kan men die terreinen geheel overlaten aan wie zich daarop gespecialiseerd hebben en wie er de weg weten, zodat wij ons dan bij de elementaire verschijningsvorm kunnen houden. Maar doen we dan goed? Wij hebben het voordeel van in het centrum te staan en als zodanig kunnen wij richting blijven geven aan al wat met „de fotografie" samenhangt; aan heel dat wijd gebied. Tot Nut van het Algemeen dus.

Wat dan echter meteen voor onszelven óók verrijking brengt. Want hoe willen wij via de fotografie het leven uitbeelden, als we niet midden in de gebeurtenissen staan? En er is geen richtere en rechtere weg naar vele levens-facetten, dan over een plaveisel dat ons bekend is, dan via die fotografische vertakkingen en kruisbanen.

Het is om die reden dat wij in FOTO *schijnbaar* soms wat afdwalen. Maar wij zijn werkelijk de weg niet kwijt, als wij enerzijds eens in een verslag vertellen hoe de stand van zaken bij de Reprografie is; en evenmin als wij aandacht schenken aan de Film, en in dit nummer bijvoorbeeld aan het belangrijke congres van „Film en Jeugd". U moet daarvan weten, al hebt U geen bemoeienissen bij de film, noch bij de jeugd. Wij veronderstellen echter bij U dezelfde brede belangstelling voor onze fotografie, de Uwe, en de onze nl.

Om allerlei redenen dus, en niet in de laatste plaats omdat de moderne fotografie een „cineastische" instelling vereist. Niet in die zin dat onze foto's vergrotingen van film-beeldjes zouden moeten zijn. Dergelijke vergrotinkjes vallen altijd tegen; ten eerste technisch; maar verder ook: ze zéggen niets.

Ziehier: „De Fotografie" is van een eenvoudig plaatje als het ware een ingewikkeld mozaïek geworden van veel steentjes in allerlei kleur. Soms lijkt het ons wel of dat fraaie mozaïek uiteenvalt als een

De moderne fotografie en zijn reacties

Het zou wel wonder zijn als de nu steeds duidelijker zich aftekenende tendenz in de fotografie, naar moderner werk, niet een reactie teweeg zou brengen in het andere, het meer behoudende kamp.
Zoals elke actie een reactie tengevolge heeft, was het wel te voorzien dat dit zou gebeuren, en juist de laatste tijd beginnen de stemmen van hen die het niet zo erg eens zijn met het modernisme in de fotografie, zich duidelijker te verheffen.
Zeker, al veel eerder hebben we op vele plaatsen bezwaren gehoord, uitlatingen die varieerden van heftig verzet tot een nog niet kunnen of willen begrijpen van de moderne foto. Maar deze is niets anders dan een verschijnsel van een ontwikkelingsfase in de fotografie, zoals elke ontwikkelingsfase verschillende fasen heeft. Immers wat stil staat gaat achteruit, en al is een ontwikkelingsgang er over het algemeen een met schokken, zij moet er zijn en mag niet in de kiem gesmoord worden. Schokken, zeker. In vele gevallen geraakt een ontwikkelingsfase in het overdrevene, maar deze wordt dan weer bij rustige overdenking en beschouwing, in tijden van grotere bezonkenheid, verlaten, en er wordt een kleine stap teruggedaan. Het resultaat is dan toch dat de teruggang niet zo groot is dat ze op het uitgangspunt weer terugkomt. Er blijft altijd een winst over. Vooruitgang is als een epicycloïde, sprongen vooruit gevolgd door een terugkeer, maar als totaal een vooruitgaan.
Zo is het ook met de vooruitgang in de fotografie.
Nu wil ik volstrekt niet zeggen, dat de algemene drang naar zich herzien, naar loslaten van het oude, naar grijpen naar dingen die nog wat onvaste vormen hebben, zich nu reeds kan consolideren tot een bepaalde vorm. Men is zoekende, en men zal blijven zoeken, maar men zal zeker niet blijvend terugkeren.
Ik wil nu wijzen op enige tekenen die er op wijzen dat er verzet is tegen de drang naar vooruitgang en verandering.
De London Salon of Photography vraagt in haar inschrijvingsbiljetten dat ze alleen neemt „die klasse van werk in ‚Pictorial Photography', waarin een duidelijk bewijs van persoonlijk gevoel en uitvoering naar voren komt".

Met de kwalificatie van het werk ben ik het eens, maar dat het werk moet vallen in de rubriek „Pictorial Photography" is maar voor een begrensde uitleg vatbaar.

Het is moeilijk een goede Nederlandse vertaling te geven van de woorden pictorial en pictorialism, zoals ze in verband met de fotografie gebruikt worden. Want wij zijn er niet als we vertalen met schilderachtig en schilderachtigheid, omdat we zo licht geneigd zijn hier alleen landschapsfotografie in te betrekken. De London Salon strekt het begrip pictorial veel verder uit en laat landschappen, portretten, stillevens, naakt, enz. toe. Wij zullen er niet zo gauw toe komen om bv. een stilleven of een portret schilderachtig te noemen, zodat we werkelijk gebrek hebben aan een woord dat de bedoeling van dit pictorial in de fotografie dekt, al begrijpen wij de betekenis er wel van. Voor mij is dat nl. „alles wat een schilder zou kunnen en willen weergeven".

En hier raken we m.i. op de verkeerde weg, want we komen in het slop waaruit we zo graag weg willen.

Fotografie is geen schilderen, fotografie is anders, en wil ook uitdrukkelijk anders zijn.

Zo bereikte ons een samenvatting van een lezing voor de P.S.A., gehouden bij de jaarbijeenkomst 1953 te Los Angelos, door Frank J. Heller, FPSA, FRPS. Als men zoals Heller dus „fellow" van de PSA en van de RPS is, dan is men op fotografisch gebied iemand met gezag en van betekenis, niet alzo de eerste de beste.
Ook hij bepaalt zich tot het „pictorialism" en geeft een omschrijving van dit woord op de volgende wijze:
„Pictorialism betekent voor mij (Heller) tegenwoordig de complete vrijheid om te fotograferen wat men wil, wanneer men wil, en onder die condities die de fotograaf zelf uitkiest (tijd van de dag, verlichting, standpunt) en het toepassen van elke behandeling die hij zelf het meest passend vindt. Het afgewerkte product moet van goede smaak getuigen en niet ingesteld op bindende juryregels. Deze goede smaak is niet meer dan goede compositie en goede techniek. Zeer veel foto's worden er elk jaar geproduceerd die goed zijn van techniek, opstelling en interessante onderwerpen geven, maar er zijn er maar weinig, die al deze kwaliteiten omvatten, en bovendien getuigen van oprechte innerlijke ontroering of zelf-uitdrukking. Dit is mijn verklaring van pictorialism".
Wij zouden nu kunnen zeggen dat hieronder elk denkbaar onderwerp valt. Maar verder beklaagt hij zich als volgt:
„Aan het werk zijn thans dezelfde verfoeilijke krachten, die er op uit zijn onze levenswijze te ondermijnen tegen alles wat goed is en alles wat reine en mooie gedachten vertegenwoordigt. In zeker opzicht is het een compliment voor de „pictorial photography" (ik laat dit opzettelijk onvertaald), dat ze aangevallen wordt; echter wordt het tijd dat wij „pictorialists" de ontevredenen antwoorden, de schrijvers van vergiftige woorden met hun gladde tongen, en de verdwaalden".
Mag ik hierachter even een uitroepteken denken, want hier laat de heer Heller zich aardig gaan en men zou zo denken dat vergiftige woorden hem niet vreemd zijn. Hij zegt ook nog dat hij nu zelf eens bezig is gegaan aan het maken van modern fotowerk. Hij zegt hiervan: „Naar wat ik er over kon lezen en zien had techniek niets meer te betekenen. Compositie en schoonheid hadden afgedaan. Ik moest sociale onrust verwekken, ik had een vuilnisbak nodig of ik moest de achterbuurten in gaan. Ik moest mijn mondhoeken naar beneden trekken en een of ander neerdrukkend levensverschijnsel in beeld brengen. Mijn foto moest een *ding* zijn, het moest iets zeggen, het moest een voorbijgaand ogenblik weergeven onder bestaande lichtomstandigheden. De afgewerkte prent behoefde niet uitgestipt te worden en algemeen slechte techniek was O.K."

VAN DE REDACTIE

(Vervolg van pag. 291)

legkaart. Maar als we gaan zoeken, dan blijken twee stukjes, die soms weinig gemeen leken te hebben, weer prachtig aan- en in-elkaar te passen; dan blijken ze belangrijke raak-vlakken te bezitten.
En zodra we dat dóór hebben, past ons mozaïek, dat „de fotografie" heet, weer grandioos tezamen.
We zetten soms de télé-lens van 40 cm op onze camera; een ander maal nemen we het objectief met de zeer wijde hoek. Terwijl we op weer andere tijden (en meestentijds) toch maar rustig grijpen naar het „normale" objectief.
In FOTO vindt U dat ook.
En van die raakvlakken gesproken. Als wij dan aanhoren, hoe mensen zich hun verantwoordelijkheid bewust zijn, en pogen de jeugd te leren een film anders te zien dan als aanbiddingsmiddel en verdovingsstof, als zij wegen zoeken om de film óók te doen beseffen als een kunstvorm, dan is er dat raakvlak met de fotografie. Zolang wij tenminste pogen met onze foto's iets te zeggen tot de ander, en aan hem onze gedachte over te dragen. In welke vorm ook. Als mens-tot-mens (human interest), als schalks opmerker (candid), als dromer (stadsbeeld), als grappenmaker (table-top), als schoonheidsdrinker (landschap). Want ook al werken wij gelijk een kunstenaar eerst en alleen voor onszelf, toch hebben wij het allen, ons in waardering van de ander te willen koesteren, en dan is er toch ook de vraag Hoe. Als het geven ons een behoefte is, dan is het geven aan velen vanzelfsprekend.

Ziehier de opvatting van de „pictorialist" over de moderne fotografie, en als antwoord op deze opvatting zou ik met een sprekende, zo al niet erg mooie uitdrukking willen antwoorden: Nou Moe!

Hij vraagt verder hem vooral niet verkeerd te begrijpen, want hij heeft groot respect voor diegenen, die originele ideeën in beeld kunnen brengen, en die weergeven in overeenstemming met de principes van goede smaak en deugdelijke schikking (wat dit dan ook precies zou mogen zijn). Dit soort werk, zegt hij, is verfrissend en verrukt iedereen die het ziet. Hij noemt dit constructief modernisme, en vindt het een onderdeel van „pictorialism".

Het is wel duidelijk dat Heller min of meer met zichzelf en zijn ideeën in de war zit. Hij kan ook al geen goed begrip geven van wat pictorialism eigenlijk insluit en voegt er wat hij noemt constructief modernisme bij.

In zijn conclusie geeft hij toch nog een algemene opmerking over pictorialism in de fotografie, en komt dan tot raadgevingen die op alle fotowerk, wat en hoe dit ook zijn moge, toepasselijk zijn. Hij stelt zich teweer tegen het modernisme (ik heb het nog steeds over zijn lezing) en geeft de mening: „Men moet niet voorbijzien dat een fotograaf soms zijn fotografisch A, B, C niet volkomen kent, maar als hij werkelijk scheppende vaardigheid heeft, zal hij waarschijnlijk werken maken van groter artistieke waarde dan de alleen maar technisch vaardige man, die tekort schiet in ontvankelijkheid".

En met deze raad, die allen, modernen en ouderwetsen evenzeer, ter harte kunnen nemen, is de aanval op het modernisme geëindigd, en het betoog heeft m.i. maar zeer weinig overtuigende waarde.

Wij leven in een tijdperk waarin we allen zoekende zijn in een zeer bepaalde richting, een richting waarin we ons tot doel stellen ons los te maken van het levenloze statische beeld, en te gaan naar een uitdrukkingswijze, die ons in staat stelt voor ons zelf het voorgestelde te beleven en te doorleven.

Laat ik iets duidelijker zijn. Wij konden tot nu toe alleen waarderen een voorstelling die ons een rustig en vertrouwd beeld gaf van een of ander „zijn". Een tijdlang kan dit ons boeien, totdat het beeld ons niets meer te zeggen heeft, en ons bij het bezien niet meer het voorgestelde aantrekt, maar in het gunstigste geval de verdeling van witten, grijzen en zwarten en de harmonie in de vlakverdeling. Het voorgestelde doet er dan eigenlijk niet meer toe. Met deze bewering maak ik dus de voorstelling los uit het verband, en plaats die op het tweede plan.

Helemaal in alle opzichten juist is dit niet, het volgt alleen logisch uit de bewering dat de voorstelling zelf er eigenlijk minder of niet meer toe doet. Men begrijpe mij goed. Ik geef toe dat een bepaalde voorstelling zeer sterk de aandacht kan trekken, omdat ze luidkeels humor of leed, of vermaak of spanning kan vertolken. Maar als men tien of honderd keer dezelfde humor, hetzelfde leed heeft gezien in dezelfde voorstelling, dan deelt deze geen humor of geen leed meer mee en men gelooft het wel. Het beeld heeft voor een en dezelfde persoon zijn waarde verloren. Men kan nu eenmaal niet blijven lachen om dezelfde mop, evenmin als men om hetzelfde leed kan blijven huilen. En op deze manier komen we dan tot het alleen maar aanvaarden als van blijvende waarde, de vorm, en het als tijdelijk van waarde op prijs stellen, de inhoud.

Aangezien ik consequent redenerende tot deze conclusie moest komen, heb ik getracht mijzelf te toetsen door het experiment. Het spreekt vanzelf dat de proef in dit geval alleen maar betrekking heeft op mij zelf, maar hij heeft mij vaster overtuigd van de waarheid van de bewering.

Ik was in de gelegenheid de tentoonstelling te zien van werken van P. Ouborg. De naam zal U wellicht niet zoveel zeggen, en ik vertel U er even bij dat Ouborg de man is van het indertijd bekroonde werk „Vader en Zoon". De meeste lezers zullen nu wel hun stekels opzet en.

Laat ik ineens zeggen, dat ik zelden zo geboeid geweest ben als op deze tentoonstelling, en ik voeg er meteen bij, dat ik, na de afdelingen met werk van Ouborg bezocht te hebben, wat mij uren kostte, ook nog enige zalen van het Gemeentelijk Museum doorliep, met bekend en ouderwets werk. Ik moet U eerlijk en oprecht zeggen, deze werken troffen mij toen als vervelend vergeleken bij wat ik tevoren gezien had.

Ik ben natuurlijk geen kenner van schilderijen, ik kan alleen wat ik zie op mij laten inwerken en het zuiver en alleen ondergaan. Ik krijg niet meer dan indrukken en sta dus subjectief tegenover schilderwerk. Het werk van Ouborg, waar hij portretten, stadsgezichten, landschappen en wat dies meer zij gaf, viel mij niet erg mee. Of wij hier nu kunnen spreken van verfbehandeling, diepte, visie of andere kwalificaties, laat ik buiten bespreking, omdat ik daar niets van weet. Ik constateer gewoon dat hij mij niet boeide, en als ik naar mijn gevoel moet spreken, dan geloof ik dat hij geen groot schilder is, omdat anderen mij wel op hetzelfde gebied kunnen vastgrijpen.

Maar dan gaat hij over tot werk waarbij de voorstelling eigenlijk niets meer te betekenen heeft, maar waar de vorm en de kleur vrijwel uitsluitend het woord voeren.

Van begrijpen is geen sprake meer. Men moet het werk ook niet benaderen met de vooropgezette bedoeling er iets van te willen begrijpen. Ook in de muziek begrijpt men niet alles, en meestal helemaal niets, terwijl men toch volkomen verzonken kan zijn in diep genot.

Ik moet direct toegeven dat de kleur een onmisbaar element is. Zijn abstracte tekeningen en gouaches deden mij veel minder of helemaal niets, en vandaar ook dat ik zijn „Vader en Zoon" zelfs bij het herhaalde zien niet op prijs kan stellen. Een uitstekend bewijs voor de noodzaak (althans voor mij) van kleur is wel dat de zwart-wit reproducties van dát schilderwerk wat mij het meest boeide, veel minder sprekend waren. Hier nu komen wij dus weer op het gebied der fotografie, het zwart-wit. (Ik laat beschouwingen over de kleurfotografie en zijn uitdrukkingsmogelijkheden maar na).

Het weergeven van dezelfde soort beroeringen die tot uiting komen in Ouborg's schilderwerk is voor de schilder iets anders dan voor de fotograaf, omdat de eerste over kleur beschikt. Laat ik echter vaststellen, dat ook de tintenschaal van wit tot zwart een zekere, zij het kleine, kleurschaal vertegenwoordigt, die goed gehanteerd, een grote voldoening geven kan. Ook de wijze van werken moet grondig verschillend zijn.

Naar ik aanneem (en ik kan mij hierin vergissen), leeft de schilder zijn drang, zijn bezetenheid uit op zijn werk, terwijl hij werkt. Een idee zal hem beheersen en hij heeft zijn materialen waarmee hij gedurende het werk, enerzijds zijn idee in verf en vorm opbouwt, en anderzijds zijn bezetenheid langzaam uitleeft. Hij zal zich als het ware leeg schilderen.

De fotograaf die beheerst wordt door een idee, moet dit volkomen gereed voor zich zien en het uitgewerkt en al in beeld brengen. Hier is geen geleidelijke opbouw mogelijk, en geen geleidelijk uitleven. Hij moet ineens alles geven.

Op deze wijze kan er eigenlijk niets anders ontstaan dan een abstractie, die zich alleen maar kan demonstreren in „vorm", terwijl de inhoud er eenvoudig, in de gedaante die wij zo gemakkelijk zien en begrijpen kunnen, niet is.

Het op deze wijze uit innerlijke drang ontstaan van een abstractie, eerlijk en zonder gewilde experimenten, moet zeker gerekend worden tot de aanvaardbare moderne fotografie. Met gewilde experimenten bedoel ik o.a. de grapjes met lijnfiguren zoals die van Lissajous of samengestelde lemniscaten of hoe deze lijnen nog meer heten. Ik ben er van overtuigd, dat deze nooit van blijvende aard zullen zijn, en alleen nu nog voorkomen om eens opzettelijk anders te zijn dan andere. Ik ben hier wel tot de (nu nog) uiterste grens gegaan van de moderne fotografie, en ik hoop dat ik het recht van bestaan er van heb kunnen aantonen.

De London Salon en F. J. Heller wijzen de abstractie zeker af. De eerste is niet heel erg duidelijk waar ze de grens trekt, maar Heller zegt heel duidelijk dat hij de moderne greep op het leven, de vuilnisbakken en de achterbuurten, maar ook de straatscènes en het ogenblikkelijke gebeuren, de humor, ontstaan uit toevallige en snelvoorbijgaande voorvallen, evenzeer afwijst.

Ik vraag me af waarvoor dan onze verbijsterend snelle en goed te hanteren apparatuur dienen moet.

Het bedachtzaam nadoen van de schilder, het willen lijken in ons werk op de schilderij, het voorstellen van alléén maar mooi, is uit een verleden tijd. Het heeft óók zijn goede recht en moet óók zijn plaats hebben in de fotografische wereld, maar het moderne evenzeer, en ik zou haast zeggen met nog meer recht, want het brengt ontwikkeling en vooruitgang.

Laten wij ons niet op het standpunt stellen van de Londense salon, noch op dat van Heller. Er is plaats voor alle uitingen van de fotografie, het modernisme *niet uitgezonderd*.

G. A. W. WAGENAAR

24 OCTOBER 1953:

Dag der Foto Journalisten

Wie heeft op Zaterdag 24 October jl. de foto's gemaakt die de krant op die dag wilde hebben? De persfotografen waren voor de redacties onbereikbaar; zij hadden hun „fotojournalisten-dag". Hun „fotojournalisten-fêést" zowaar.

Het feestelijke lag er voor een deel in, dat zij ereis de camera's thuis konden laten. Maar er kwamen toch nog verdere plezierige dingen bij.

Want het is altemet toch wel een genoegen, en een uitzonderlijke eer ook, om als Vereniging door het *Haagse gemeentebestuur ontvangen* te worden, en aan de lunch gezet. Staande overigens; en burgemeester Schokking sprak er woorden bij, met veel waardering er in.

Om 3 uur in de middag kwam hetzelfde gezelschap naar de Rolzaal van het Binnenhof. Het klinkt vaak goedkoop om er bij zulke gelegenheden in het verslag dan Het Verleden bij te halen; maar de historie van deze Grafelijke Zalen heeft zich aan de steen van de muren vastgezet, en wie-of-wat er dan ook komt: men ondergaat er de invloed van.

Nu was het typerend dat die persfotografen met hun vrouwen thuishoorden en zich wél voelden in deze burcht. Dat hoeft ons in het geheel niet te verbazen: die fotojournalisten staan altijd daar waar gebeurtenissen beginnen, eindigen of op hun hoogtepunten zijn; zij hebben rechtstreeks deel aan hetgeen geschiedt. En waar de geschiedenis van vandaag onmiddellijk raakt aan die van gisteren, komt men tot de erkenning en de conclusie dat in zo'n Ridder- en Rolzaal de fotojournalisten beter passen dan menige deftige vereniging van historici. Goed; men zat dus, wachtend op de komst van autoriteiten. Een ongewone situatie. Dat wil zeggen: dagelijks wachten persfotografen op autoriteiten; maar dan toch niet opdat zij worden toegesproken en opdat hun lof wordt toegezwaaid. Niettemin gebeurde dat. Door de minister-president zowaar.

Minister Drees (kort gezegd): „Het is bepaald en beslist een genoegen om de tentoonstelling „Persfoto 1953" te openen. Ik wil beginnen met de fotojournalisten te complimenteren omtrent de wijze waarop zij gewoon zijn hun werk te doen. Met uitzondering van de Koninklijke Familie ben ik waarschijnlijk de meest-gefotografeerde autoriteit in Nederland. En ik wil toegeven: men schenkt daar dan altijd wel enige aandacht aan. Zelfs dit: ik bewaar veel knipsels van foto's uit de krant; het geeft een goed overzicht van hetgeen ik de laatste tijd dan zoal heb gedaan en beleefd. Ik heb waardering voor de wijze waarop in Nederland de persmensen hun beroep uitoefenen. Die is afwijkend, in gunstige zin, van een groot deel van het buitenland. De reden is waarschijnlijk dat wij hier met een kern van vaste abonné's kunnen rekenen; maar hoe het zij: de pers is in Nederland minder sensationeel dan vaak elders. Ik zou niet graag zien dat we hier in Nederland foto's kregen als de buitenlandse pers publiceert: een foto bijvoorbeeld van een ter dood veroordeelde vrouw, op het ogenblik dat zij na de rechtzitting buiten komt.

Ook veel waardering heb ik voor het feit, dat de persfotografen in Nederland niet „hinderlijk volgen". Enige beperking en rationalisatie zou wellicht nog mogelijk zijn; maar daar wil ik verder geen oordeel over geven; ik ben daartoe niet dirigistisch genoeg..... Ik ben wél verheugd dat er een duidelijk streven is om het peil van het werk omhoog te brengen."

De minister „onthulde" daarop de bekroonde foto: in een ingenieus goochel-apparaat ging een gordijntje naar boven; en heel de vergadering mompelde: „Ja.....!" Want men zag de bekende foto van Blansjaar („Panorama"), die na de Ramp via de Hearstpers heel de wereld is over gegaan.

H. H. P. Blansjaar kreeg dus voor dit jaar de Zilveren Camera te bewaren; en zijn naam stond reeds gegraveerd op de „platen-cassette" er van, onder die van:

Jhr W. van Suchtelen	1949
B. J. van Meerendonk en B. Merk	1950
P. van Breukelen	1951
Sem Presser	1952

Minister president Dr Drees: Zilveren Camera voor de heer Blansjaar
Foto: United Photos

De cassette wordt opengeschoven en toont de enige foto die de enige prijs heeft gewonnen voor De Beste Persfoto (en het was keen competition, want volgens Kees Scherer waren er wel 50 Zilveren Camera's te vergeven bij zulk werk). Foto: T. v. d. Reijken

De prijswinnaar: H. H. P. Blansjaar (Panorama—De Spaarnestad). Toevallig — of niet toevallig — een foto die de gehele wereld doorgegaan is. Wie deze foto kan blijven bekijken zonder een prikkel achter de ogen te krijgen moet wel keihard zijn. Dit éne beeld omvat het gehele begrip Ramp.

Het was Sem Presser die (na de officiële toejuichingen) kans zag om zijn opvolger het éérst geluk te wensen.

Blansjaar is zeven jaar bij Polygoon geweest als cameraman; maar daarna toch weer naar de fotojournalistiek overgestapt. Hij werkt in vaste dienst bij De Spaarnestad in Haarlem, voornamelijk voor „Panorama". De Ramp-foto werd gemaakt op 2 Februari, in het vroege morgenlicht. Blansjaar zat in een smal bootje, met zijn Speed Graphic. Er was zeer slecht licht en de afstand tot de vrouw viel eigenlijk net buiten het bereik van de optische instelmogelijkheid. Technisch was de opgave dus uiterst moeilijk. Waar tegenover stond dat Blansjaar de vrouw wel een minuut of vijf bestuderen kon, vóór hij zijn sluiter liet werken.

Voorzitter van Breukelen vertelde vervolgens dat de jury nog een aantal andere foto's had aangewezen. Die kregen dus geen camera; en zelfs met het woord „eervolle vermelding" wilde men niet werken; maar met ere genoemd werden toch:

2. Kees Scherer, Amsterdam
3. J. v. d. Geest (Fotobureau v. d. Reyken), Delft
4. en 5. B. Merk en Frits Gerritsen, Amsterdam.

Die voorzitter had uiteraard de bijeenkomst geopend, en had daar (na zijn welkom) verteld, dat hij zo verblijd was met de komst van vele autoriteiten. Hij vertelde dat de „Vereniging van Fotojournalisten" in feite een 25 jaar bestaat, maar dat men op deze dag een eerste lustrum wilde vieren: want 5 jaren lang was er nu een gans andere

J. A. van Geest *Happy Landing*

Frits Gerritsen *(Onderschrift overbodig)*

situatie, van samenwerking met de overheid. Hij was vooral erkentelijk voor hetgeen de Rijksvoorlichtingsdienst op dit terrein zoal deed: een voorbeeld van „prettige overheidsbemoeiing".
De vereniging heeft op haar beurt verplichtingen op zich genomen om te zorgen dat de persfotografen worden „opgevoed". Door middel van contactdagen als deze, en via cursussen. De eisen zijn zwaar: van de 75 candidaten die er thans geweest zijn kon men slechts 21 toelaten. En de reden van de weigering lag niet op technisch terrein.

De tentoonstelling „Persfoto 1953" was in de Ridderzaal ingericht, waarheen men zich gezamenlijk begaf. Sem Presser vertelde ons hier nog van: er is het hele jaar geen „heet-nieuws" geweest, behalve de Ramp. Als men geen speciale voorwaarden zou hebben gesteld, dan hadden we hier dus waarschijnlijk uitsluitend Ramp-foto's gekregen. Wat niet in de bedoeling lag. Vandaar dat verzocht werd: ten hoogste zes foto's van elk lid op een vast formaat 40 × 50; bij elke inzending mag slechts één foto zijn die betrekking heeft op de „Februari-ramp". Moet men overigens eigenlijk wel zo'n tentoonstelling van persfoto's houden? Een goed fotojournalist ziet zijn plaatjes immers pertinent als een tussending, net als zijn negatieven. Een foto is pas „klaar" als die in krant of tijdschrift staat afgedrukt. Met dit voor ogen zal de persman niet zeggen dat de drukker weer zo weinig „heel" heeft gelaten van zijn foto; maar hij zal er op werken dat hij plaatjes krijgt die goed „over-komen". Strikt genomen is dus zo'n tentoonstelling van persfoto's hetzelfde als een tentoonstelling van foto-negatieven.
Maar anderzijds is dat niet erg; dat wil zeggen: het zou wel eens interessant en leerzaam zijn om op een tentoonstelling de negatieven van goede werkers te kunnen bekijken en vergelijken. En hier hingen dan dus de „originele" persfoto's. Met véél goed werk er bij; vaak uiteraard heel anders van opvatting en heel anders van techniek dan men op „gewone" tentoonstellingen ziet. En óók daarom zo belangrijk. En wat hier geboden werd was in meer dan één opzicht fenomenaal. Deze collectie foto's stond op een peil, waar ons gehele land royaal trots op kan zijn, het was naar paraatheid van camera, naar paraatheid-van-geest én naar technische kwaliteit verfrissend goed. Het was prima. Het was ook van een verfrissend goede geestelijke instelling, het getuigde van verantwoordelijkheidsgevoel zowel voor de krant (het was nieuws) als voor het publiek (het was niet rauw). Dit alles dan dus gesteld in de onvoltooid verleden tijd, want deze collectie foto's kwam, en ging, in één dag, en is dus direct weer verleden geworden. Gelijk een plaatje in de krant. En wij zouden willen, dat het „onvoltooid" meer zei tot de organisatoren, en dat zij tot meer voltooiing kwamen: zulk een collectie behoorde niet direct uiteen te spatten, doch gebundeld een poosje rond te reizen, naar alle plaatsen en plekken in Nederland, waar men vraagt hem eens een avondje te mogen bekijken.
Aan het *diner* dat volgde, werd de heer Van Maurik van de Rijks-Voorlichtingsdienst gehuldigd voor zijn goede werk ten bate van de fotojournalistiek, en een aantal leden kregen het gouden insigne. En men eindigde dag en nacht met een groot feest, wederom in de Grafelijke Zalen van dat Binnenhof, en met een daverende „floor-show" van vele en velerlei beroepsartisten.
Het was vróég.....

KL.

Kees Scherer *Het vallend paard*

Voorbeeld van razend snelle reactie, hij stond op een verhoging en hoorde achter zich plotseling geschreeuw. Let op de details als de nog vallende pet. Rolleiflex met Tessar, 1/250 sec met f : 8, bij avond. Mannesmannflits 1/5000 sec. Volgens velen maakte deze een heel goede kans op de Zilveren Camera. Deze foto is „technisch" bijzonder knap, doch de prijswinnaar heeft veel meer inhoud.

Ben Merk *Charge op de Dam*

FILOSIE VAN DE MAAND

Als U die camera van U richt:
Weet U dan WAT U fotografeert?
Weet U dan WAAROM U het fotografeert?

Indien een filmregisseur de camera dart richten op een bepaald fragment van het scenario, dan weet hij mirakels goed wat hij laat filmen en waarom. Dat strookje heeft een doel. Het moet DIT zeggen en DAT uitdrukken, en DEZE associatie bij de beschouwer veroorzaken.

Indien U werkelijk weet wat U fotografeert, en waarom, omdat U dit wilt zeggen en dat uitdrukken, omdat U die associatie bij de beschouwer wilt veroorzaken, dan hebt U ook onze vaderlijke zegen.

Indien U overigens al die ernst aan Uw laars lapt en alleen kiekt omdat U daar zo'n plezier in hebt, bezit U tevoren eveneens onze vaderlijke minzaamheid. Dat doen wij zelf ook.

Goed beschouwd moest elke wedstrijd en elke tentoonstelling in twee hoofdstukken worden gesplitst: afdeling „voor mijn lol" en afdeling „t'ewille van een ander". Voortzetting en afronding van deze laatste overpeinzing moogt U zelf denken, doch niet naar buiten kenbaar maken. Is nooit goed.

•

DIERENPARK WASSENAAR, prijstoekenning wedstrijd 1953. Niet alleen het kwantum, doch vooral de kwaliteit der inzendingen is een verrassing geworden voor uitschrijfster en jury. Wij geven hier de uitslag:
1. *Vakfotografen*: 1e prijs, *f* 100: Joh. Scholten, Haarlem; 2e prijs, *f* 50: Wim Maschhaupt, Wassenaar; 3e prijs, *f* 25: Hans de Zwart, Rhenen.
2. *Amateurfotografen*: Hoofdprijs van *f* 75 en een Adox Sport Camera voor zijn totale inzending: G. H. Wagenaar, Rotterdam; 2e prijs van *f* 50 en een Agfa Billy Camera voor zijn totale inzending: K. Hulshos, Leiden; 3e prijs van *f* 25 en het boek „Meine Erfahrungen farbig" voor zijn totale inzending: Tan Khing Boen, Den Haag; 4e prijs, een Varigam Kit en een Leica plaquette voor de beste Leica-foto: W. F. de Laenen, Den Haag; een Varigam Kit en een boek „Nederland in vogelvlucht" voor zijn totale inzending: Ir L. Meulemans, Voorburg; een Varigam Kit en een boxcamera voor zijn totale inzending: A. E. Donia, Den Haag; een Varigam Kit en een prijs van *f* 10 voor zijn totale inzending: C. van 't Oever, Voorburg; een Varigam Kit en een prijs van *f* 10 voor zijn totale inzending: A. A. van de Wateren, Vlaardingen; Zes Adox films: Jac. P. Tomson, Voorburg; een Gevaert waardebon: F. A. de Neyn van Hoogwerff, Den Haag; een foto-album: D. van der Zijde, Den Haag; Zes Adox films: C. M. Olie, Haarlem; een Amateur Drukkastje: P. J. Kostense, Voorschoten; een prijs van *f* 10 en een prijs van *f* 10 voor zijn totale inzending: H. Renin, Leiden; een prijs van *f* 10 aan R. C. de Bors', Wassenaar; R. Naeff, Den Haag; W. G. Nollkaemper, Den Haag; W. Scholten, Schiedam; F. Gijbels, Den Haag en Mej. A. J. Nauta, Haarlem; het Kodakboek „Maak goede foto's": A. P. Hollemans, Den Haag; zes dozen fotohoekjes aan Jac. Sprenkels, Den Haag en Th. H. Sarabèr Jr. Den Haag. Bovenstaande prijstoekenning is vastgesteld door de jury, bestaande uit de heren: D. Boer, G. A. W. Wagenaar, J. C. Beck, W. W. Diedrich en H. A. Gerrits.

•

3 D-MOPJE, GEHOORD OP DE SALON: Een meneer krijgt het zó benauwd in de 3D bioscoop, bij al die realistische verschrikkingen, dat hij snel de bios uit wil. Hij vraagt zijn charmante buurdame of hij mag passeren en hoort: „Sorry Sir, but I am in the picture" (Pardon meneer, ik hoor bij het beeld).

•

MODERNE FOTOGRAFIE IN MAASTRICHT. De A.F.C. Reflex in Maastricht heeft zijn tentoonstelling „Nederlandse Fotografie 1953" achter de rug. Men toonde bij dit eerste lustrum werk van de N.F.K., van de G.K.F., George Braun, Mathieu Koch, en van de leden. Men wilde van de gangbare traditie afwijken, andere fotografie tonen. Dat kan inspirerend zijn, maar het is ook moeilijk. Het wordt óf een succes, óf een débâcle. Er is geen tussenweg. Men moet heilige huisjes passeren, zowel uit ruimtegebrek als uit principe. Dat schept een ellendige onzekerheid en zorgt voor veel zenuwen zo tegen de opening. Men weet (althans zo voelde Reflex dat) „tegen de smaak van de meerderheid in te gaan", en vraagt zich af, of het grote publiek is als „die meerderheid", omdat men deze laatste kent als mede-fotominnet. De mooie en uitvoerige catalogus raakte uitverkocht. Men telde 3000 bezoekers. De pers brachtt reproducties en waardeerde. De club bemerkte dat de kleine (zorgvuldig geselecteerde) inzending van eigen leden niet alleen stand hield (bij de beschouwers zowel als in eigen — steeds critischer — ogen), doch zelfs de aandacht trok. Er is druk gediscussieerd (het was immers in Maastricht). Men heeft beseft een goede dosis propaganda gevormd te hebben voor eigentijdse fotokunst.

•

IK ZOU U — zo schreef hij — willen vertellen van de (droeve) ervaring, dat ik op de zes verzonden sollicitatiebrieven, die ik verzond op advertenties in FOTO slechts van één antwoord kreeg, dat al in de vacature was voorzien. Van de rest taal noch teken.
Kort geleden solliciteerde ik naar Engeland, en binnen vier dagen had ik een antwoord terug, en in een stijl, die liet vermoeden dat de afzender bitere tranen geweend had mijn aanbod niet te kunnen accepteren.
En nu kunnen we vele Engelsen vreselijke kerels vinden, maar wat wellevendheid betreft.....
Zijn brief is de enige niet. Wij ontvangen zo iets vaker. Ook van mensen die werk opzonden ter eerste oriëntering, en niets meer terugkrijgen. Mogen wij even dit opmerken: men schaadt er niet alleen de belangen mee van de werknemer, doch ook die van collega's, en de eigen belangen. Er zijn twee partijen, nietwaar, de werknemer en de werkgever. De eerste heeft evenzeer recht op keuze uit enige werkgevers, en de kans dat hij dan een plaats naar zijn wens vindt, en dus langer blijft, is groter. Hij zit te wachten op antwoord, en houdt de beslissing voor andere werkgevers dus op. De werkgever behoort zich niet het uitsluitend recht aan te matigen van keuze. Hij heeft dit evenzeer, doch dient de andere sollicitanten dan even te verwittigen dat hij zijn keuze gemaakt heeft.

•

DELFT EUROPEES CENTRUM voor experimenteel fotogrammetrisch onderzoek. Op 12 October werd te Parijs op het hoofdkwartier van de O.E.E.S. een overeenkomst getekend voor de oprichting van een organisatie voor experimenteel photogrammetrisch onderzoek. Deelnemers zijn België, Duitsland, Italië, Nederland en Oostenrijk.
Photogrammetrie — de techniek van het opmeten van een bepaald object met behulp van foto's — is bijzonder geschikt voor de snelle vervaardiging van topografische kaarten, die van essentieel belang zijn voor belangrijke waterbouwkundige projecten en bij het openleggen van onontwikkelde gebieden. Vooral de luchtphotogrammetrie heeft reeds waardevolle resultaten opgeleverd op het gebied van de cartografie en landmeetkunde.
De nieuwe organisatie, die ten nauwste zal samenwerken met de O.E.E.S., zal het onderzoekingswerk coördineren, dat in de verschillende deelnemende landen wordt uitgevoerd teneinde er zeker van te zijn dat een maximum voordeel wordt verkregen bij de uitvoering van de programma's ter vervaardiging van kaarten.

•

EMIEL VAN MOERKERKEN met foto's, en Van Baaren, Buddingh, Dekker, Lehmann, Pieters en Hermans met collages, exposeren tot 20 November nog in Le Canard aan de Zeedijk 16 in Amsterdam, elke avond van 6 tot 1 uur. Naam: Photocol.

•

TOEGEPASTE SEX ontschoot ons. De Verenigde Staten hebben een warmblijvend nieuwtje: stereo-film. De reclamemensen grijpen hun kans: 3-D reclamefilms, met polarisatiebril. Alleen maar een voorzetstuk op Uw projector, mijnheer. Kunt U dit laten zien, mijnheer. En dan geven ze er dit plaatje bij om te laten zien wát al zo van die drie-dimensionale importantie is.

Het dragen van kippen aan de poten is dierenmishandeling

Ergerlijke wijze van vervoer van konijnen. Evenzeer dierenmishandeling

Dierenkwelling op de veemarkt

Dierenbescherming

Dierenbescherming heeft de taak — om van plicht maar niet te spreken — het dier in bescherming te nemen tegen de mens..... Op zichzelf misschien niet fraai, maar toch wel erg nodig. Dat de enkeling zich hierbij dikwijls meer laat leiden door het gevoel dan door het verstand, doet aan de ware betekenis van de goede zaak niet af. De tijd dat het beschermen van dieren met dezulken vereenzelvigd werd, ligt in alle geval achter ons.

Wellicht kennen we allen in onze omgeving wel iemand, die dermate zijn bekomst heeft van de omgang met mensen, dat het voortaan maar op de dieren wordt gehouden. Dat is zielig, niet lachwekkend! Daarenboven kent schier ieder de trouw en de aanhankelijkheid van menig dier, bv. van de hond.

Toch dringt de kern der zaak maar traag tot de massa door; men heeft er blijkbaar geen notie van, hoeveel pijn en letsel vele dieren dag in dag uit *nodeloos* wordt aangedaan. Want juist het *nodeloze* van dat alles vormt de grief.

„Jullie altijd met de dieren, bij ons komen eerst de mensen". Dat is veelal het gezegde van degenen die niet aan dierenbescherming of dergelijke „Hauwiteit" doen. Bij ons, beweren ze, komen éérst, dus vooral de mensen.....

Merkwaardig is echter, dat, indien de arme drommels op dat slag van mede-mensen zouden zijn aangewezen, ze een goede kans maakten, in de misère te blijven: we kennen dat.

Goed-doen is immers niet een kwestie van voorkeur, maar van meegevoel. Het warme hart helpt gaarne *alle* schepselen die hulp verbeiden; het begrijpt dat in deze wereld de ellende van mens *en* dier goeddeels op dezelfde wortel stoelt.

Hoe dan ook, bij het beschermen van dieren op „gezonde" basis, gaat het niet speciaal om het een of ander „lieve" of „leuke" dier — zonder daaraan in het minst te kort te willen doen — maar om de zedelijke waarden, die van oneindig groter betekenis zijn.

Het beschermen van dieren in de goede zin van het woord, is derhalve geen zaak van „liefhebberij", ook al menen velen dat, doch van moraal! Vandaar het gezegde (ik meen van wijlen de predikant-dichter *E. Laurillard*): „Dieren beschermen is mensen beschaven".

Het practische werk op dit gebied behoort te worden verricht door ervaren inspecteurs, wier taak het vooral is een wakend oog te houden op de behandeling, de verzorging en op de methoden van vervoer van dieren, het laatste inzonderheid met betrekking tot de veesoorten.

Dit ter oriëntering omtrent het een. Nu het verband met het ander: de fotografie.

Wat mijzelf betreft, de fotografie kwam voor mij in mijn leven, toen ik op zekere dag een voerman verbaliseerde, die een paard voor de wagen had, dat ernstig gewond bleek onder de borstriem van het tuig. Officieel heet dat: *een dier arbeid doen verrichten op pijnlijke of kwellende wijze.*

Wie aan de weg timmert heeft veel bekijks, inzonderheid met het opknappen van zulk een karwei. Als de voerlieden dan ook maar de helft overkomt van hetgeen hun daarbij van de zijde van het publiek toegewenst wordt, kunnen ze hun lot nóg wel op.

Zoals steeds in een dergelijk geval, werd ook nu het paard uitgespannen en het tuig afgedaan; ten eerste om aan de dierenkwelling direct een eind te maken en verder om de aard en de grootte van de wond op te nemen voor het op te maken proces-verbaal. (Voorts pleegt zulk een dier naar de stal gebracht te worden en het mag niet eerder werken dan na genezing.)

Zoals reeds gezegd, had ik van een camera geen notie; het ging, meende ik, zonder foto's ook best.

Maar bij dit voorval was onder het publiek ook een amateur-fotograaf, die, naar mij was opgevallen, van intense belangstelling blijk gaf, en opeens voorstelde, het paard en dan vooral de zere plek, te fotograferen, met belofte van een gratis foto.

Hoewel ik foto's maken heel niet nodig vond, stelde ik zijn belangstelling erg op prijs, zodat ik de nodige ruimte maakte.

Vermakelijk is bij zoiets de reactie van de Amsterdammers: oud en jong wil er bij op, wat nu eenmaal niet gaat.

Nu was er bij dit gebeuren verder nog een man — achteraf bleek hij fietsenmaker te zijn — die zich erg verdienstelijk had gemaakt door mij te helpen bij het uitspannen van het paard, want de voerman vertikte dat eenvoudig.....

„Of die er dan bij op mocht?" werd gevraagd. Vooruit dan maar, besliste ik, en onze vriend trok bij die pose zulk een gewichtig gezicht, dat de rechter, die later van de zaak (dus ook van de foto) kennis nam, meende dat het iemand van de recherche was.....

De volgende dag reeds ontving ik de beloofde foto: een prachtige hoogglans 15 × 18. Ik stond perplex, daar ik een kiekje had verwacht van het formaat als er dikwijls bij vrienden en bekenden rondgaan. Maar zoiets!

Natuurlijk ging de foto ter completering bij het proces-verbaal, en mede door het succes dat daarmede geoogst werd, stond voor mij muurvast: *voortaan ga ik zelf foto's maken!*
Ik had meteen de foto-ziekte, zoals menigeen het uitdrukte; een fijn kwaaltje overigens, vooral indien chronisch.
Ik ben met kleinformaat begonnen en er bij gebleven. Voor mijn werk is dat, geloof ik, de camera. Het komt er immers vooral op aan, om op vee- en pluimveemarkten en verder op alle andere plaatsen waar veel met dieren wordt „omgegaan", bij verrassing momenten vast te leggen, die per foto meer zeggen dan wie of wat ook. En dan daarbij de camera *onder* de jas, maar schietklaar. Want als de dierenexploitanten je kiekkastje in de link hebben, is succes goeddeels verkeken. Marktlui mogen dan niet allen „gestudeerd" hebben, maar voor het overige zijn ze zo gaar als boter.
Het schieten kan nu eenmaal (helaas) niet *onder* de jas, zodat degene die „genomen" wordt, het dikwijls toch dóór krijgt, ook al is het dan voor hem meestal te laat. En anders is er wel iemand bij de hand die hem stiekum inlicht: „Hij nam een kiek van je". Want opmerkelijk is de solidariteit, indien ze onder elkaar zijn; direct samenspannen tegen alles wat controleert of op andere wijze dwarskijkt. Om dan even later te zien hoe ze elkaar, bij het minste of geringste verschil zo ongeveer naar het leven staan. Toch zit ik er graag tussen, want hier leelt het! En bij „ongerechtigheden" een reprimande of, indien het feit ernstig is, proces-verbaal. Uiteraard wordt daarbij door de delinquent plus aanhang graag geïntimideerd, gelogen, ontkend, ja wat niet al, ten einde er alsnog onder uit te draaien.

Een inspecteur der dierenbescherming houdt toezicht bij het inladen van koeien op de veemarkt

Vooruit maar jongens, stop maar in!

en fotografie

Hoewel je daartegen bent opgewassen — anders leer je het met de jaren wel — heb je met contrôle-met-camera vrijwel nooit hetrie. Zeker, hierbij wordt ook geïntimideerd, maar nu door de camera, en daar hebben ze niet van terug. Overtuigd als ze zijn, dat een foto niet *kan liegen*.....
Het gebeurt dan ook dikwijls dat de schuldige even later met je aanpapt en kleintjes verzoekt de foto niet in de krant of zo te zetten.....
Het belangrijkste is evenwel, dat de opnamen meestal prachtig documenta.ie- cq. propagandamateriaal vormen.
Daarenboven geeft het foto's maken zulk een persoonlijke voldoening, dat het de mens boven de zwarigheden van alledag uittilt. Ik geloof dan ook dat de amateur de fotografie moet beoefenen om haatzelf en niet ter voldoening aan, zeg, ijdelheid, omdat anders de bezieling er van verloren gaat, indien het veelal „gedroomde" succes uitblijft.

Een „gecoupeerd", dus een ernstig geschonden paard

Een koe aan de achterdelen pijnlijk gewond. Veroorzaakt door het (kwellend) vervoer in een veewagen, waarin een te groot aantal runderen

Een ernstig kreupel paard „klagend" met het pijnlijke (kreupele) been

Een koe, die gekweld werd door veel te volle uier, wordt op last en onder toezicht van inspecteurs der dierenbescherming uitgemolken

Curiosum, opgenomen 25 Mei 1939. Broedende (wilde) eend op een schip met anthraciet, gemeerd liggende aan de Stadhouderskade (Buitensingelgracht) voor perceel 108, te Amsterdam

Het is natuurlijk best mogelijk, dat dan de foto-bollebol het resultaat niet eens aankijkt, maar dat mag de pet niet drukken; het gaat hier in de eerste plaats om zelfvoldoening.
Bovendien, de Kerstsalon komt toch wel vol. Ik ga er graag heen en geniet van al die pronk- en prachtstukken; ik kan ze daarom oprecht bewonderen, omdat ik geen kans zie zelf zo hoog te grijpen. Het genot bv. van mooie muziek wordt toch ook niet vergald, omdat men zelf de auteur niet is.
Niettemin gevoel ik mij aan de Grootmeesters van de Kerstsalon verwant, daar ik immers ook mechelp — zij het op zeer bescheiden voet — de foto-industrie in stand te houden.....
Het is erg jammer dat bij de dierenbescherming de camera niet uitgebuit wordt, daar ligt een zeer groot terrein braak. Ik bedoel hiermee niet dat er niet genoeg „aardige" dierenkiekjes zijn, maar wel dat de lens lang niet voldoende spreekt om de wereld wakker te schudden met betrekking tot hetgeen wel eens genoemd wordt: de achtste en zeer diepe wonde der maatschappij, namelijk de mishandeling der dieren!
Mocht het dus ooit voorkomen, dat een der talrijke lezers van FOTO in de gelegenheid is fotografisch over dierenmishandeling te documenteren, hetzij door bij een proces-verbaal documentatie aan te bieden, hetzij door zelf op die wijze ergerlijke gevallen aan de kaak te stellen, laat hij dat dan geen verloren negatief achten, al werd het geen kunstwerk. Het brengt slechts een rente op, die in geestelijke waarden vergoed zal worden.

E. SMID,
Hooldinspecteur der Sophia-Vereniging
tot bescherming van dieren

VERMISTE APPARATUUR

Van een grote invoerzending Revere opname-camera's 8 mm, model C-50, winkelprijs *f* 310, zijn 16 apparaten gestolen.
Een ieder, die in de komende dagen een dergelijk apparaat aangeboden krijgt, wordt verzocht hiervan onmiddellijk kennis te geven aan de plaatselijke recherche of aan de vertegenwoordiger van Revere Camera Comp., Hijmans' Foto- en Kinogroothandel N.V., Muzenstraat 37, Den Haag.
Op 4 Augustus jl. ben ik verloren tussen Bergen aan Zee (N.-H.) — via Schiphol — en Utrecht een bruin lederen actetas met riem en fototoestel Praktiflex no 5184, met lens Victar 3.5, no 588779, een prismakijker „Deraisma" met loodje BB 1693 en een dubbel 8 Bell and Howell camera met 2⁵ lens Taylor Hobson, deze laats'e camera practisch gloednieuw. De filmcamera bevatte een film met opnamen van een jonge hond en twee meisjes die de zee in liepen.
Aangezien mijn enige genoegen, het fotograferen — sinds kort het filmen — voor mij verloren is, hoop ik op volle medewerking te mogen rekenen. J. Jansen, Pr. Beatrixplein 22, Utrecht

•

FIRMA VAN PUFFELEN, Den Haag:

> In FOTO No 10 onder de rubriek „Even bij blijven" trof mij het artikel „Zoals de velden en trekken, enz.".
> Het daarin gesuggereerde idee voor identificatie van negatieven is juist en..... wordt door ons al tientallen van jaren toegepast als er in het topseizoen eens wat negatieven verwisseld zijn.

Wij hebben zo het idee, dat er wel méér zo gewerkt hebben, doch er niet zo ruiterlijk voor uit zouden komen. Er steekt overigens geen schande in, het strekt iemand tot eer, als hij iets tijdrovends onderneemt als hij feitelijk geen tijd heeft, liever dan fouten te maken die ergernis veroorzaken.

DE FILMSTROOKPROJECTOREN, goedkoop en toch goed, waarvan wij in het vorige nummer gewag maakten, blijken bij nadere informatie door Cifo niet in zo begrensde opdracht gemaakt te zijn. Zij worden ook door andere firma's in de handel gebracht.

•

ROLLEICORD IV. Na de Rolleiflex 2.8 C, door de fabrikant als „vakcamera" aangemerkt en gezien de niet snelle aflevering een stuk handwerk eerder dan een grote-serie product, komt Franke & Heidecke nu uit met een veranderde Rolleicord. De „'cord IV" heeft nu een vergrendeling tegen dubbel belichte negatieven. Het is de gebruikelijk rakende dubbele vergrendeling, waarbij de sluiter niet werkt als niet eerst de film werd getransporteerd, en de film niet kan worden getransporteerd als niet eerst belicht is geweest. Persoonlijk zijn wij van dit systeem niet zulk een groot voorstander, maar dat komt omdat wij echt nooit vergeten door te draaien, enz. Wij hebben er echter geheel vrede mee, dat op dit nieuwe type deze vergrendeling ook uitschakelbaar is. Men kan dus ook bewust dubbele belichtingen op één negatief maken. Dit nieuwe model heeft volledige synchronisatie (M en X contact) en dit behoort op een camera als de 'cord ook zo te zijn. Het camerahuis is nu ook bij deze Rolleicord inwendig voorzien van het schottensysteem, waardoor strooilicht van de zijwanden sterk wordt geabsorbeerd. Dit model IV met Schneider Xenar vervangt de tot nu toe gebruikelijke Rolleicord III.

•

HIGH INTENSITY LIGHT SOURCE is het onderwerp van een brochure van Sylvania (Verenigde Staten). Daarmee kunt U vergroten (mits met de Enclosed concentrated-arc lamp) zonder condensor en zonder objectief. Het principe is doodeenvoudig, de uitvoering van de lamp geraffineerd. Maak een electrisch booglicht, en wel een zo klein mogelijk lichtboogje met zo hoog mogelijke intensiteit, sluit dit op binnen een alle licht afsluitende dun metalen omhulling, waarin slechts één (klein, rond) gaatje. Dit alles in een glazen ballonnetje. U hebt nu een „punt"-vormige lichtbron. Deze zal van een negatief een vergrote schaduw leveren op een daarachter geplaatst vlak (dat niet evenwijdig behoeft te staan zo U vertekening wenst). Hoe kleiner de lichtbron des te scherper de schaduw. De omgekeerde gaatjescamera (pin-hole) dus, zoals ook een gebruikelijke vergroter een omgekeerde camera is.

van uit en de leraren waren „gewaarschuwd". Ik moest nog voorzichtiger te werk gaan. Tenslotte bleven alleen de leraren over, die les gaven in de meer donkere lokalen, aan de noordzijde van het gebouw. Hierbij kwam nog, dat dit juist het natuurlijke-historie-, het scheikunde- en het tekenlokaal waren. Deze lokalen hebben een grote tafel, de afstand was dus ook nog groter. In het gymnasticklokaal was zo weinig licht, dat een flitslampje gebruikt moest worden. Hier kon dus maar één opname gemaakt worden.

Eenmaal veroorzaakte het fotograferen enig rumoer: een leraar gebruikte een korte pauze om in een grote zakdoek z'n neus te snuiten. De hele klas drong aan op een foto, de leraar begreep niets van de plotselinge onrust.

Later heb ik enig leven in deze serie gebracht door er een 8 mm film aan toe te voegen. Zoals te begrijpen, bleef dit niet onopgemerkt, de leraren moesten wel „spelen".

H. VENHUIS

.....het is betrekkelijk klein

De camera mee naar school

Hoe kwam je er toe om in de laatste klas van de H.B.S. al de leraren te fotograferen? Deze vraag wordt me vaak gesteld, wanneer men mijn album ziet, waarin al de leraren een aantal foto's hebben. Hierop is niet een nauwkeurig omschreven antwoord te geven. De oorzaak ligt diep.

Als je vader fotograaf is en bovendien de zaak nog aan het woonhuis verbonden is, begin je al jong de geheimen van de fotografie te leren kennen. Wanneer je met moeite, op je tenen staand, de deur van de donkerekamer hebt geopend, leer je door de ontvangen standjes, dat het daglicht taboe is. Dan komt de tijd, dat je toch door weet te dringen in dit vertrek, dat een grote aantrekkingskracht op je uitoefent en je ontdekt dat er met rode, groene en oranje lampen gewerkt wordt. Alles lijkt je zo geheimzinnig, daardoor word je steeds weer aangetrokken. Langzaam aan groeit het begrip fotografie in je. De camera wordt je trouwe metgezel, hij gaat mee op elke tocht, naar elk kamp. Van bijna elke van je bezigheden bezit je uiteindelijk een aantal foto's. Maar dan blijft er één ding over, waarvan je niets bezit, terwijl hier de meeste tijd wordt doorgebracht, nl. de school. Maar dan eindelijk trek je de stoute schoenen aan en gaat de camera in de tas mee. Dit is zo de voorgeschiedenis. De rest over het ontstaan van de foto's.

De eerste keer, dat ik de camera mee nam was het alleen om een paar proefopnamen te maken. Het leslokaal waar wij geregeld zaten had vrij grote ramen, met een snelle film zouden er weinig moeilijkheden optreden. In de camera, een Kodak 35, zat een film 32°, de belichtingstijd werd zo 1/10 sec met f : 3,5. Omdat ik de foto's zo ongedwongen mogelijk wilde hebben, vertelde ik niets. Ik was dus wel genoodzaakt onopvallend te werken; vóór de leraar binnen was stelde ik scherp op de rand van de lessenaar. De afstand vanuit mijn bank was pl.m. 3 meter. De eerste opnamen kostten nogal enige moeite. Maar toen ontdekking uitbleef, werden ook de moeilijker foto's gemaakt. De opname zelf leverde geen moeilijkheden, maar het geluid, dat de camera maakte bij het transporteren, kostte bijna een ontdekking. Die eerste keer werden een paar opnamen gemaakt, welke dezelfde avond nog ontwikkeld werden. Het resultaat was redelijk. Wel bleken de negatieven nog iets aan de dunne kant en was er een enkele onscherpe bij, maar dit waren geen overwegende bezwaren. Van deze ervaringen heb ik later gebruik gemaakt, toen van iedere leraar een paar foto's werden gemaakt. Zo langzaam aan kende je de meeste leraren al wel en wist je precies welke dingen karakteristiek waren. Toen ik een poosje bezig was, werd het werken wel iets minder eenvoudig, er lekte iets

Wat schrijft hij nu op?

Dat moet je zo zien

Duitse arbeider
Rollei, 1/100 sec met 5,6, Gevapan 33

De tover der fotografie

MET FOTO'S
VAN DE SCHRIJVER

Enkele jaren geleden vonden de Duitse reclame-ontwerpers de slagzin uit: „Wie fotografeert heeft meer van het leven". Zij wisten toen nauwelijks welke wezenlijke waarheid zij daarmede uitgesproken hebben. Inmiddels echter maakte de camera haar overwinningstocht door de gehele wereld en duizenden enthousiaste fotoliefhebbers vonden door haar gelukkige uren. En juist vandaag hebben degenen, die fotograferen nog altijd meer van het leven dan zij, die het niet doen. De mogelijkheden van de camera in de hand van hem, die er mee weet om te gaan zijn onuitputtelijk geworden. Niet voor niets zegt Wolfgang Strache, een der bekendste Duitse fotografen, dat hij een derde oog bezit, waarmede hij dingen gezien heeft, die nooit door een menselijk oog werden ontdekt. Ja, het is thans zo, dat het oog van de camera niet alleen veel, maar alles ziet, het objectief gegevene en het alleen gedachte, het reële en het irreële, de werkelijkheid en de schijn. Het objectief van een camera kan men niet omkopen en het laat zich geen zand in de ogen strooien, en het geeft toch beelden weer die documentarisch of gedroomd, artistiek of realistisch zijn.
Aan het begin van elke fotografie staat de werkelijkheid en de schijn. Zij zijn object en afbeelding. Een machine bezorgt de reproductie. Het gehele procédé is eigenlijk zeer eenvoudig: indrukken van beelden, door middel van licht gewonnen, worden langs fotochemische weg gefixeerd. Er is, ondanks alle respect voor de technische prestatie, niets wonderlijks aan dit procédé. De tover en de betovering beginnen dan pas wanneer de geest, de artistieke bedoeling zich met het geheel gaan bemoeien, wanneer een idee de autonomie van het technische ten gunste van het optisch-artistieke overwint. Er moet een wil tot artistieke vormgeving, de vertaling van gedachten en handelingen in zichtbare beelden aanwezig zijn. Wanneer dit fundament op een goede dag werkelijk aanwezig is, dan is het mogelijk dat de camera plotseling tot een droomster wordt — zelfs dan wanneer ze door de hand van een razende reporter vastgehouden wordt, die dagelijks achter het actuele beeld aanjaagt. Zijn camera wordt dan moe van al het documentarische, ze begint te fantaseren, sprookjes te vertellen. En wat voor de schilder penseel en palet zijn, voor de dichter de klanken en woorden, dat wordt in zulke uren de camera voor de fotograaf. Met haar vormt hij, componeert hij, dicht hij. Kan men op dit ogenblik werkelijk van dichten spreken? Ik geloof het wel, want poëzie is de vormgeving van datgene wat ons in de hoogtepunten van ons leven innerlijk beweegt. Zo gezien, is ook de fotograaf een dichter, zodra hij ons geestelijke of artistieke inhoud in de vorm van een foto schenkt. Het feit, dat hij dit door middel van foto's doet, verandert in feite niets daaraan.

Fietsensymphonie
Karat 36, 1/100 sec met 5,6, Gevapan 33

Het verschil tussen fotograaf en dichter ligt slechts in het medium: hij werkt niet met zinnelijke vormen, zijn middel van vormgeving is het beeld. Daarmede en daardoor geeft hij poëtische stemmingen weer — men hoeft daarbij slechts aan het neo-realisme van de Italiaanse fotografen of aan het Franse camera-impressionisme te denken. Daarbij ontvangt hij — precies zo als de dichter van het woord — „klankvolheid" en „melodie", de gehele volheid van visuele vormen, beschouwingen en logische betrekkingen, die hij door een wisselende optiek artistiek probeert te vormen. Ook in de fotografie — zelfs in deze harde, nuchtere en zakelijke reportagefotografie — is de scheppende kracht der fantasie, de kunst in beelden te kunnen denken. „Al het oorspronkelijk denken geschiedt in beelden", zo zei Schopenhauer al en Paul Eluard vraagt van de dichter, dat voor hem de wereld eerst droom en visie moet zijn en dan pas werkelijke voorstelling. In deze gedachten liggen de wezenlijke trekken van de fotografie.

Het fotograferen van gebeurtenissen, van handelingen, maar ook van gedachten en gevoelens vraagt in bijzondere mate een „ogenzinnelijke hartstocht". De verwerkelijking der daarbij voorkomende problemen stelt zeer hoge eisen en niet altijd gelukt het, deze artistiek te verwerkelijken. Desondanks beleeft men het steeds weer dat men ergens een foto

Stratenmakers — *Rollei 1/50 sec met 5,6, Gevapan 33*

De Clochard — *Karat 36, 1/100 sec met 8, Gevapan 33*

Langs de straat
Karat 36, obj. 5,6, 1/100 seconde met 5,6, Gevapan 33

vindt, waar de geest van een mens, van een fotograaf wonderen schiep. En men vindt in het fotografische het figuurlijke, het zinnebeeld, en men erkent dit andere bestaan, dat achter het wezen der dingen en der mensen verborgen is. Men ziet met een blik dat een bepaalde foto de metaphysische achtergrond van alle bestaan samenvat. En dat is wellicht de steeds overweldigende tover van de fotografie.

Mijn foto's hierbij willen zeker niet de pretentie hebben, dit alles geheel in zich te dragen. Zij hebben er iets van, voor mijzelf. Mogelijk ook voor een ander. Het gaat er hier eerder om, dat zij illustratie zijn tot wat ik bedoel te zeggen, om in de gedachten van de lezer herinneringen op te roepen. Naar waargenomen momenten, of naar ontmoete foto's elders.

K. BREYER

BEOORDELINGEN

KODALUX BELICHTINGSMETER

Ons toegezonden door Kodak N.V. in Den Haag. Dit Kodalux metertje is een mooi dingetje in een keurig lederen tasje (dat aan de camera-riem kan hangen zo men dit wil), dat geheel gebaseerd is op het Gossen-systeem van indicatie (blokje onder de wijzeraanwijzing brengen en dan direct tijd bij diafragma aflezen; werkt zeer snel).

Deze meter is bedoeld (met zijn voetje) voor plaatsing op de Retina of andere 35 mm camera's, en de diafragma's en sluitertijdwaarden zijn gelijk aan die op de Retina. Deze meter heeft ook een eenvoudig hulpstukje voor de directe lichtmeting, en reeds om die reden moet het organisme dan ook goed gevoelig zijn.

De Kodalux heeft dan ook de prettige eigenschap, goede indicatie te geven over een zeer groot meetbereik, vooral ook bij weinig licht. Bij contrôle bleken deze aanwijzingen juist te zijn. De Kodalux is stootvast, hetgeen niet wil zeggen dat hij een val uit een vliegtuig overleeft (dat denken sommigen dan), doch wel dat hij niet ontregeld raakt door normale trillingen (zelfs de abnormale van een autobus met Dieselmotor doen hem niets) of normale lichte stoten zoals die in het gebruik zo gemakkelijk voorkomen.

FLITSLAMPHOUDER LUXA 2a

Een Bilora product ons gezonden door J. P. Vos' Cinefoto-Import N.V. in Den Haag. „Houder" is een onvoldoende begrip, want het betreft hier een flitsapparaat met batterij-condensator systeem en diverse leuke bij-eigenschappen. Het is een horizontaal rond-rechthoekig plat apparaatje, met een abnormale reflectorvorm, die bijzonder goed zijn taak vervult. Het aansluitkabeltje naar de camera trekt men er uit, en na afloop trekt men het er weer in door aan een rode knop te draaien. De fitting heeft een prima hulpheveltje om de gebruikte lamp er uit te wippen. Men kan overigens de flitslamp op goed contact doormeten, door op een klein gloeilampje te drukken, het is dus tevens drukknopje. Een nevenaansluiting voor tweede flitslamp (Kalart bouwwijze) is aanwezig. Achterop een keurig plaatje met flitsgetallen voor enige Philips en Osràm flitslampen. Verstelbaar voetje voor de camera-schoen, doch het apparaatje heeft ook eigen voetjes om op te staan. Samenvattend: een voortreffelijk stukje gereedschap met goede lichteigenschappen, zeer verzorgde constructie en uitvoering, licht in gewicht en klein (plat) van afmetingen.

•

ANTISTATISCH MIDDEL. Van Meylink's Fotogroothandel C.V. ontvingen wij een (zeer handig) verstuifbusje Photo Sweep. Het werkt snel en afdoende, elk negatief of glaasje (van een vergroter) verliest elke neiging om stof vast te houden. Daar deze antistatische producten vaak berusten op de ioniserende werking van radio-actieve straling, komen wij evenwel op Photo Sweep nog nader terug, daar het onderzoek naar de aard van de werking nog niet gereed is, en het ons wel wenselijk lijkt, ook te kunnen mededelen dat het gebruik zonder gevaar voor de gezondheid is. Men begrijpe ons niet verkeerd: wij verwachten dat er inderdaad geen bezwaren zullen zijn, doch willen dit volstrekt zeker weten.

PSEUDO-SOLARISATIE. U kent het wel, of hebt het ontmoet zonder te weten hoe het tot stand kwam. Het zijn die foto's half positief en half negatief „omgeslagen". Er zijn verrassende effecten mee te bereiken omdat de rulle realiteit wordt weggenomen, en een meer abstracte lijnvoering wordt verkregen. Lijn: deze techniek wordt nl. pas mooi als op de scheidingsvlakken zwarte lijnen ontstaan. Zit stof genoeg in voor een lang artikel, waren wij ook van plan, maar de plaatsruimte eist anders. Daarom enkele tips waarop U kunt verder experimenteren. Kies het onderwerp zeer contrastrijk. Men past het nogal eens toe op naakt, en dit heeft het voordeel dat alleen de contourlijnen bewaard blijven. Zet daartoe de figuur goed in licht (maak dit plastisch en pittig) tegen een zo zwart mogelijke achtergrond. Bij het verdere proces slaat dit zwart nl. ook om in wit. De uitslag is onzeker. Maak daarom van het negatief een dia, en daarvan weer een duplicaatnegatief. Maak dit laatste op een (glas) plaat, en wel een met een *dikke* emulsielaag. Bepaal de ontwikkeltijd in een harde papierontwikkelaar. Zeg: 2 minuten. Druk opnieuw een duplicaat af, ontwikkel dit 1 minuut, neem het uit de schaal en belicht het 1 seconde met het olijfgroene „bromidelicht". Dan de tweede minuut afontwikkelen. Alles wordt zwart, maar de lijnen zullen er in zitten. Deze eventueel door omcopiëren verbeteren. In geen geval voor de tussenbelichting wit licht gebruiken. „Dikke" orthoplaat nemen.

DELFT (De Oude Delft dan) heeft uitstekende optiek gemaakt voor het fotograferen van Röntgen fluorescentiebeelden, die lichtzwak zijn en daarom lichtsterkten als f : 0,6 en f : 0,7 vergen. Dit is spiegeloptiek. Kodak heeft hiervoor nu de Fluoro-Ektar ontwikkeld, brandpuntsafstand 10 cm, met lenzen, waarvan de achterste een 7 mm van de emulsie af staat, lichtsterkte f : 0,75.

WED. WM HOLST (Amsterdam) zond prospectussen over de Mannesmann Filius, het flitsapparaat Synecro 52 en andere nuttige zaken, over Swan retoucheer kleurpotloden en de Liesegang Antiskop II, dat prima tekenepiscoop voor tekenaars, die snel een vergrote tekening willen maken naar wat-dan-ook. Deze prospectussen zijn op aanvraag verkrijgbaar (bij Holst).

CINEMASCOPE EN 3-D-GELUID (geen zetfout) is het onderwerp van een aankondiging in Chicago van Bell & Howell. Als 35 mm het aan kan, gaat dat ook met 16 mm film, zo bewijst men, en geeft een groothoek-projectie op gebogen scherm (met cylindrisch geslepen breedbeeld-adaptatie) met stereofonisch geluid.

GEVAERT zond ons toe haar publicaties over filtreren van spoelwater, de Replica 23-plaat en de Gevapan 33-plaat, beide laatste zoals gebruikelijk met spectrogrammen, sensitometrische krommen, ontwikkelvoorschriften en tijd-temperatuur-gamma diagrammen.

HANDIG GEZIEN — en waar — vonden wij de argumenten in een brochure voor Promicrol. Deze ontwikkelaar vergt kortere belichtingstijden, dit weten we. Men zegt daarom: betere resultaten met een box, fotografie in de winter en zo, en dat is gewoon. Spits evenwel is: verhoogde scherptediepte (omdat men meer kan diafragmeren), gevolgen van camera-trilling verminderd (je kunt korter belichten) en bevroren bewegingen (korter belichting).

IN IMAGE (copyright George Eastman House Inc.) van September staat een kostelijke fotografische reportage van een interview met Marie Eugène Chevreul. Kent U deze heer niet? De reportage is gemaakt in Parijs en verscheen in Le Journal in 1886. De eerste snapshots zijn het op de eerste „droge platen". Fotograaf: Nadar natuurlijk.

PHOTOKINA 1954 heeft de Duitse fotoliefhebbers uitgenodigd werk in te zenden voor een grootse, dus nationale Photoschau. Men bereidt ook een Sonderschau voor: Photo und Film in Schule und Unterricht. Mogen we even in het Duits verder gaan over dit laatste? Im einzelnen soll diese Schau einen entwicklungsgeschichtlichen Abriss der Mitteilungsformen der Menschheit behandeln. Men zal daarvoor een modern schoollokaal van normale afmetingen inrichten.

FRANCIS KRAMER (Utrecht) bereidt zich voor op een eenmansexpositie in het Gebouw „voor de kunst" in December, daar zijn zaak voor artistieke portretfotografie dan 50 jaren zal bestaan. Hij wil een 200-tal fotowerken bijeenbrengen, waaronder broomverf-, gom- en overdrukken, merendeels werk van een 40 jaar terug (hetgeen hij kenmerkt als de glorietijd voor de portretkunst). Hij overweegt deze collectie daarna ook nog in Brussel te exposeren.

UIT DE KRANT knipte een FOTO-lezer een bericht over Prins Bernhard, dat de Afrikaanse wildernis een grote indruk op de Prins gemaakt heeft, dat hij bruingebrand en kennelijk fit was. Tot zover willen wij de redactie dezer berichtgeving aanvaarden, hoewel niet bewonderen om zijn oorspronkelijkheid. Beslist origineel echter wordt des schrijvers pen, als hij voortgaat te vertellen dat de Prins 6000 meter kleurenfilm heeft opgenomen. Dat is 14 uren draaien..... Het kán natuurlijk, maar..... En die knipselzender van ons zucht nu, dat hij zo gaarne voor één reisje hof-filmleverancier zou willen wezen.

Ir. J. J. P. Valetten, Eindhoven — *Bondswedstrijd 1955*

Minder sterk door het ontbreken van diepe zwarten steunt deze foto toch evenzeer op zijn grafische werking, hier iets gecompliceerder, doordat het hondje een witvorm is en de schaduw een zwartvorm, beide verbonden tegen het grijs van het zand. Bovendien heeft deze foto een sterke dynamiek in zich, doch die heeft de maker er niet ad fundum uitgehaald. Het is de hebbelijkheid van deze hondjes in grote grillige kringen rond te hobbelen met als spel onvangbaar te zijn voor de baas. Dit kan men suggereren door het diertje veel meer op de rand te plaatsen, waartoe er rechts een 3½ centimeter af gaat. Dan zit het formaat evenwel niet lekker meer, en moet er links bij. Met evenwens kappen van boven komt men er niet uit, want dan verliest men de niet te missen ruimte van het grote zandvlak.

J. L. du Parant — Bespiegelingen — Ere klasse
FOTO wedstrijd Vrije Onderwerpen

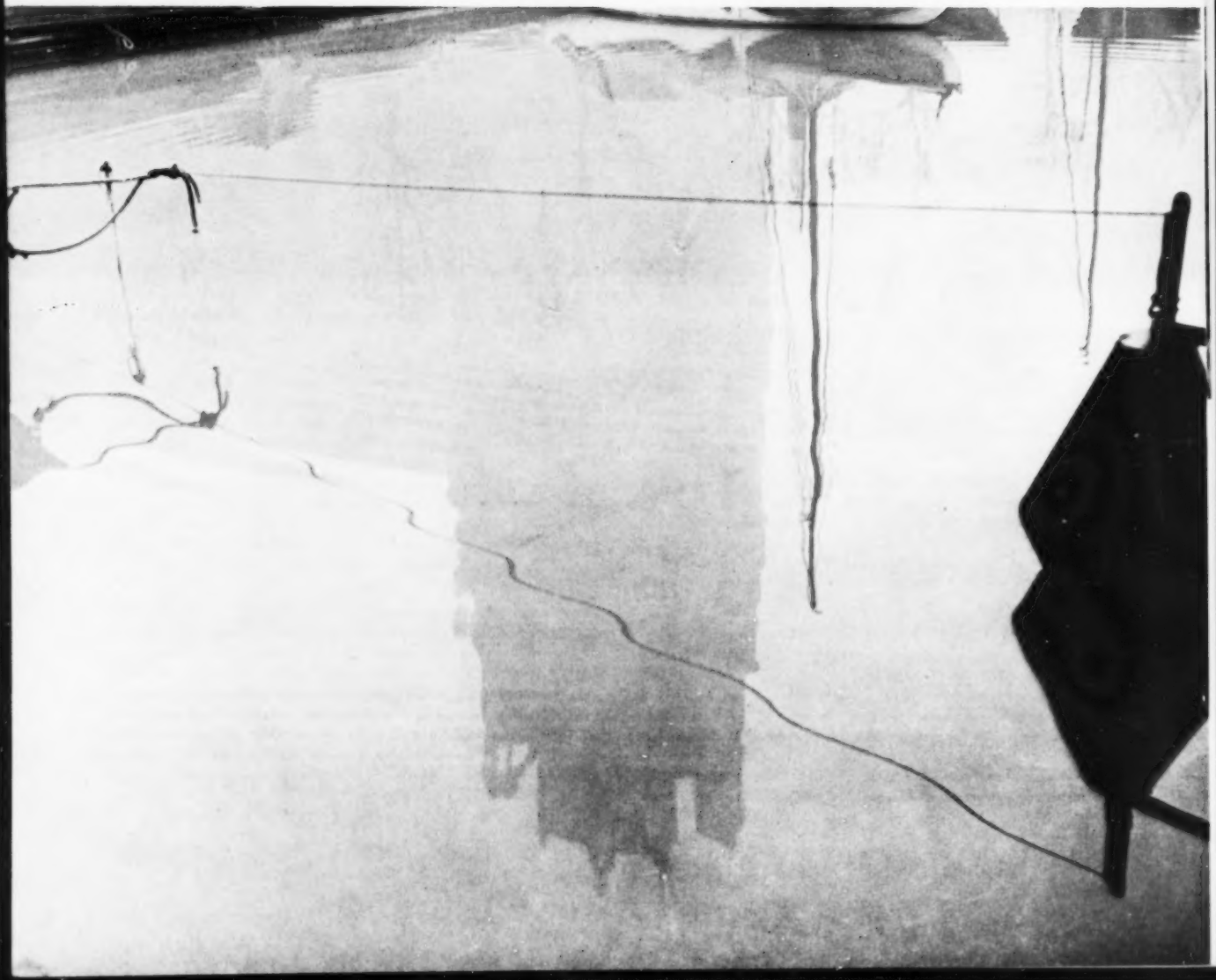

PLAGE

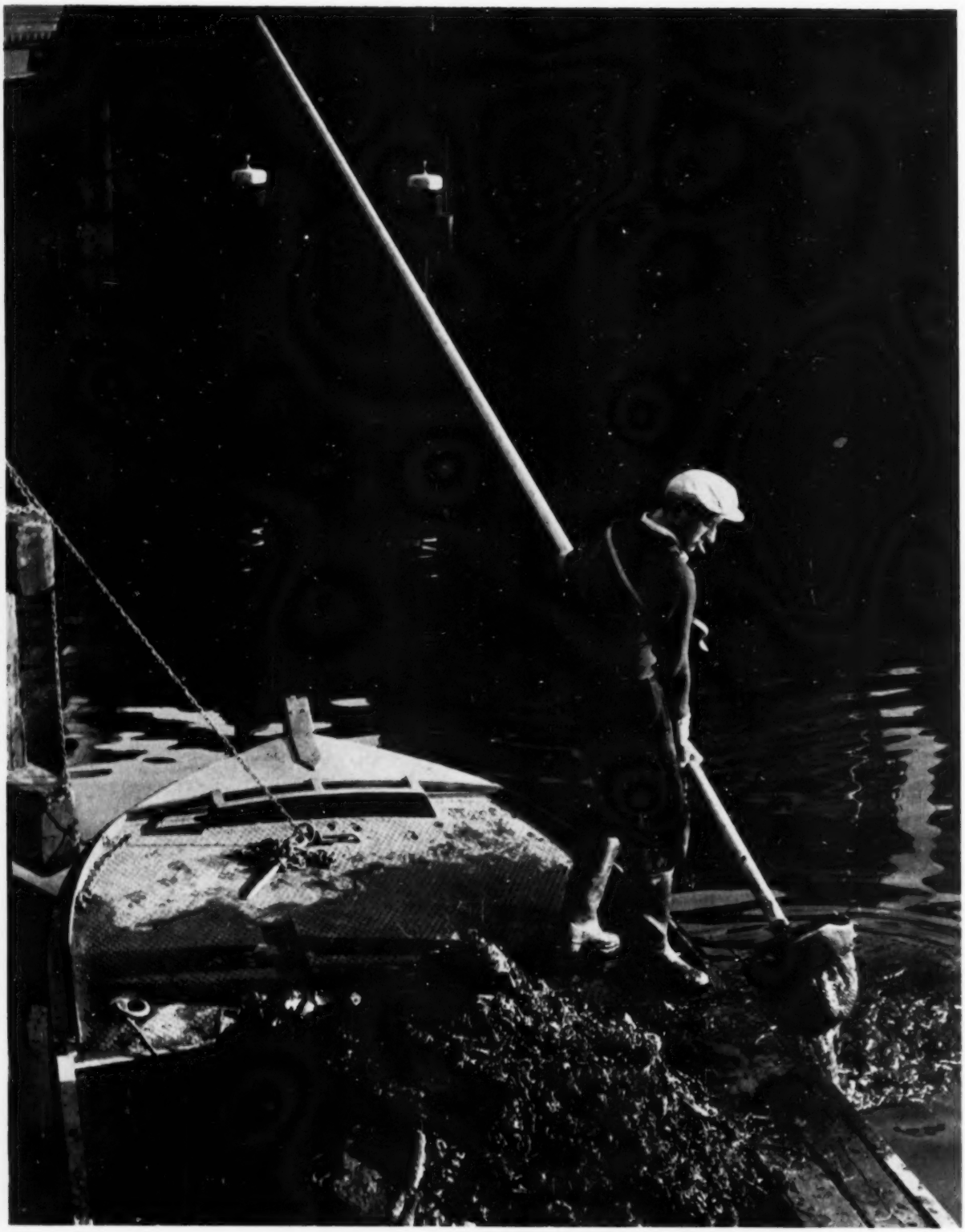

J. van Welzen, Den Haag

Vuil werk
Foto van de Maand

Op de Snijtafel

Foto's voor deze rubriek kunnen te allen tijde worden gezonden naar redactie FOTO, Uitgevers-Mij „C. Misset" N.V. te Doetinchem, met vermelding links boven op de enveloppe: Snijtafel. De heer Hens verzamelt deze foto's, en kiest daaruit om zijn onderwerp te illustreren. Men houde er rekening mee, dat zij aldus lang in portefeuille kunnen blijven. Zend niet groter in dan 13 × 18 of 18 × 24 maximaal, liefst ongemonteerd. De beste foto uit de oogst van elke maand wordt door de heer Hens gewaardeerd als Foto van de Maand, en door ons met een premie (deeltje ter keuze uit de Foto-serie) beloond. Zend goed werk in, het behoeft niet volmaakt te wezen, maar het moet wel iets willen uitdrukken.

Zo langzamerhand krijgt mijn collectie besprekingsmateriaal een formidabele omvang, met als gevolg dat de keuze evenredig moeilijker wordt. Soms krijg ik de foto's toegezonden zonder enig commentaar — wat trouwens normaal is — maar heel vaak is er een begeleidend schrijven bij. Die brieven hebben voor mij evenveel, soms nog meer waarde dan de foto's zelf. U herinnert zich het door mij opgenomen schrijven van de Zuid-Afrikaner, die met een toekomstig Suid-Afrikaanse dametjie een middag op stap was deur Oosterwolde, terwijl pragtige seepskuimwolke om hun koppe heen gevlieg het en die mij daarna als postscriptum in een volgend schrijven meedeelt, dat die toekomstige Suid-Afrikaanse dametjie intussen zijn verloofring om haar linkerringvinger het begin te dra! Het is maar één geval uit de vele, maar die mij toch de voldoening geven, dat er een onzichtbare band gesmeed wordt, wat voor mij een stimulans is om deze rubriek te blijven verzorgen. Want even goed als het noodzakelijk is om een kunstwerk op zijn juiste waarde te schatten, dat men de kunstenaar kent, evenzo beziet men een foto, hoe simpel deze ook moge zijn, met andere ogen, wanneer men de omstandigheden kent waaronder ze gemaakt is, wat de motieven geweest zijn, waarom ze is gemaakt en door wie ze is gemaakt. Die begeleidende brieven zijn voor mij een vreugde en het enige wat er aan ontbreekt is het portret van de fotograaf. Ik zou niets liever willen dan ieder schrijven persoonlijk te beantwoorden. Het verzorgen van deze rubriek is een voorrecht, maar vaak benijd ik de inzenders, die met een jeugdig vuur en enthousiasme nog op de onderste sporten van de ladder staan. Dan gaan mijn gedachten terug naar de lang vervlogen jaren, dat ik zelf begon, toen mijn fotografische Zondag 's morgens om 7 uur begon en niet voor het nachtelijk uur eindigde. Ik moet er niet te veel aan denken, want dan zou de verleiding wel eens te groot kunnen worden om me terug te trekken en alleen voor mijzelf aan de slag te gaan.

Enkele keren kort na elkaar is de laatste tijd het begrip „grafische werking" naar voren gebracht. Daartoe behoort ook, dat een foto even goed moet „werken" als hij in negatief staat in plaats van in positief, of ook nog anders gezegd: als de positieve vorm goed is, de negatieve vorm dit evenzeer moet zijn. Het gaat nl. om de contraststellingen van lijnen en vlakken, en zodra men het geheel onwerkelijker maakt door de negatieve vorm, en dus de aandachtswaarde voor de voorstelling wegneemt, moet de conceptie even sterk blijven. Men ziet hier, dat zulks inderdaad het geval is.

De Amsterdamse Amateur Fotografen Vereniging (A.A.F.V.) vierde kort geleden haar 30-jarig bestaan met een herdenking- en een feestavond. Op die feestavond werd het programma verzorgd door een amateur-goochelaar, door een amateur-toneelgezelschap en door een zeer jeugdig amateur-jongleur (15 jaar). Er is die avond met geen enkel woord over de fotografie gerept, maar ik ben er toch van overtuigd, dat die herdenking het fotografisch enthousiasme weer heeft doen oplaaien, dat er in gedachten gefotografeerd is en dat er wellicht in het brein van velen nieuwe ideeën zijn ontstaan.

Tussen virtuositeit en kunst is nog een hemelsbreed verschil. Men kan op een bepaald gebied virtuoos zijn, zonder een greintje gevoel te bezitten. Dit geldt ook voor de fotografie. Virtuositeit heeft betrekking op een geraffineerde techniek, een techniek die volmaakt kan zijn, doch tegelijkertijd gevoelloos. Uit puur kunstzinnig oogpunt zal men aan een gevoelvolle pianovoordracht, die technisch niet feilloos is, de voorkeur geven boven een ongevoelige perfecte techniek. Het is vooral in deze tijd dat de technische zijde van de fotografie wel eens als quantité négligeable wordt beschouwd. De oorzaak hiervan is m.i. te zoeken in het feit, dat het moderne materiaal de behandeling zo gemakkelijk heeft gemaakt, dat men technisch oververzadigd is, dat men er beu van wordt. Ik heb vele malen technisch afkeurenswaardige foto's hemelhoog horen prijzen vanwege de idee en de inhoud. Zo kan een geschilderd portret uit een oogpunt van coloriet onverbeterlijk zijn, terwijl het uit tekenoogpunt opmerkelijke, hoogst hinderlijke tekortkomingen vertoont. Men kan die tekortkomingen vergeven; te betreuren blijven ze. De basis van „kunst" is „kunde" en „kunnen". Men kan kundig zijn, zonder dat er van kunst sprake behoeft te zijn. Omgekeerd kan men niet van kunst spreken, wanneer „kunnen" en „kunde" ontbreken. De technisch-oververzadigdheid op fotografisch gebied beschouw ik dan ook als een gevaar en ik zou niet alleen de beginner, maar ook de gevorderde geen beter advies kunnen geven dan: „Verwaarloos de techniek niet. Beschouw haar als een onmisbare factor, die U bij gebrek er van in hoogste instantie de erepalm kan doen ontgaan. Zoek aan de andere kant niet het hoogste heil in technische volmaaktheid, maar harmoniseer haar met de idee en de inhoud der foto". Algemene regelen bestaan er niet en zullen ook nimmer gevonden worden. Het gevaar der herhaling van een gegeven zal altijd een handicap blijven.

Als voorbeeld neem ik het gegeven „de marktkoopman". Na de eerste successen van degenen, die dit gegeven tot onderwerp van hun foto hadden genomen, is het aantal herhalingen legio geworden. Mocht men in den beginne om de originaliteit de technische en compositionele tekortkomingen met de mantel der liefde bedekken, nu men zo langzamerhand met het gegeven vertrouwd is geraakt en het eerste enthousiasme getuwd is, nu het nieuwtje er af is, worden de technische en compositionele eisen opgevoerd. En terecht.

Daar hebben we bv.: „En ik genees alles". De pseudo-heelmeester. Inderdaad het type van de marktkwakzalver. Een mengelmoes van de intellectueel, de artist en de voddenkoopman, een figuur die in zekere zin toch nog bij velen vertrouwen inboezemt. De attributen verraden zijn beroep. Voor de grote massa heeft de griezeligheid van de inwendige organen altijd nog een grote aantrekkingskracht en met een flux de paroles, eigen aan dit type, weet hij een massa-suggestie te bereiken, die hem de nodige inkomsten bezorgt. Houding en gebaar

zijn goed getroffen, al komt de staande stand niet tot zijn recht. Bij de eerste oogopslag is men geneigd te veronderstellen, dat de man zit, wat bij nadere beschouwing blijkt niet het geval te zijn. Uit documentair, psychologisch oogpunt is er dus niets op aan te merken. Een candid-foto dus, als het een naam moet hebben. Maar nu is het merkwaardige, dat in ieder mens en in het bijzonder bij een fotograaf die zich geoefend heeft schoonheid te ontdekken, altijd een drang naar die schoonheid sluimert. Zonder een vergelijkingsproduct zal dit niet tot uiting komen, men zal er zelfs niet aan denken. Men wordt zich daarvan eerst ten volle bewust, wanneer een tegenhanger aanwezig is. Ik wil U gaarne de tegenhanger van dit marktgegeven verkleind tonen. Het was ingezonden voor de laatste Bondswedstrijd. Voor een grotere afbeelding verwijs ik naar FOTO, pag. 205 van het Augustus-nummer „Jans is een jongensgek". Het geestige en karakteristieke is gelegen in het stereotype zinnetje (dat alleen door kleine meisjes, zelden door jongens wordt geschreven) en in de belangstelling waarmee de twee oudere meisjes naar het opschrijven kijken. Dit alles heeft met de factor schoonheids-element niets te maken. Dit komt pas tot uiting door de prachtige zijverlichting van het gegeven, waardoor de kinderfiguren los komen te staan van de in de schaduw gelegen muur en het witte krijt tegen de donkere muur duidelijk zichtbaar is geworden. U zoudt hetzelfde gegeven bij een vlakke verlichting recht van voren er naast moeten zien om het verschil te kunnen aantonen. Ik wil bij deze foto even buiten beschouwing laten of hier inderdaad van een candid-foto gesproken kan worden. De reden waarom ik er aan twijfel is, dat op de laatste letter K na, de zin juist voltooid is, ook over de iets te grote passiviteit en rust der twee toeschouwsters. Als de opname inderdaad niet „en scène" is gezet, hetzij geheel of gedeeltelijk, dan heeft de fotograaf wel een buitengewoon geluk gehad. Dat doet er overigens heel weinig toe, deze foto is prima. Wij zien hierbij dus, dat het schoonheidselement wel niet primair is, maar toch de aantrekkelijkheid in hoge mate beïnvloedt. En keren wij nu terug tot onze kwakzalver, dan blijkt uit het voorgaande dat het hier de verlichting van het gegeven is, waardoor de schoonheidsfactor ontbreekt. Laat maar even Uw fantasie werken. Dat is ook wel eens niet alleen leuk, maar ook leerzaam. Er zijn immers ook mensen, die in hun fantasie vrijwel de hele wereld bereisd hebben, alleen met behulp van Baedekers en die daar soms meer van genoten hebben, dan wanneer zij werkelijk die reizen hadden gedaan. De ongemakken, die iedere reis uit de aard der zaak met zich meebrengt, hebben zij ontlopen. Stelt U zich bij de kwakzalver een soortgelijke verlichting voor als bij „Jans is een jongensgek", maar dan het licht komende van links, in plaats van rechts, dan zou de lichte muur in de schaduw gekomen zijn, de linkerzijde van het gelaat fel verlicht tegenover de in de schaduw gelegen rechterhelft. De rechterkant van het anatomisch model, waar de linkerarm van de kwakzalver op rust, zou de vereiste donkere toonwaarde hebben gekregen en het geheel zou er door gewonnen hebben. De verdeling van de lichte en donkere partijen is, zoals wij de afbeelding thans voor ons zien, te onrustig. Dit is geen afbreken van de foto, maar alleen een er op wijzen hoeveel te meer aan bekoring zij gewonnen zou hebben, als de fotograaf meer geluk had gehad. En dat geluk hebben wij nu eenmaal niet in de hand.

Verkleining van de foto van J. A. Kok in het Augustus-nummer

De ene foto bekoort door decoratieve werking, de andere door sfeer, een derde door humor, enz. Er zijn legio redenen waarom een foto de aandacht kan trekken. Een duidelijk voorbeeld van decoratieve werking treft U aan bij „Het is bij de avond". Technisch is deze foto verre van geslaagd. Zij maakt een grauwe indruk en ook al zal men in de natuur tijdens de schemering zelden grote contrasten aantreffen, ik betwijfel toch of de afbeelding een getrouwe weerspiegeling van het natuurbeeld is. Het zou de moeite waard zijn als de maker zich de moeite eens wilde getroosten nog eens twee gelijkwaardige vergrotingen van het negatief te maken (18 × 24 is groot genoeg) en dan bij de ene vergroting door middel van de Farmerverzwakker heel voorzichtig de enkele lichtstrepen in de lucht vlak boven de horizon te verzwakken. Héél voorzichtig, héél miniem, want iets te veel en het effect is verloren en wordt tevens door de vakman als een ingrijpen herkend. Leg dan de beide vergrotingen naast elkaar en houdt ze bij elkaar om anderen het verschil te laten zien. Het is als met poseren bij een portretopname. Poseren is niet erg, als het er maar niet duimendik op ligt.

H. P. M. C. te G. *.....En ik genees alles.....*

Bovendien vertonen alle takken een dubbele contour. Dit is niet te wijten aan een bewegen van de camera tijdens de belichting of aan de beweging der takken bij een te langzame momentopname, het is een overstraling van de donkere partijen door een soft-focus vergroting. Dit is immers het grote verschil tussen het soften bij de opname en bij de vergroting. In het eerste geval overstralen de lichtpartijen, in het tweede geval de schaduwpartijen, en daarbij wordt alles somber. Maar wat mij in deze foto wel bevalt, dat is de decoratieve werking van het grillig lijnenspel. Dat de maker dit motief tegen het lijf gelopen is, is geen verdienste; dat hij het opgemerkt heeft en juist dit gedeelte er van in een rechthoekig kader heeft weten in te sluiten verdient wel waardering. Te meer waar hij door het landschap gebonden was het negatief te vergroten in dezelfde stand als bij de opneming geschied was. Ik meen in een vorig artikel er al eens op gewezen te hebben, van hoeveel waarde het is uitsluitend uit studie-oogpunt bij de beoordeling van een eigen compositie om de foto in hoofdlijnen met inkt over te trekken op transparant papier. Ik zal U wel niet behoeven te verzekeren, dat ik een verwoed tegen-

stander ben van het gebruik maken van een foto om deze tot een tekening om te werken. Ik leg er dan ook nog eens de nadruk op de zoëven gebruikte redactie: „uitsluitend uit studie-oogpunt".

Een totaal andere bekoring gaat uit van „Hoekje te Den Burg (Texel)". Iedere keer dat ik bij het napluizen van mijn collectie besprekingsmateriaal deze foto weer onder ogen kreeg, werd ik getroffen door de zalige rust die er van uit gaat. Of de opneming op een Zondag of op een dag door de week gemaakt is, weet ik niet. Het interesseert mij in zekere zin ook niet, maar ik zou haar tot titel willen geven „Zondagsrust". In deze woelige enervérende tijd gaat er een weldadige rust van deze foto uit. Juist het ontbreken van ieder leven, van iedere beweging karakteriseert de stilte. In dit beeld zit sfeer, hiêr heeft men de karakteristiek van een dorps hoekje. Geen fraaie architectuur, integendeel, maar juist daardoor interessant. En wat de techniek betreft, niets dan lof. Het gehele effect staat en valt met de toonwaarde van de lucht, waardoor de witgepleisterde door de zon beschenen muren domineren en tezamen de blikvanger vormen. Alhoewel ik van dezelfde maker in het Januari-nummer van deze jaargang reeds een foto opnam, kon ik de verleiding toch niet weerstaan om zijn werk nog eens voor het voetlicht te brengen. En het is voor de boxwerkers eens te meer een hart onder de riem te weten dat ook dit resultaat met een boxcamera is verkregen, misschien wel gemakkelijker wordt verkregen, omdat men gedwongen is bij gebruik van een filter even lang te blijven belichten met hetzelfde diafragma. De technische gegevens zijn als volgt: formaat 6 × 9 — Kodak Super XX — 1/25 sec — 2 maal vertragend geel filter — ontwikkeld in metol-hydrochinon.

D. M. te K. — Types de Paris

Wanneer deze foto niet haarscherp is, dan zou ik willen beweren dat het gemis van die scherpte in dit geval eer een voor- dan een nadeel is. Ik zou het een zachte weldadige scherpte willen noemen.

Misschien herinnert U zich nog „de Parijse krantenverkoper", die ik besprak in het Juni-nummer van deze jaargang (zie pag. 145). De mij toegezonden foto was een deel van het oorspronkelijke negatief, dat bij de vergroting werd gevoegd. Ik hoop in de bespreking der foto te hebben aangetoond, hetgeen door de redacteur van FOTO werd onderstreept, dat de fotograaf door slechts een deel te vergroten een buitengewoon interessant deel der omgeving teloor liet gaan.

Bij „types de Paris" is het omgekeerde het geval. Dit is een typische candid-foto met alle er aan verbonden tekortkomingen, die echter volgens mijn inzichten zo storend zijn, dat een ingrijpen niet achterwege gelaten kan worden. Enerzijds is de tekortkoming van de fotograaf dat hij geen geluk heeft gehad, anderzijds, dat hij technisch tekort is geschoten. De foto toont een schromelijk tekort aan toonwaarden. De overgang van donker naar licht is niet geleidelijk. Met het geen geluk hebben, bedoel ik natuurlijk de ongunstige zonnestand, de kale krijtwitte straat achter de figuren en de storende auto die niet los komt van de vrouwenkop.

J. H. v. S. te L. Het is bij den wond

J. C. A. te A. — Hoekje te Den Burg

En al zal iets opgeofferd moeten worden, nl. de handen van de vrouw, toch moet dit aanvaard worden ter wille van een betere compositie. Het kan niet anders of hier moet gesneden worden en wel volgens de hierbij gevoegde reproductie. Uit psychologisch oogpunt is deze foto wel zeer karakteristiek, een triest beeld van menselijke ellende in een wereldstad, een verval dat door de personen zelf misschien niet eens zo sterk gevoeld zal worden, die zo diep gezonken zijn, dat zij het aanvaarden, er in berusten en misschien niet eens zouden willen ruilen met een ander bestaan. Het wordt belangwekkend de levensloop van deze typen te leren kennen.

Als tegengif tegen dit beeld van verval een foto van de zonzijde van het leven. „Vadervreugd" zou de titel kunnen luiden. Het is een herinneringsfoto, die in de eerste plaats een grote waarde heeft voor de ouders, later in niet mindere mate voor de kleuter wanneer deze zelf volwassen is, maar die tevens door de natuurlijke ongedwongenheid een grote aantrekkelijkheid bezit voor iedere buitenstaander. Óók feitelijk een candid-foto, maar nu zonder de tekortkomingen, die doorgaans op de koop toe genomen moeten worden. Het is een gegeven, wel niet zo oud als de weg naar Rome, maar toch wel zo oud als de fotografie. En toch heb ik dit gegeven „Vader en dochter" in deze vorm nog nooit zó uitgebeeld gezien. Een doorslaand bewijs dat de variaties van een bepaald thema onuitputtelijk zijn. Al mogen sommigen tegenstander zijn van een titel, die inderdaad in de meeste gevallen achteraf ontstaat, toch is zo'n titel voor velen een stimulans om hun verbeeldingskracht te activeren. „In veilige haven" zou hier ook gekozen kunnen worden. Prachtig komt het blanke overhemd tegen de getinte lucht uit en wat mij in deze foto zo frappeert, is de beweging, de vaart die er in zit. Die suggestie van vaart is te danken aan het feit, dat de denkbeeldige verbindingslijn van het hoofd van de vader, via het kopje van het kind naar het rechter voetzooltje enigszins naar links hellend is. Het enige wat men nog anders zou wensen, is het schijnbaar ontbreken van het linkervoetje van het meisje, als gevolg van de slagschaduw op het linkerbeentje en het stoort meer door de tegenstelling van het rechter voetje. Puur toeval is het natuurlijk dat de toonwaarde van het schoentje precies dezelfde is als het gras. Al met al een familiefoto van hoog artistiek gehalte, waar de maker trots op en de moeder gelukkig mee kan zijn.

Tot slot van deze bijdrage de foto van de maand „*Vuil werk*", waard om in groot formaat een plaats in dit nummer te verkrijgen. Als je een dergelijk juweel onder ogen krijgt en er voor in bewondering geraakt, dan ga je tenslotte tóch naar tekortkomingen zoeken. Dit klinkt misschien vreemd, enigszins ontmoedigend en wellicht zullen de belangstellenden in deze rubriek enigszins ontnuchterd worden bij de indruk, dat ik meer interesse zou hebben voor wat er niet, dan voor wat er wel goed is in een foto. Niets is minder waar dan dat, ook al heb ik mij enkele malen er over uitgelaten, steeds op zoek te zijn naar karakteristieke, of wat ik wel eens genoemd heb, mooie fouten. Maar een foto van een dergelijk hoog gehalte als deze vraagt als het ware een onbarmhartige critiek. Ik kan helaas geen tekortkomingen ontdekken. En als men dan tenslotte geen aanmerkingen kan vinden, dan is dit de hoogste eer die men de maker kan toekennen. Gelukkig maar dat de materiële onderscheiding in zekere zin van geringe waarde is, anders zouden andere inzenders terecht kunnen opmerken, dat deze rubriek niet voor hoofdklassewerkers bestemd is. Wanneer ik een foto als deze analyseer, dan zie ik mij zelf in gedachten op stap en dan weet ik uit ervaring hoe moeilijk het is een dergelijk detail uit de chaotische omgeving van een stadsbeeld los te maken. In negen van de tien gevallen wordt de aandacht van het hoofdmotief door een wirwar van details in de achtergrond bedorven. In dit geval is hiervan geen sprake. Al moge in werkelijkheid die achtergrond misschien niet zo donker zijn geweest, wat doet dat er toe! Er zijn hier in de achtergrond juist voldoende details aanwezig om hem niet doods te maken. Markant zijn de twee witte koppen van de ducdalven met hun lichte weerspiegeling in het water. Niets leidt de aandacht van het hoofdmotief af. De richting van de witte baggerstok die op een juiste plaats tussen de twee witte ducdalfkoppen doorgaat, beheerst de hele compositie. Denkt U zich deze eens weg en de verbinding tussen voor- en achtergrond zou verdwenen zijn. Prachtig komt de jonge werkman, en vooral zijn profiel met sigaret, los van die achtergrond. De ducdalf op de voorgrond waaraan de baggerschuit geketend ligt, kan ook niet gemist worden. De bovenkant van de schuit met de fijne modder (voor zover modder fijn kan zijn!) is fraai doortekend en uitstekend van scherpte. Kijk naar de beweging van het water rechts. Je hoort als het ware het water uit de baggerzak wegsijpelen. En dan is dit

W. B. te A.

beeld om een andere reden nog iets bijzonders, nl. om de plaatsing van de figuur in het kader. Tegen alle „regelen" van de kunst in, loopt hij het beeld uit. En toch is dit juist in dit geval precies zoals het wezen moet. De richting van de baggerstok behoedt hem — figuurlijk gesproken — voor omvallen of uit het beeld lopen. Het is een subliem voorbeeld van de uitzondering, die de regel bevestigt. Nu zullen enkelen wellicht de mening zijn toegedaan dat het een of ander detail de donkere, egale rechterbovenhoek ten goede zou komen. Ik geloof dit niet, want ieder detail, hoe klein ook, dat de blikrichting naar rechts voert, zou de stabiliteit verbreken. Deze foto is behalve van hoog artistiek gehalte, ook uiterst leerzaam.

J. J. HENS

•

ILFORD is uitgekomen (hier nog niet verkrijgbaar) met een buitengewoon hooggevoelige (pan) vlakke film, genaamd HPS, nl. 400 Weston (37 °Sch.) voor daglicht, 320 Weston (36 °Sch.) voor kunstlicht. Er zou geen sprake zijn van overgevoeligheid in rood. Wij hopen nog een nader rapport te kunnen geven.

ELMED BRILLANT, de nieuwe electronische flitser bij Meylink te Rotterdam, is een mooi compact apparaat met ingebouwde oplaadinrichting. Gegevens: 100 flitsen per accu-lading (4 V Sonnenschein), 75 Joule, flitsgetal 50 voor 21/10 DIN, oplaadtijd 5 sec, afmetingen 67 × 178 × 194 mm, gewicht 2.5 kg. De reflector is zeer goed, kan verruild worden tegen een „Farbreflektor", dit zijnde een groothoekreflector, die een gelijkmatige verlichting ook in de hoeken garandeert. Men heeft condensatoren met constante capaciteit toegepast, waardoor de per flits gebruikte hoeveelheid electrische energie niet gaat afzakken.

NOOD is de titel voor een tentoonstelling van werken van Martien Coppens, die van 23 November tot en met 6 Januari in het Van Abbemuseum te Eindhoven te zien zal zijn. Dit kan een heel belangrijke expositie blijken, want juist deze onderwerpen, de watersnood en de ontheemden-verblijven in Duitsland, hebben Coppens tot een inzicht gebracht wat de foto in zijn wezen dient te zijn.

„Film en Jeugd"-congres

Laat ik toegeven dat het de naam van Mr Stanley Reed was, die mij naar het 3e congres van „Film en Jeugd" deed gaan, om er U verslag van te doen.

Laat ik tevens toegeven dat wie zo deed, onrecht pleegde. Wat Mr Reed vertelde was van ongemeen belang. Maar dit congres zou óók van grote waarde geweest zijn, als die man en die naam ontbroken hadden. Hoe het zij: inplaats van de gebruikelijke korte berichten over „Film" thans iets anders: een prentbriefkaart uit Sonsbeek voor U.

Prof. Muntendam opende, in zijn functie als Directeur-Generaal van de Volksgezondheid. U begrijpt waarom: de congresleiding wilde ditmaal het accent op de kwestie van de geestelijke volksgezondheid plaatsen.

Wij hebben daarna geluisterd naar Pater Leo Lunders O.P. uit Brussel. Die in het algemeen de vraag besprak, of de invloed van de film op de (jeugdige) bezoeker inderdaad geleid kan worden. Pater Lunders stelde, dat de film zich vooral voordoet als een tijdverdrijf. Dat geldt voor ouderen en voor de jeugd; maar er is een groot onderscheid. De ouderen zoeken veelal rust; géén nieuwe inspanning. Maar een kind, heel anders geaard, wil opnieuw activiteit. Voor een kind is álles activiteit: het spel zowel als de ontspanning. De „rijpere" jeugd begint de rust te leren kennen, maar vooralsnog niet als antithese van „werk".

Nuchterweg is dus veelal de noodzaak van tijdverdrijf de oorzaak van film-bezoek. Maar van tijdverdrijf wordt het een *invasie in een geheel andere wereld*. Een volledige invasie is evenwel niet mogelijk, zonder de volledige antithese van werk-en-rust; voor de jonge bezoeker nog onbereikbaar; voor hem dus geen kwestie van „ontsnappen", maar van een nieuw-beleven van wat de werkelijkheid nog niet brengen kan. De jeugd beleeft de film dan ook als een *realiteit*.

Nu zal die jeugd moeten ontsnappen aan de *foutieve*, de verkeerdgerichte fascinatie van de film. En zal een bewuste beoordeling moeten zien te bereiken.

Wij kunnen in die richting werken; maar we moeten dan niet zozeer nieuwe *kennis* bijbrengen; wij zullen eerder een *verrijking* moeten geven. Maar hoe het kind te beinvloeden?

Bij deze practische dingen was Pater Lunders veel minder positief. Hij zei dat een groot deel van de jeugd ons ontsnapt. En zag voor dié jeugd maar één klein mogelijkheidje: als de schrijvers in de populaire filmbladjes eens wat serieuzer zouden willen gaan schrijven... Hij zag derhalve een enorme hoeveelheid werk en nog weinig resultaten. Ondanks de bemoeiingen van zovelen.

Het was heel verrassend om daarna Mr Stanley Reed te horen. U kent dat spreken, zoals sommige Engelsen kunnen doen: nuchtere feiten noemen op een onnavolgbaar-geestige wijze. Mr Reed gaf een frappante opsomming van hetgeen Engeland *doet*.

Zijn eerste mededeling: over de grootte van het bioscoop-bezoek. In Engeland geeft men jaarlijks millioenen uit aan voetbalpools en wedrennen. Maar voor filmbezoek nog vele malen méér: £ 120.000.000 per jaar. Vooral het bezoek van kinderen is hoog, en dat begint met 3 jaren al. Een piek wordt bereikt bij de 15-jarigen, die gemiddeld 1,3 per week naar de „movies" gaan. Nog hoger is het bezoek bij 17—19-jarigen. En dan zakt het wat.

Als er dan gevraagd wordt: wat is de invloed van de film op de leefwijze en op het denken, dan is het antwoord kort en goed: „We do not know". Enkele dingen weet men natuurlijk wel: de voorkeur voor bepaalde kleren of een bepaalde haardracht moet vaak aan de bioscoop worden toegedacht. Maar het gaat meer om de „key-questions": is er een pertinente beinvloeding bij dingen die het leven raken? „We have no answer". Wij vermoeden slechts.

In Engeland meende men echter, gezien dat enorme bioscoop-bezoek, allerlei te moeten doen om tot „film-vorming" te komen. En wat men zoal doet is voor ons bijkans verbijsterend. Als grote organisatie is er het overkoepelende „British Film Institute". Er is een „Society of Filmteachers". Zaterdagsochtends is er geen school. De kinderen gaan dan naar speciale filmvoorstellingen. Men heeft een muurkrant: de „Film-Guide", waarin films worden besproken die de kinderen waarschijnlijk zullen zien. Men heeft filmclubs op de scholen, die de problemen bespreken. En de jeugd máákt films: zonder ingrijpen van de ouderen. Het gaat dan (net als bij kindertekeningen en zo) niet om de resultáten, maar om het dóén. Het valse beeld dat men zich van de film en vooral van „filmsterren" gemaakt heeft, wordt dus doende radicaal in puin gehakt. Dat films-maken geschiedt niet zo-maar (zoals te veel film-amateurs het doen), maar na lange en diepgaande voorbereiding. Men neemt er 30 meter omkeerfilm voor, en een oude Kodak-camera die uitstekend werkt en waar de artisten niets aan kapot kunnen maken. En men staat verbaasd over de resultaten. De wonderlijkste ervaring is, dat bepaalde kinderen, die als deels-achterlijk werden beschouwd, in de film ineens een mogelijkheid kregen om zich te uiten, en met zeer opmerkelijke dingen voor de dag kwamen. Een goed „regisseur" van 14 jaar kon nog immer zijn naam niet schrijven.

Het verhaal van Mr Reed gaf uiteraard aanleiding tot veel opmerkingen. Zo werd er door de voorzitter verslag gedaan van het feit, dat enkele van die films-gemaakt-door-kinderen op het Nederlandse televiesiescherm waren vertoond. De criticus van „De Telegraaf" (wij hebben vaker de aandacht op hem gevestigd) had de bedoeling blijkbaar volmaakt foutief begrepen; want deze vond dat het slecht met de Engelse filmindustrie stond, als men zijn heil in „dergelijke stunts" moest zoeken.....

Andere opmerkingen kwamen van congres-gangers; dat de situatie hier-te-lande toch wel anders is dan in Engeland. Wij kennen een dergelijk massaal bezoek (nog?) niet.

Niettemin: veel wat men ginds inzake de „film-vorming" doet, zouden we over kunnen nemen.

Voorzitter Pront gaf vervolgens zijn visie op mogelijkheden en noodzakelijkheden in Nederland. Wij hebben „slechts" in totaal 65.000.000 bezoeken per jaar; dat is een gemiddelde van 6 maal per inwoner. Hij herhaalde, wat op een vorig congres door Ds Overbosch uit Amsterdam gezegd werd: de film is eenvoudig het middel tot zelfbehoud van een verteckniseerde maatschappij. Haar uitvinding was even noodzakelijk als die van de smeermiddelen bij een motor, die er óók voor zorgen dat de boel niet warm- of vastloopt.

De heer Pront was overigens meer-dan-pessimistisch inzake de achterbuurt-kinderen en de „ongrijpbare" jeugd. Hij had soms het gevoel dat deze mensen een soort van volksstam uit Haïti vormen, waar men moeilijk mee van gedachten kan wisselen. Het onderlinge verschil is zo groot.

Er deed zich dan iets typisch voor: de pers, die meestal zwijgend de notities maakt, mengde zich in het gesprek. Eerder had dat de heer Bertina van „Filmforum" al gedaan, en o.i. terecht. Waar hij geen loutere mededelingen aan het publiek doorgeeft, maar zijn stem als film-criticus laat horen, is er geen reden waarom hij dat niet óók op de vergadering zou doen. Het voorbeeld werd door Uw verslaggever gevolgd: van mening zijnd dat die „ongrijpbare" jeugd zo ongrijpbaar niet is; en het verschil onder de mensen niet horizontaal ligt, tussen de milieu's in, maar verticaal.

Datzelfde hoorden we trouwens van Pater Jac. Dirkse S.C.I., die zich aandiende als „reiziger in film-cultuur". Pater Dirkse vertelde van de „Katholieke Film Actie" (K.F.A.) en van het daaraan verwante „Kath. Filmcentrum voor de Jeugd". K.F.A.'s zijn er in vele landen; een Pauselijke Rondzendbrief gaf er de stoot toe. Omstreeks 1937 begon men in Nederland met ingeleide voorstellingen en een tijdschrift; verder eigenlijk niet. In de oorlog stond het werk niet stil; men kon zich intern meer beraden op de vraag wat er nu precies gedaan kon worden voor het doel: de bevordering van een waarachtige filmcultuur. Omstreeks 1949 kwam de K.F.A. weer met hetzelfde denkbeeld: film vorming. Op dit moment heeft men de indruk, nog weinig te hebben

(Vervolg op pag. 316)

Een zelfgemaakt Stereo-voorzet

Voor de oorlog bracht Leitz een apparaat in de handel, dat voor de de lens van de Leica bevestigd kon worden en dan twee rechtopstaande stereobeeldjes 18 × 24 mm naast elkaar op het 24 × 36 negatief opleverde. Eenzelfde apparaat wordt thans ook in de Ver. Staten gemaakt voor allerlei typen van camera's. Om mijn geluk ook eens met stereofotografie te beproeven besloot ik te trachten zelf zoiets te maken. Ik slaagde er in vier kleine spiegeltjes te bemachtigen, die aan de voorzijde verzilverd waren. [1]) De afmetingen waren 25 × 29 mm en 3 mm dik. Later bleek dat de maat 25 wel wat klein was, want zoals de afbeeldingen 2 en 3 tonen is het negatief niet geheel tot de perforatieranden van de film belicht. Wie zich aangetrokken voelt iets dergelijks te maken, kan dus beter spiegeltjes van pl.m. 3 × 3 cm nemen. Het voorzetstuk wordt dan echter ook weer groter, terwijl ik thans de buitenmaten 10 × 5 × 5 cm erg handig vind en de

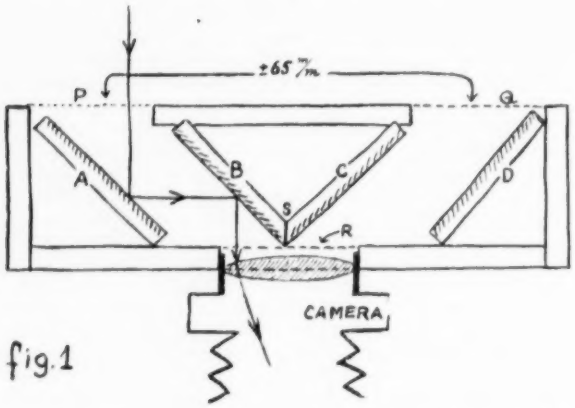

fig.1

negatiefjes toch op 4 × 4 cm worden vergroot. Uit figuur 1 blijkt hoe de spiegels B en C aan één rand (door een bevriend opticien) werden afgeslepen, zodat ze in punt S een hoek van 90° maken. A is evenwijdig aan B, zodat een uit het oneindige komende lichtstraal de aangegeven weg volgt. Omdat we twee beeldjes van 18 × 24 mm op ons negatief willen hebben, moeten we spiegel D iets draaien ten opzichte van C. Ik heb dit gewoon geprobeerd door het voorzetstuk zover klaar te maken dat A, B en C vast zaten en D nog kon schuiven. Met een matglas in de camera heb ik toen ingesteld op een veraf gelegen toren en toen zo lang met D geschoven en gedraaid tot de twee beeldjes van de toren 18 mm uit elkaar en 9 mm van de linker-, resp. rechter-negatiefzijde af lagen. Uit figuur 1 blijkt ook dat van de door de normale zoeker aangegeven beeldbegrenzing slechts de linkerhelft in stereo zal worden afgebeeld. De buitenwand van het apparaatje is gemaakt van sigarenkistjeshout en om A, B en C vast te zetten beplakte ik „bodem" en „deksel" met dun carton, sneed de plaats voor de spiegels zo nauwkeurig mogelijk uit en plakte ze toen met Velpon vast. De opening R in de achterwand sluit nauw klemmend om het objectief van mijn camera en de grootte van de openingen P en Q heb ik met veel passen en meten vastgesteld. Zoals ze in de tekening op schaal zijn aangegeven gelden ze voor de diafragma's 5,6 à 8. Q is iets groter dan P, vermoedelijk door de afwijkende stand van spiegel D. Hiermee kom ik aan een probleem, dat mij nog altijd een raadsel is. Oorspronkelijk had ik alles geprobeerd en gemaakt bij het grootste diafragma dat mijn Dollina bezat: 2,9. Terwille van de scherptediepte, die voor stereo niet groot genoeg kan zijn, maakte ik mijn eerste stereofoto's met f : 11 of f : 16. Het volkomen onbruik

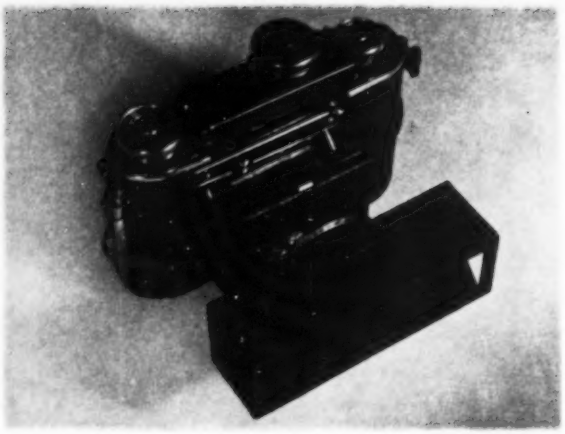

Fig. 4. Het voorzetstuk op de camera

[1]) Het is ook mogelijk van een gewoon spiegeltje een zg. „first-surface mirror" te maken. U laat stukje voor stukje de bruine beschermende verflaag er met een mesje afspringen en verwijdert de dunne verfresten met een koperpoetsmiddel.

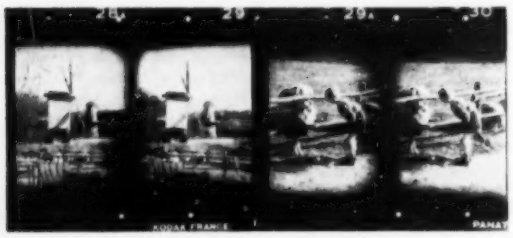

Fig. 2. Twee geslaagde stereo-opnamen

Fig. 3. Twee opnamen bij f : 11 of f : 16

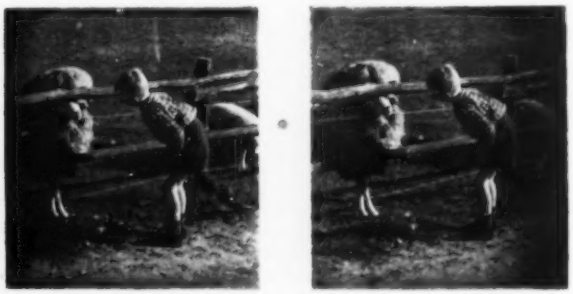

De stereo-foto gereed om in de kijker te bekijken (4,5 × 10,7)

bare resultaat ziet U in figuur 5. Proefondervindelijk heb ik toen vastgesteld dat bij elke diafragmastand een bepaalde grootte van de openingen P en Q behoort: breder voor de kleine diafragma's 11 en 16 en smaller voor 4 en 2,9. Het zou dus ideaal zijn voor P en Q een soort schuifje te maken. Zoals gezegd begrijp ik hier niets van, maar de hoofdzaak is dat het nu goed werkt. Een ander duister punt voor mij is, dat ik niet kan waarnemen dat de lichtsterkte van het beeld met voorzetsluk kleiner is dan zonder, terwijl elk der twee beeldjes toch slechts de helft der lensopening benutten kan. Als een lezer er voor voelt dit eens uit te leggen zal ik dat zeer appreciëren. En verder wens ik hun, die ook iets dergelijks willen knutselen, veel succes.

I. H. WILLEMSEN

Aantekening van de redactie: Het sterker vignetteren door de rechthoekige openingen, dat de heer W. ervaren heeft, zodra het diafragma objectief gebroken zouden worden. Blijven over de stralen, die rechts op zijn figuur 1 en de daarin getekende lichtstraal, die voor deze uitleg toevallig gunstig (hoewel niet geheel juist bij zijn verloop in het objectief) getekend is. In die tekening neemt hij immers aan, dat die straal ongehinderd de gevoelige laag bereiken kan. Plaatst hij er echter een diafragma in met redelijk kleine opening, dan wordt deze

apparaat

straal onderschept, met alle andere stralen die links daarvan door het objectief gebroken zouden worden. Blijven over de stralen, die rechts van de getekende straal bij de opening P invallen. Het ligt voor de hand dat deze spoedig onderschept zaken door de rechterrand van P, afhankelijk van de cirkelvorm van het diafragma. Dat dit zo is, bewijst o.a. figuur 2, er is een duidelijke neiging van de omkadering naar de cirkelvorm.

Men kan het ook vanuit een andere kant bezien, eveneens zonder de kwestie mathematisch en dus constructief op te lossen. Bij diafragmeren neemt de scherptediepte toe, en een voorwerp zeer dicht vóór het objectief zal mogelijk in het geheel niet of anders uiterst onscherp worden afgebeeld bij volle opening. Diafragmeert men, dan wordt dit voorwerp steeds duidelijker waarneembaar. De heer W. kan hieruit dus begrijpen, dat zijn omkadering te klein is. Het „venster" waardoor hij het deelbeeld laat waarnemen, is te klein. Hij doet goed een en ander eens op papier te schetsen met verwijdering van de spiegels. De lichtstraal, die nu twee maal een hoek maakt, wordt daartoe gestrekt tot een rechte lijn, waarbij de omhuigpunten (kaatspunten) daarop aangetekend worden. Het diafragma wordt op de juiste plaats getekend, met de juiste opening (bv. f : 11), en ook de gevoelige laag wordt op juiste plaats en afmetingen getekend. Men neme aan, dat de lichtstralen in het hart van het diafragma elkaar snijden. Dat is niet geheel juist, maar men kan het er mee doen. Er ontstaat dus onder in de tekening een rechthoekige driehoek, met het halve beeldveld als basis, en de top in het middelpunt van het diafragma. De opgaande driehoekszijden worden verlengd, zij vormen de beeldbegrenzing. Daar waar zij P snijden, krijgt men een indruk van de afmetingen van het venster P. Deze constructie herhaalt men voor de randen van het diafragma, waarbij zal blijken dat het venster P nog groter worden moet. De heer W. zal heus van zijn pleziergig kleine apparaatje moeten afstappen, er zit niets anders op. Ook kan hij heel goed tot de ontdekking komen, dat zijn spiegels te klein zijn, in het bijzonder de spiegels A en D. Ook dat volgt uit de schets, door in de desbetreffende merkpunten een lijn te trekken. Mocht het spiegelsysteem BC hem „in de weg" zitten, dan kan de basis van P en Q, nu 65 mm, iets vergroot worden.

Het probleem „lichtsterkte" biedt eveneens leuke punten voor opmerkingen. Wij willen hier echter in de eerste plaats opmerken, dat het spiegelend oppervlak niet alles weerkaatst, en wel degelijk absorbtie heeft.

Beoordelingen

DE AGFA SILETTE

Er is de laatste tijd een sterke tendenz waar te nemen (en dan in het bijzonder in Duitsland) tot het „brengen" van kleinformaatcamera's tegen lage prijs. Deze zomer zagen wij de Silette reeds bij onze westerse oostburen, doch hebben prompt gewacht met publicatie, tot wij van de Nederlandse importeur, de N.V. Agfa-Photo, een exemplaar ontvingen, en dit konden beproeven.

Wij zijn geneigd onze toenmalige opmerking nog steeds gestand te doen, en het principe niet in superlatieven te vervallen een ogenblik te verlaten, kortom door te herhalen dat wij de Silette niets meer of minder achten dan een stunt in de 24 × 36 mm klasse.

Er zijn twee uitvoeringen, nl. in Pronto sluiter en met Prontor S sluiter, beide met Apotar 1 : 3,5. Wij onderzochten die met Prontor S. Dit objectief is prima, het voldeed aan alle verwachtingen van scheidend vermogen en het heeft de plezierige eigenschap een focus van 45 mm te hebben, dus iets grotere beeldhoek en groter scherptediepte. Voorts viel ons op de diepere kleur van de antireflexielaag, nl. op het goudbruine af. Deze is zo effectief, dat men in bepaalde standen meent, dat de frontlens mankeert. De Apotar heeft frontlensinstelling, doch de bezwaren die daaraan soms kunnen kleven, hebben wij hier niet teruggevonden. De sluiter heeft synchronisatie, en belicht naast B van 1/1 tot 1/500 sec. De camera is prettig-sober van uiterlijk, mooi plat gehouden; hij ligt zeer prettig in de hand. Gewicht 440 gram. De bovenzijde van de camera bevat de optische doorzichtzoeker, terugwindknop (met ingebouwd filmsoortindicatie), een schoentje, de rompontspanner (met draadontspanner aansluiting) en de transportknop. Deze laatste heeft een ingebouwde filmbeeldteller, en voorts een transporthefboom. Deze staat een uiterst snel — en licht — filmtransport toe, waarbij tevens de sluiter wordt gespannen. Dubbele vergrendeling is aanwezig, transporteren zonder dat de sluiter is ontspannen is niet mogelijk, en sluiter bedienen zonder vooral transporteren is ook vergrendeld. Het interieur is van een gezonde, zorgvuldige soberheid. Dit alles is gezien de lage prijs zeer interessant, en wij geven de Silette een goede toekomst.

•

BILORA BELLA

Van J. P. Vos' Cinefoto-Import N.V., Den Haag ontvingen wij deze Bella, met als eerste indruk: de zoveelste invouwbare box. Wij hebben daar nare dingen van gezien, o.a. Franse exemplaren, waarbij men steeds vergat de lens-tubus uit te trekken.

Dit kunt U bij de Bella ook vergeten, maar dan kunt U niet fotograferen, dat is het eerste verschil. Dit net afgewerkte camera'tje moet men eerst van binnen bekijken, om een indruk te krijgen met hoeveel zorg getracht is, iets goeds te brengen dat goed blijft (tubus-camera's

zijn op dat punt teer). Er is een flitscontact (dat voor de dag komt als de lens wordt uitgetrokken), er is een rompontspanner (die werkt als de lens, enz.), er is afstandsinstelling van de AR meniscus, er is één moment en één diafragma. Er is een optische doorzichtzoeker, een schoentje en een goed ingebouwde transportknop voor 620 rolfilm. Formaat 6 × 6, camera licht, klein en zeer handzaam. Er zijn een geel filter in „glazen" (nl. plastic) doosje, een grijs plastic camerariemtje en keurige tasjes bij, zeer mooi uitgevoerd.

In zijn wezen blijft dit een boxcamera, maar dan een zeer aantrekkelijke, die bv. een dame zal appreciëren, omdat ze niet zo erg behoeft na te denken. Ze kan er niets mee fout doen.

Voor de komende FOTO-wedstrijd, waarvan de sluitingsdatum wordt verlegd op 15 Januari, zouden wij U

EEN OPDRACHT

willen geven. Het onderwerp is dan dus niet vrij. Wij vragen voor deze wedstrijd het volgende onderwerp:
Druk de sfeer van Kerstmis uit, zoals U die ontmoette.
Dit kan een tak van de Kerstboom zijn, de kerkgang, doch evenzeer een straat met dooi sneeuw. Dit kan intieme huiselijkheid zijn evenzeer als het wat zielige „feest" van een publieke gelegenheid. Zie maar, en doe het raak. Met natuurlijk licht, kunstlicht of flits. Het kan zowel betekenen Uw beleving als hoe U ervoer dat anderen het verleelden. Hoe gaat er maar om, *hoe Uw foto dat vertelt.*
Wedstrijdvoorwaarden overigens als altijd, dus maximaal 3 foto's onder schuilnaam.

bereikt. Op ons, toehoorders, maakte de opsomming die indruk echter niet. Integendeel: wie van het werk der K.F.A. niets wist, was lichtelijk verbaasd. En na afloop kwam men van verschillende kanten vragen om al deze resultaten nu niet uitsluitend voor de R.K.-mensen te houden, doch in algemener verband te brengen. Wat Pater Dirkse zag als een volgende periode.
Enkele korte punten nog over het K.F.A.-werk: men heeft kadercursussen, mondeling en schriftelijk. Die volstrekt niet opleiden onder het motto: „Hoe word ik een bekwaam film-docent?" Maar die een ondergrond geven. Men heeft verder een uitstekend werkende documentatie-dienst, een dienend apparaat dat al heel wat opgaven kan behandelen. Op drie kweekscholen worden reeds film-cursussen gegeven. Alles om de mensen een ándere kijk op de film bij te brengen. Óók de massa-jeugd, die Pater Dirkse heus wel bereikbaar acht. Persoonlijk had hij ervaringen in het Boekhorststraat-milieu (Den Haag), en wat hij er van vertelde was kostelijk.
Maar hij vertelde ook dit: in zijn eigen studie-tijd was er op het Seminarie een missionaris gekomen om een lezing te houden. Die begon met donderende stem: „De wereld moet veranderen!" Waarop één van de toehoorders zachtjes vroeg: „Moet dat vanávond nog?" Zo is het ook met de film-vorming: vandaag kan het niet meer tot stand komen.
Pater Dirkse eindigde met de belangrijkste uitspraak die we hoorden op dit congres: Een film-docent moet *liefde* voor de film hebben; anders wordt er niets bereikt. Men kan doctor in de letteren zijn, zonder óóit een gedicht te hebben aangevoeld. Laat ons dat, ten koste van veel, vermijden bij de film.
En waaróm film-vorming?
Omdat men bij dat werk *de mens* ontmoet, en op een bepááld terrein die mens zoveel geven kan.

KL.

•

DE ROWI 35 is een vergrotingsapparaat van Reef-Rotterdam, waarvan wij het volgende kunnen vertellen. Enkele condensor onder een 75 W opaallamp, negatiefformaat 24 × 36 mm, door ondraaien van de lensvatting automatisch 24 × 24. Mooie negatieldrager met geslepen vlakken, uitstekende maatregelen tegen Newton-ringen en stof. Het negatief wordt vastgezet met de condensor onderzijde (hefboomklemming). In normale stand lineaire vergroting van 1,5 tot 7 maal, doch groter is mogelijk, stabiele draagarm en zuil. Frictie-instelling zonder dode gang. De optiek is beslist goed (Ennar en Cassar), en de prijs scherp. Ook leverbaar zonder objectief (dan met Leica-schroefdraad in het objectiefplaatje).

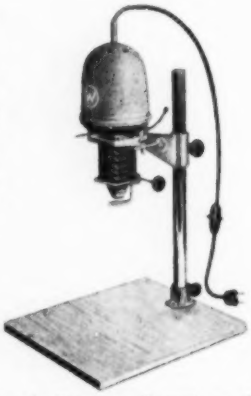

Uitslag FOTO-wedstrijd

VRIJE ONDERWERPEN OCTOBER 1955

De „oogst" is altijd een interessante zaak. De pakken inzendingen ziet men wel binnenkomen, doch zij verhuizen direct naar een andere afdeling, waar zij worden uitgepakt, geadministreerd en in klassen gesorteerd. Eerst als de stapels B.B., Juniores, enz. binnenkomen, krijgt men een indruk van de verdeling, en van de kwaliteit. Ditmaal in diverse klassen zeer mooi, vooral ook Iris werk, en dientengevolge een scherpe concurrentie. Dit verklaart de toekenning van eenzelfde prijs aan meer dan *één* inzender, zoals ditmaal enige keren noodzakelijk bleek. Hier is het resultaat.

BABY-BOX KLASSE

Na veel deliberatie heeft de romantiek in de foto's van *Mr J. Tromp Meesters* in Zutphen de *eerste prijs* verworven; het zijn ook zulke goed gecomponeerde, frisse prenten. Doch daarachter (kwaliteitsverschil!) passen dan pas *derde prijzen*, en wel voor *C. J. Auberlen* (Zandvoort) en *E. A. Vermeulen* (Schiedam, met zijn avondfoto). Twee *eervolle vermeldingen*: *G. de Vries* in Nijverdal, en de 9-jarige *Tony Veringa* in Dordrecht; met je foto van de kabouter Gucki, Tony! (Ik heb er zelf ook een).

JUNIORES

De *eerste prijs* voor een fantastisch gaaf brok architectuur (en een goed portret) van *C. M. J. G. Bosman* in Maastricht, dat stond vast, doch daarna werd het moeilijker. Dus twee *tweede prijzen*, en wel voor *A. Jacobs* (Alphen) en *A. J. Wittens* (Bergen op Zoom). Laten zij beiden nu Melkbussen ingezonden hebben! Drie *derde prijzen*: *J. R. Ronda*, Maastricht, *J. Visser*, Ilst en *W. Koonles*, Coevorden. *Eervol vermeld*: *Mej. J. Dortland*, Amsterdam, *K. S. Wiarda*, Leiden en *J. Veringa*, Dordrecht (twee onderscheidingen dus in de familie).

SENIORES

Kostelijke table-tops van *J. M. P. Frijns*, Amsterdam, verwierven de *eerste prijs*. Het hoogmoedige hondje van *H. Verlaan*, Leidschendam, bezorgde dezen de *tweede prijs*. *Derde prijzen*: *J. v. d. Stouwe*, Zwolle, *L. van Dalen*, Rotterdam, *F. Laane*, Roermond en *H. L. v. d. Ven*, Hoensbroek. *Eervol te vermelden*: helicopterwieken van *Th. Jamin* in Maastricht en de molenwieken van *H. G. Leyse*, Rijswijk.

GEVORDERDEN

De *eerste prijs* is zeer verdiend door drie prachtprenten over een baby van *J. Hofman* in Deventer. *A. Dronkert* (Dordrecht) haalde de *tweede prijs* binnen (vooral voor het paard) en *A. Algra*, Rotterdam (met de spiegel van de Bergense Hegg) de *derde prijs*. Hij deelt deze met Frater *M. Liduinus* (Utrecht) voor diens chrysanten.

VAKKLASSE

„Het vak" had zeker geen tijd, ditmaal. Er rolde uit het magere stapel je één goede prent (Met lucifers gespeeld) van *G. J. Wagenaar* in Lochem, die dit gewaardeerd kan zien met een *tweede prijs*.

ERE-KLASSE

Inzendingen van *J. L. du Parant* en *Joh. Scholten*, doch daar hier slechts één prijs te behalen is, en beiden (hoewel dit werk mooi is) nóg beter kunnen, geen prijs ditmaal.
Zoals nog elders in dit nummer is vermeld, wordt de volgende wedstrijd er een met omschreven onderwerp, waarbij de sluitingsdatum is verschoven naar 15 Januari. Uitslag dus dan in het Februarinummer. 28 Februari is dan weer de sluitingsdatum voor een wedstrijd Vrije Onderwerpen.

•

DUITSE FOTOTOESTELLEN ZONDER CONCURRENTIE. De voorzitter van de internationale organisatie voor foto- en smalfilmhandelaren, de heer Johannes Voorwalt uit Nederland, verklaarde te Hamburg, dat de Duitse fotoestellen op de wereldmarkt zonder concurrentie zijn en aan de spits liggen. De heer Voorwalt sprak daar op een congres van de Duitse foto- en filmhandelaren. Volgens zijn verklaring is zelfs de door hoge invoerrechten beschermde eigen industrie in de verschillende landen niet in staat met de Duitse industrie te concurreren. De heer Voorwalt waarschuwde echter tegen het gevaar der Japanse industrie, die thans goedkope toestellen op de markt brengt. Hij wees bovendien op de Oostduitse concurrentie, die eveneens met goedkope en kwalitatief goede camera's op de markt verschijnt.

K. B.

A. G. Ober, Leiden

Er is een tijd geweest, dat men zo vervuld was van Dynamiek, Lijnvoering, Inhoud en Aandachtsconcentratie door close-up, dat een foto als deze maar al te vaak met de opmerking Prentbriefkaart in een hoek werd gegooid. Dit is verklaarbaar, doch daarmee niet verontschuldigd, als men bedenkt dat niet veel anders geboden werd en men van het goede (en minder goede, want te zoetige) teveel kreeg. Nu komt zo'n foto als enkeling er tussen, en hij valt op door de adeldom van het onderwerp. Dit is heel prettig om naar te kijken, het is mooi. Het werd even pretentie-loos gefotografeerd als het onderwerp pretentie-loos steeds aanwezig is. De schoonheid wordt via de fotografie even rustig op ons overgedragen als die altijd rustig aanwezig is om aan ons geschonken te worden. Zo wij die nog zien. En opzoeken.

H. Hendriksen, Deventer — *Het brandglas — Tweede prijs, FOTO-wedstrijd V.O. — Juniores*

Hier geven wij wederom een foto, die pakt door zijn grafische werking. Op zichzelf is het onderwerp niet zo bar interessant. Een jongen zit „een stinkertje" te fokken met een brandglas. Het is evenwel de zwart-werking van de figuur samen met zijn schaduw, die ons aantrekt en boeit, dus de vlakverdeling in wit en in zwart, die het geheel doet. Indien U over deze foto een velletje doorzichtig papier legt, en met zacht potlood de rechthoekige contour overneemt, evenals de zwarten-contour, dan zult U zien dat er een voorstellingloze vlakverdeling overblijft, die precies raak is. Die bevredigt en boeit ons evenzeer. Zulks als bewijs dat de tegenvorm (van het omringende wit) even sterk is als de vorm (van het zwart). Nog sterker gaat dit spreken als U de zwart-vorm dan met potlood vult, functioneel maakt. De tegels vormen een tweede patroon, door het eerste verweven. Het ligt aan onze kunstzinnige aanleg, of wij een dergelijk vlak-patroon zien en weten te verwerken. De inhoud van het onderwerp wordt dan bijzaak.

BONDSNIEUWS

Officiële Mededelingen van de
Bond van Nederlandse
Amateur Fotografen
Verenigingen

Opgericht 11 Maart 1922

Goedgek. bij Kon. Besl. van 11 Mei 1926 no 57 en 10 April 1935 no 31
Redactie: G. A. W. WAGENAAR, Van Neckstraat 14, 's-Gravenhage
Bondssecretariaat: Dupontplein 5, Amersfoort

ONBETAALDE ARBEID

Iemand heeft mij eens verteld, dat hij, met een vriend sprekende, deze mededeelde dat hij verschillende werkzaamheden, die niet eens zo weinig tijd en arbeid vereisten, ten behoeve van anderen zo maar uit idealisme en liefde voor de zaak deed. Deze vriend kon zich dit alleen maar voorstellen als het bepaald voor liefdadigheidsdoeleinden was, want in geen enkel ander geval had hij ooit onbetaalde arbeid geleverd. Met andere woorden: „voor niets werken" kwam bij hem niet voor.

Deze opvatting is algemener dan men denkt en het is ook zeer logisch. Alleen in een volkomen ideale gemeenschap zou men voor niets (hiermee bedoeld zonder geldelijke vergoeding) kunnen werken, mits ieder ander in die gemeenschap dit ook zou doen.

Toch bestaat er een idealisme, dat de mensen er toe brengt om een grote hoeveelheid werk te leveren voor anderen, maar er zit naar mijn mening onwrikbaar aan vast een grote liefde voor de zaak zelf. Als goed voorbeeld hiervan zou ik willen noemen het Bondswerk. Zij die het werk dat de Bond van hen vraagt geven uit liefde en idealisme, worden bovendien gestimuleerd door het gevoel van voldoening, dat ze met dit werk een grote schare van gelijkgestemde mensen helpen. En al wil ik hier helemaal niet zeggen, dat men dan het woord „liefdadigheid" zou kunnen bezigen, de grondslag is ongetwijfeld dezelfde, nl. de wens om te helpen.

Er zijn evenwel van die dingen, die de buitenstaander zo gemakkelijk schaart onder het bondswerk, en dat zijn de jureringen van fotowedstrijden. Ik wil niet zeggen dat men welbewust en met het vooropgezette doel gebruik maakt van het bekende idealisme van bondsleden, maar och, het komt er zo prettig bij, en het is zo goedkoop.

Herhaaldelijk en in stijgende mate komen er, veelal bij dezelfde personen verzoeken in om zitting te nemen in een commissie ter beoordeling van werk, dat inkomt voor, met dikwijls zeer hoge prijzen te belonen, wedstrijden.

De uitnodigingen daartoe zijn dikwijls in een vorm gegoten waaruit men proeft dat de schrijvers het een zekere eer voor de geadresseerde vinden, dat hij uitverkoren wordt tot jurylid, terwijl zij intussen maar al te gaarne naam en kwaliteiten van het jurylid gebruiken zullen om aan de wedstrijd cachet te verlenen en de inzendingen wat aantal en kwaliteit betreft omhoog te voeren.

En zo gebeurt het dat men soms tot bij het onbescheidene af beslag legt op iemands tijd.

Dit is lang niet altijd iemands „vrije" tijd.

Dikwijls hebben jurybijeenkomsten plaats op Zondagen of Zaterdagmiddagen, dan wel 's avonds, maar het komt zeker even vaak voor dat de wedstrijduitschrijvers zelf dag en uur bepalen die ze zich het geschiktst gedacht hebben voor hún goede gang van zaken. Men schijnt dan niet te begrijpen, dat het voor practisch iedereen onmogelijk is om midden in de week om 10 uur 's morgens al aan de gang te gaan en meestal een volle dag te besteden aan hún werk. Wil men dikwijls nog wel eens een vrije middag of hele avond geven voor dit doel, prettig is het zeker niet, omdat deze vrije uren er voor bestemd zijn om zich te ontspannen of om ze door te brengen in de familiekring. De werkdag evenwel kan gewoonlijk slechts met uiterste moeite en met geldelijk nadeel vrij gemaakt worden.

Wanneer men nu gestimuleerd wordt door het eerder genoemde idealisme, dan wordt ook deze arbeid gaarne en zeker zonder enige betaling, welke ook, geleverd.

Het wordt wel min of meer anders wanneer instanties met hun fotowedstrijden zakelijke belangen beogen.

In de meeste gevallen is men tenminste hoffelijk tegenover de juryleden, men vergoedt gemaakte kosten en zorgt voor maaltijden. In sommige gevallen verliest men, misschien uit slordigheid of onnadenkendheid zelfs een zekere hoffelijkheid uit het oog. In héél enkele uitzonderingsgevallen heeft men de attentie om de juryleden een tastbare vriendelijkheid te bewijzen. En aangezien juryleden wel verre van verwend zijn, valt zoiets dan wel bijzonder op.

Ik vind dit een volkomen onbevredigende toestand. Nog eens, het onbevredigende zit daarin, dat instanties die „voordeel hebben van het houden van fotowedstrijden", gebruik maken van de jury-arbeid van mensen op wier oordeel zij om meer redenen prijs stellen (en niet de minste zakelijke redenen) zonder hiervoor te betalen.

Het lijkt mij gewenst, dat het Bondsbestuur en de Bond zelf in zijn geheel zich hierover eens uitspreekt, en eventueel een tarief vastetelt dat juryleden in de daartoe geëigende gevallen kunnen voorleggen. Laat ons hierbij ook niet vergeten, dat wat niets kost, ook niets van waarde moet lijken.

G.

BUITENLANDSE DIENST

Secretaris van de Buitenlandse Dienst
Secretary of the Foreign Service
Secrétaire du Service Etranger
Sekretär des Ausländischen Dienstes
} J. van Linge, Boven Oosterdiep 123, Veendam

Komende buitenlandse salons

Inschrijvingsformulieren voor alle ondergenoemde tentoonstellingen zijn verkrijgbaar bij de Buitenlandse Dienst, tel. 05987—2112.

7th Cuban Intern. Exhibition of Photography and Colorslides te Havana, van 18 December—20 Januari 1954. Sluitingsdatum 2 December. Inleggeld $ 1. Foto's en dia's, max. 4 stuks.

16th Springfield Intern. Exhibition, U.S.A., van 3—24 Januari 1954. Sluitingsdatum foto's 2 December, dia's 9 December. Inleggeld foto's $ 2, dia's $ 1, max. 4 stuks.

19th Annual Salon of Photography te Des Moines, Iowa, U.S.A., van 1—31 Januari 1954. Sluitingsdatum 7 December. Inleggeld $ 2. Max. 4 foto's.

Salon Intern. de Photographie „John Cockerill 1954" te Seraing, België, van 31 Januari—14 Februari. Sluitingsdatum 23 December. Inschrijfgeld $ 1. Max. 4 foto's zwart-wit.

2nd Intern. Salon of Pictorial Photography te Calcutta, van 14—28 Februari 1954. Sluitingsdatum 26 December. Inschrijfgeld 5 sh. Foto's en dia's, max. 4 stuks.

6e Salon Intern. d'Art Photographique te Bordeaux, van 27 Februari—15 Maart 1954. Sluitingsdatum 31 December. Inschrijfgeld $ 1. Foto's zwart-wit en kleuren, kleinformaat dia's. Max. van elk 4 stuks.

5th Open Exhibition of Photography te Singapore, van 6—14 Februari 1954. Sluitingsdatum 8 Januari. Inschrijfgeld 5 sh. Max. 4 foto's.

III Salon Intern. de Arte Fotografico te Vina del Mar, Chili, van 8—28 Februari 1954. Sluitingsdatum 15 Januari. Inschrijfgeld $ 1. Max. 4 foto's en/of dia's.

58 Annual Open Intern. Exhibition te Birmingham, van 13—27 Febr. 1954. Sluitingsdatum 16 Januari. Inschrijfgeld 5 sh. Foto's en dia's, zwart-wit en kleuren. Max. 4 stuks van elk.

11th Victorian Intern. Salon of Photography te Melbourne, Australië, van 29 Maart—7 April 1954. Sluitingsdatum 1 Februari. Inschrijfgeld 5 sh. Foto's en dia's, max. 4 stuks.

Intern. Exhibition of Photography te Ilford, Engeland, van 1—13 Maart 1954. Sluitingsdatum 1 Februari. Inschrijfgeld 5 sh. Max. 4 foto's en/of 8 dia's.

1er Salon Intern. de Arte Fotografico te Puebla, Mexico, van 26 Febr.—25 Maart 1954. Sluitingsdatum 1 Februari. Max. 4 foto's zwart-wit en/of 4 kleurendia's.

5th Worcestershire Salon of Prints & Colour Slides te Worcester, van 6—27 Maart 1954. Sluitingsdatum 10 Februari. Inschrijfgeld 5 sh. Max. 4 foto's zwart-wit en/of kleuren, en/of 4 dia's kleinformaat.

18th Intern. Salon of Photography te Rochester, U.S.A., van 5—28 Maart 1954. Sluitingsdatum 11 Februari. Inschrijfgeld $ 1. Foto's zwart-wit en kleuren, dia's kleinformaat, en stereo-dia's.

23 Intern. Exhibition te Boston, U.S.A., in Maart 1954. Sluitingsdatum 22 Februari voor foto's, 1 Maart voor dia's. Max. 4 stuks.

XVIIIth South African Salon of Photography te Johannesburg, East-London en Bloemfontein in Mei en Juni 1954. Sluitingsdatum 20 Maart. Inschrijfgeld 5 sh. Max. 4 foto's en/of 4 kleurendia's.

20th Intern. Salon te New York, U.S.A. Sluitingsdatum 21 Februari.

Op de hierna vermelde salons kwamen de daarachter genoemde Nederlanders met hun werk uit:

Iris, Antwerpen: A. Dronkert te Dordrecht, Frater M. Liduines te Utrecht, C. M. la Rivière te Rotterdam en A. A. Ruiterman te Nieuwkoop elk met één foto; Joh. Scholten te Haarlem met twee foto's. South African Salon of Photography te Johannesburg: Joh. Scholten te Haarlem met drie foto's.

ONZE VERENIGINGEN

Dordtse A.F.V. te Dordrecht

Lokaal: Voorstraat 396; aanvang 8 uur
19 Nov.: Foto van de maand, 3de ronde
3 Dec.: Zie ginds komt de stoomboot. Dames meebrengen.
17 Dec.: Foto van de maand, 4de ronde. Projectie.

Ned. A.F.V. te Amsterdam

Lokaal: Gebouw Heystee, Herengracht 545—549, aanvang 8 uur
18 Nov.: Competitie: 1 foto 24 × 30.
25 Nov.: Bespreking Bondscollectie; 25 Italiaanse foto's van de Italiaanse Bond: F.I.A.F.

Wageningse A.F.V. te Wageningen

Lokaal: in Hotel „Hof van Gelderland"; aanvang 8 uur
27 Nov.: Demonstratie opzetten van foto's.
11 Dec.: Lezing.

Voorburgse Fotokring te Voorburg

Lokaal: in het Forum-Theater, Herenstraat 6, aanvang 8 uur
16 Nov.: Demonstratie-avond
30 Nov.: Werkavond: onderlinge fotowedstrijd.
14 Dec.: Lezing „Humor in de fotografie".

Zwolse A.F.V. te Zwolle

Lokaal: Hopmanshuis, aanvang 8 uur
18 Nov.: Joh. Scholten, fotograaf te Haarlem, vertelt over zijn werk. Bondscollectie Italië.
2 Dec.: Onderlinge wedstrijd kleurdia's.
16 Dec.: A. van Leeuwen, bonssecretaris, spreekt over het werk van „Eemland".

Philips Fotoclub te Eindhoven

Lokaal: Ontspanningsgebouw; aanvang 8 uur
18 Nov.: C. van Weele spreekt over „Fotografie in het algemeen en portretfotografie in het bijzonder"
30 Nov.: Laatste datum inleveren voor onderlinge wedstrijd. Onderwerp: Portretten en/of Kinderfoto's
2 Dec.: Bondscollectie, collectie F van de Bondswedstrijden. Verder: „Fotolympus".

A.F.V.R. te Rotterdam

Lokaal: in het Doofstommeninstituut, Ammanstraat 22, aanvang 8 u.
5 Nov.: Lezing met projectie door de heer Van Geelen: „Indrukken en wetenswaardigheden van het Verre Oosten".
18 Nov.: In de zaal van de Heineken's Bierbrouwerij, Crooswijkse-singel: Het maken van dubbelportretten.
25 Nov.: 1) Foto van de maand, 3e ronde; 2) Bondscollectie A1.

A.F.V. „Zaanland" te Koog aan de Zaan

Lokaal: Het witte gebouwtje te Koog aan de Zaan, aanvang 8 uur
26 Nov.: Eerste onderlinge wedstrijd
10 Dec.: Werkavond portretten
7 Jan.: Demonstratie met multigrade-papier door de Ilford N.V.

Fotokring „Eemland" te Amersfoort

Lokaal: A.G.-huis, Paulus Buyslaan 1, aanvang 8 uur
17 Nov.: Werkavond. Demonstratie vergroten door de heer Pastoor Na de pauze: Bespreken van een collectie uit Duitsland van de F.I.A.P. (Bondscollectie).
1 Dec.: Lezing met projectie van kleurdia's over Curaçao door de heer L. Breyer.
15 Dec.: Bespreking van een collectie Zweedse foto's, beschikbaar gesteld door de F.I.A.P. (Bondscollectie).

A.F.C. „Rotterdam-Zuid"

Lokaal: Sikkelstraat 33, aanvang 8 uur
25 Nov.: Bespreking Bondscollectie H
9 Dec.: Bespreking Bondscollectie A1
16 Dec.: Foto van de maand
23 Dec.: Werkavond: retoucheren.

A.F.V. „De Veluwe" te Apeldoorn

Lokaal: in Hotel van Steeden, aanvang 8 uur
13 Nov.—21 Nov.: Jaarlijkse fototentoonstelling.
30 Nov.: Bondscollectie
16 Dec.: Lezing met kleurdia's door de heer De Jong over Lapland.

A.F.V. „Gelria" te Arnhem

Lokaal: Talmahuis, Parkstraat 25, aanvang 19.30 uur
26 Nov.: Bijeenkomst. Positief retouche door de heer Van Gelder, voorzitter van „Meer Licht" te Nijmegen
10 Dec.: Bijeenkomst. Fotocollectie G Bondswedstrijden 1953
22 Dec.: Werkavond. Ilford-demonstratie met Ilford Multigrade-papier.

Nogmaals een dringend verzoek om de te plaatsen berichten *tijdig* in te zenden. Ze moeten de redactie van Bondsnieuws vóór de laatste van de maand bereikt hebben. Alles wat later komt moet terzijde gelegd worden.

OFFICIËLE BERICHTEN

Het doet ons bijzonder veel genoegen te kunnen mededelen, dat de heer J. M. Moerkerk, de bekende schrijver van de fotoboeken over kinder- en dierenfotografie, adres: Krakeling 1 te Bennebroek, zich beschikbaar stelt voor het houden van lezingen met kleur- en zwart-wit-projectie.
Hij vraagt geen honorarium, alleen vergoeding van 2e klas reiskosten en eventueel verblijfkosten.
De heer Moerkerk is een onderhoudend spreker bij uitnemendheid.

Met ingang van 27 October is tot de Bond toegetreden de nieuw opgerichte vereniging: Fotoclub K.L.M.
Voorzitter is de heer G. Spit, Marg. van Clevelaan 19, Amsterdam. Secretaris de heer N. W. v. d. Meulen, Betje Wolffaan 6, Bovenkerk. Penningmeester de heer W. Ch. Sterkenburg, Marco Polostraat 273 III, Amsterdam-W.
Wij roepen de nieuwe vereniging een hartelijk welkom toe in het steeds nog groeiende Bondsverband.

Onder verwijzing naar het desbetreffende rondschrijven aan alle aangeslo'en verenigingen, wordt thans hiermede kennisgegeven, dat in de vacature, in het Bondsbestuur ontstaan door het overlijden van de heer W. G. v. d. Hoek te Wageningen, is gekozen de candidaat van het Bondsbestuur, de heer A. C. Coster, Secretaris van de Philips Fotoclub, Pasteurlaan 38 te Eindhoven, Tel. 4133.

Namens het Bondsbestuur:
A. VAN LEEUWEN, Algemeen Secretaris

Door schade WORDT men wijs.
Door apparatuur-verzekering op Bondspolis IS men wijs.
Kosten 1¼ pct per jaar. Geen zegel- en poliskosten.
All Risks-verzekering MET vaste taxatie.
Aanvragen aan: C. de Jong, Hoofddorpweg 16 bv., Amsterdam (W.), Administrateur Bondsverzekering.

DE LEITZ PRADO vijf-maal-vijf projector is in dit nummer vertegenwoordigd als een bijlage. In dit verband willen wij er gaarne even aan herinneren, welke s'unts men op lezingen over Leitz apparatuur met deze projectoren uithaalde, en waaruit o.a. de zeer grote lichtkracht van het totale optische systeem wel heel overtuigend bleek. Het kan ook geen kwaad er hier nog even de aandacht op te ves'igen, dat er ook een Prado zes-maal-zes is gekomen, met diaschuif 7 × 7. Het is interessant, de ontwikkeling van deze formaten te volgen. Ons inziens zal het 8,3 × 8,3 eerlang toch het veld ruimen voor 7 × 7, daarnaast blijft 5 × 5 dan even sterk staan als thans.

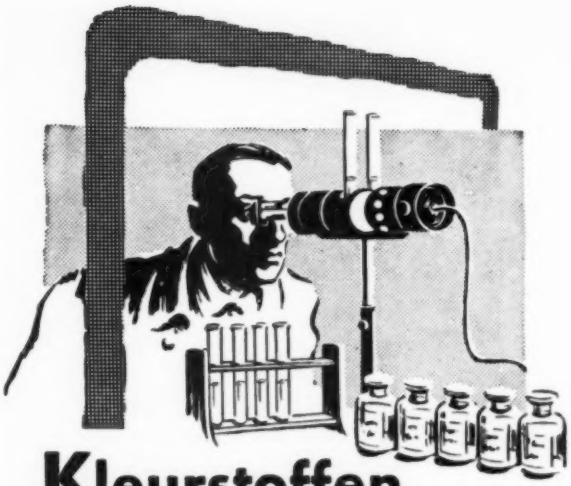

Kleurstoffen

voor het kleuren van fotos

(eiwitlazuurverven)

a) in substantie b) in houdbare oplossingen
voor het retoucheren van zwart-wite
en **gekleurde fotos**
sensibilisatoren · desensibilisatoren
filterkleurstoffen
pinatypiekleurstoffen
van de hoogste
zuiverheid en kwaliteit

FARBWERKE HOECHST AG.
vormals Meister Lucius & Brüning
Frankfurt (M)-Hoechst

Vertegenwoordiging voor Nederland
HOECHST-HOLLAND N.V. · Sarphatikade 1 · **Amsterdam-C** · **Tel.** 37886
Sub-agent voor Oost-Nederland en Helmond:
Firma **John Brookhuis** · Postbus 199 · Enschede · Tel. K 5420 – 4402

EMVé REPRO
Moerbeiplein 52
DEN HAAG

Reproducties naar oude foto's.

Speciaal voor de handel.

Ons werk is keurig: (Dit zeggen onze cliënten). Onze prijzen zijn prettig. (Dit vertelt U onze prijscourant, die U op aanvraag p. o. krijgt).
Onze levertijd is 8 dagen. (Daar heeft U wat aan!)
Onze condities zijn redelijk. (Giro 1 week na ontvangst).

15 JAAR ERVARING IS 'N WAARBORG

EKA *projector*

Hugo Meyer 3.5 10 cm, 100 Watt, 220 Volt lamp, 35 mm filmhouder, slede voor 5 x 5 dia's, masker voor 18 x 24 mm.

Geheel compleet met koffer f 95.—

FOTOHANDEL „FERRARI"

Haarlemmerstraat 119 - AMSTERDAM-C.

FILMSTROKEN

Op de modernste apparatuur vervaardigen wij aan de hand van foto's, tekeningen, enz. filmstroken en diapositieven. — Korte levertijd.

FIPRON Kinderdijkstraat 65
AMSTERDAM-Z. - Tel. 98332

Een ontwikkelaar die anders is!

'promicrol'
handelsmerk

ULTRA FIJNEKORREL-ONTWIKKELAAR

Uitnemende resultaten en verbluffend fijne korrel met de helft van de normale belichtingstijd of zelfs minder — dat zijn de eigenschappen van dit wereldberoemde product. 'Promicrol' brengt talloze nieuwe en fascinerende mogelijkheden binnen het bereik van elke camera gebruiker.

EEN DER M&B FOTOGRAFISCHE SPECIALITEITEN

GEFABRICEERD DOOR

MAY & BAKER LTD

DAGENHAM ENGELAND

In Nederland vertegenwoordigd door:
N.V. FOTOTECHNISCHE GROOTHANDEL ODIN
Graafseweg 68 Nijmegen

PA.436

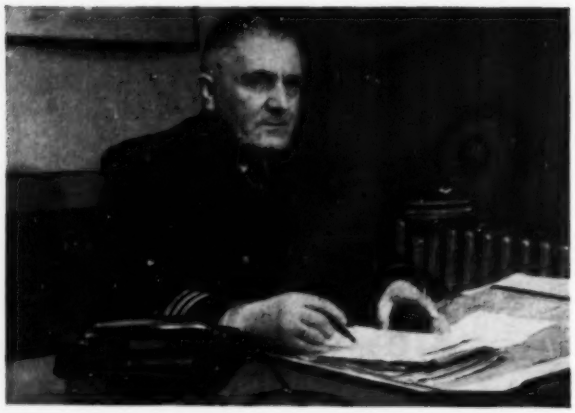

Rotterdam, 1 October 1953

Geachte Redactie,

Vijf jaar geleden kocht ik Uw boekje „Foto's buiten", gevolgd door no 2 en nog enkele, die mij van pas kwamen voor ontwikkelen, afdrukken en vergroten. Toen had ik een boxje en ben begonnen met de fotografie. Nu vijf jaar later bezit ik een platencamera 9 x 12 en een reflex-camera. In deze jaren heb ik mij in hoofdzaak toegelegd op portret- en portretfantasiefoto's, terwijl de buitenfotografie ook bestudeerd wordt, waarin ik ook zeer goede resultaten heb bereikt. Hierbij zend ik U vijf fo.o's die U een beeld moeten geven van wat ik bereikt heb in het laatste halfjaar.

Hopende Uw interesse hiervoor te hebben gewonnen door middel wat U voor mij bent met het uitgeven van Uw serie.

Mocht U mijn foto's tot een voorbeeld willen stellen in Uw blad FOTO, dan heeft U hierbij mijn toestemming, alsmede van hen, die ik gefotografeerd heb. Gaarne zou ik dit van U vernemen, alsmede de critiek, die U als expert er natuurlijk nog op zult hebben, en waarvoor ik een open oog en oor heb. Hieronder enkele gegevens ten aanzien van het tot stand komen dezer foto's:

DE STATIONSCHEF. — Met platencamera gemaakt, diafr. 12^{5}, kunstlicht boven het hoofd en opgelicht met indirect flitslicht tegen het plafond. Op 6 x 9 HP5 PF 85, handflitser, lens open flitsen, lens dicht.

MANNENKOP. — Platencamera 6 x 9, diafr. 7.7, 1 sec, op Perutz 22/10 D, links een lamp 1 m afstand hoog, 250 Watt. Rechts achter idem. Van voren 500 Watt met een zakdoek er voor op gezichtshoogte en 2 tot 2½ meter afstand.

VROUWENKOP MET HAND. — Platencamera 6 x 9, diafr. 9—12½ sec op Perutz 22/10 D, op het haar 250 Watt hoog, links iets achter 250 Watt, van voren 500 Watt, indirect tegen het plafond.

SOLARISATIE. — Platencamera 6 x 9 diafr. 6.3, 1 sec op Gevapan 30. Rechts achter 250 Watt, hoog, 1 meter afstand, een van voren links 500 Watt met een doek er voor, dus gebroken licht. Na normale ontwikkeling 1 min verlicht met vergrotingsapparaat diafr. 22, langzaam geopend tot 18.

IN HET PARK. — Met een Voigtländer 4.5 lens, diafr. 8, 1/100 sec, Agfa 21/10 D. In tegenlicht 's morgens om 6.30 u. Hopende U hiermede een plezier te hebben gedaan, waarin Uw serie de grondslag is geweest voor een liefhebberij, die ik niet graag meer zou missen, maar eerder nog intensiever zou willen beoefenen.

Met hartelijke groeten,
Hoogachtend,

H. de L.

Wij zijn er niet op uit, ons zelf in wierook te hullen met deze publicatie. Maar, dit is toch leuk, het geeft je voldoening te weten anderen met die FOTO serie boekjes toch maar in het zadel gezet te hebben, met zulke resultaten. Wij ontvangen vaak van die brieven, deze moest dan maar eens een keer in de krant, vonden we.

D. HELFFERICH

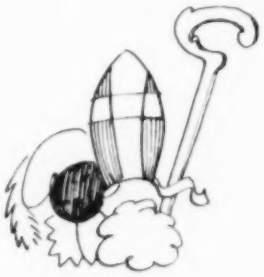

Sinterklaas

is niet alleen het feest van de grote geschenken, het is veel eerder de avond van de kleine attenties, met sterk persoonlijke noot. Wat is dan beter geschikt dan één of meer van die beste boekjes (*f* 1,25!) uit de

FOTO-Serie

Hier zijn ze, zodat U kunt uitzoeken.

Fotoserie No 1 Foto's buiten met de eenvoudige camera.
Fotoserie No 2 Foto's binnen met de eenvoudige camera
Fotoserie No 3 Wanneer een betere camera?
Fotoserie No 4 Filters en hun toepassing.
Fotoserie No 5 Negatieven ontwikkelen.
Fotoserie No 6 Afdrukken en vergrotingen maken.
Fotoserie No 7 Gezellige kinderfoto's.
Fotoserie No 8 De eenvoudige donkerekamer zelf inrichten.
Fotoserie No 9 Fotografische apparatuur zelf maken I (vergrotingsapparaat).
Fotoserie No 10 Fotografische apparatuur zelf maken II (o.a. condensorvergroter).
Fotoserie No 11 Fotografeer het juiste moment op de juiste wijze (compositie).
Fotoserie No 12 Fotografisch leren zien.
Fotoserie No 13 Scherp instellen.
Fotoserie No 14 Goed belichten.
Fotoserie No 15 Fouten en hun oorzaak.
Fotoserie No 16 Vacantiefoto's, die werkelijk geslaagd zijn.
Fotoserie No 17 Sportfoto's en wat er aan vast zit.
Fotoserie No 18 Portretjes in de open lucht en thuis.
Fotoserie No 19 Beter vergroten.
Fotoserie No 20 De box kan meer dan U denkt.
En zo er gefilmd wordt, dan deze (voor *f* 1,50), geschreven door de cineast Hille Kleinstra:
Filmserie No 1 Voorstellingen met 8 mm.
Filmserie No 2 16 mm-projectie stom en sound.
Filmserie No 3 Een film wordt gemaakt.
Filmserie No 4 Camera lóópt.

Ook verkrijgbaar bij boek- en fotohandel.
Wilt U er nog eerst meer van weten, of over nog andere boeken iets weten, vraag dan de speciale prospectus of catalogus aan bij

Uitgevers-Maatschappij
„C. Misset" N.V., Doetinchem
AFD. BOEKHANDEL.

Door inruil verkregen

CAMERA'S

Kodak Retina I A 24 x 36 mm met Xenar F 3,5, synchro-compur, laatste model *f* 225. Super Baldina 24 x 36 mm met Heligon F 2 coated, synchro-contact, in tas *f* 275. Praktica 24 x 36 mm met Biotar F 2,0 in paraattas *f* 425. Idem met Schneider Xenar F 3,5 in paraattas *f* 325. Agfa Karat 36, 24 x 36 mm met Schneider Xenon F 2,0, synchro-compur, in paraattas met zonnekap en geelfilter *f* 425. Contax S 24 x 36 mm met Biotar F 2,0, in paraattas *f* 875. Altix 24 x 36 mm met Trioplan F 2,9 coated, synchro-contact *f* 95. Baldinette 24 x 36 mm met Radionar F 2,9 coated, Prontor S, synchro-contact *f* 125. Baldinette 24 x 36 mm met Baltar F 2,9, Prontor S, synchro-contact *f* 95. Regula 24 x 36 mm met Ennagon F 3,5 Prontor S, synchro-contact, in tas *f* 120. Voigtländer Vito 24 x 36 mm met Skopar F 3,5 Prontor II, synchro-contact, in tas *f* 125. Meet-Baldinette 24 x 36 mm met Baltar F 2,9 coated in Prontor SV, in tas *f* 150. Pucky 6 x 6 cm met F 6,3 coated, synchro-contact *f* 49. Beltica 24 x 36 mm met Trioplan F 2,9 coated *f* 85. Welta 6 x 6 cm met Zeiss Tessar F 4,5 coated in Prontor S, synchro-contact, in tas *f* 145. Rixa 6 x 6 cm met Ennar F 3,5 coated, Prontor S, synchro-contact in tas *f* 60. Flexaret 6 x 6 cm met Mirar F 3,5 coated in Prontor, synchro-contact *f* 195. Aiglon 6 x 6 cm met Angénieux F 4,5, 6 snelh. *f* 65. Reflekta 6 x 6 cm met Pololyt F 3,5 Prontor S *f* 145. Balda 6 x 6 cm met F 3,5 coated Prontor S, synchro-contact *f* 95. Voigtländer 6 x 6 cm met Skopar F 3,5 Compur, synchro-contact *f* 195. Baldix 6 x 6 cm met Westar F 2,9 coated, Prontor S, synchro-contact *f* 110. Baldix 6 x 6 cm met Westar F 4,5 Vario, synchro-contact *f* 75. Weltax 6 x 6 cm met Trioplan F 3,5 coated, synchro-contact *f* 95. Welta 6 x 6/4,5 x 6 cm met Tessar F 3,5 coated Prontor S, synchro-contact, in paraattas *f* 150. Agfa Billy 6 x 9 cm met Apotar F 4,5 coated Prontor S, synchro-contact, als nieuw *f* 145. Kinax 6 x 9 cm met Berthiot F 4,5 coated, synchro-contact, Newton-zoeker *f* 85. Kinax 6 x 9 cm met F 4,5 coated, synchro-contact, zelfontspanner *f* 79,50. Belfoca 6 x 9 cm met F 4,5 coated, synchro-contact *f* 69,50. Zeiss Ikon 6 x 9 cm met Tessar F 3,5 coated, Compur Rapid, synchro-contact *f* 225. Baldalix 6 x 9 cm met Ennar F 4,5 coated Pronto, synchro-contact *f* 75. Agfa 6½ x 11 cm met Anastigmaat F 6,8, in tas *f* 19,50. Ernemann Goerz 6½ x 11 cm met Anastigmaat F 6,8, 5 snelheden *f* 19,50. Ica 6½ x 11 cm met Zeiss Tessar F 4,5 Compur met instelhevel *f* 75. Kodak 6½ x 11 cm Folding Brownie, 4 snelheden *f* 17,50. Kodak 6½ x 11 cm met 4 diafragma's *f* 19,50. Voigtländer 6½ x 11 cm met Voigtar F 6,3, snelheden 1/25—1/100 sec *f* 39. Platencamera 9 x 12 cm met Steinheil Anastigmaat F 4,5 Compur, met dubbele balg, filmpack-chassis, in tas *f* 30. Ica reflexcamera 9 x 12 cm met Tessar F 4,5—15 cm, met balg-instelling, met tas, in prima staat *f* 95.

FOKA N.V.

Admiraliteitsstraat 8 abc — 2e Middellandstraat 23

Tel. 22242—24422—54644 — Rotterdam-O.

Compleet
met plastic étui
ƒ 19.80

MONTALUX

CONDENSATOR-FLITSER

De Montalux past op iedere camera door bevestiging in een zoekerschoentje of door gebruik van de camerastrip

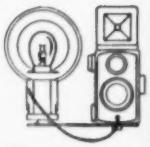

- Ingebouwd testlampje
- Uitwerpinrichting voor gebruikte lampjes
- Reflector draaibaar
- Compact op te bergen

Prijs compleet met plastic étui, ƒ 19.80
met luxe étui . ƒ 24,90
camera-strip . ƒ 3,75

MONTANUS - CAMERABAU - SOLINGEN

Alleenvertegenwoordiging: Firma Dr K. Heynderickx.
Hugo de Grootstraat 17 a, Den Haag.

TWEE IN ÉÉN

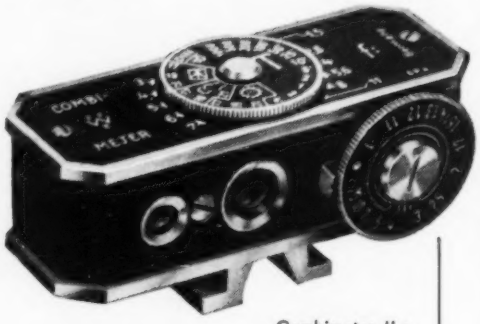

Combimeter II a

Afstandmeter en optische belichtingsmeter gecombineerd.
Compleet met lederen étui.

Prijs **ƒ 24,—**

Levering uitsluitend via de erkende Fotohandel

Alleen-Importeurs:

J. SANDERS Foto - & Kino-Import

Laurillardlaan 15 - SANTPOORT - Tel. 8094 (K 2560)

AFSTANDMETER

van ∞ tot 55 cm

Prijs **ƒ 18.90**

compleet met lederen étui

Levering uitsluitend via de erkende Fotohandel

Alleen-Importeurs:

J. SANDERS Foto - & Kino-Import

Laurillardlaan 15 - SANTPOORT - Tel. 8094 (K 2560)

DALCO

SPECTROPAN 33

6 x 9 cm
f 1,75
ook in 4 x 6,
5 en 6,5 x 11

Een zeer snelwerkende, fijnkorrelige, panchromatische film, geschikt voor binnen- zowel als voor buitenopnamen. U moet beslist kennes makan met deze nieuwe, Nationale rolfilm!

Vraagt Uw Fotohandelaar

Nederlandsche Fotografische Industrie N.V. - Soestduinen (Holland)

DUNCO

Vergrotings- en projectietoestel.

Het meest volmaakte tegen lage prijs.

Bijzonderheden:
Lens: Cassar f3/5, met voelbaar diafragma, verwisselbaar, zeer fijne, gemakkelijke instelling.

Kan geëard worden.
Dubbele condensor.

Ingebouwde, verstelbare maskers.

24 x 36 mm, Cassar f/3,5 - 5 cm **f 175.—**
Zonder optiek f 125.—
Los lenspl. m. ring f 5.—
Diahouder f 3.25

6 x 6 cm m. Cassar f/3,5 - 7,5 cm met dubb. condensor **f 275.—**
Zonder lens f 220.—
Los lenspl. m. ring f 5.—
Diahouder f 4.25

VRAAGT UW FOTOHANDELAAR!

IMP.: **H. C. A. W. LABOHM**
Keizersgracht 394 - Amsterdam-C.

TETENAL

EUKOBROM

TETENAL

CONTRABROM

TETENAL

EUKOPIN
papier-ontwikkelaars

De 2 baden-ontwikkelaar Contrabrom-Eukobrom geeft prachtige resultaten

STELLIRA

transportabel projectie-scherm met licht metalen statief, het nieuwste product van de Mechanische Weberei

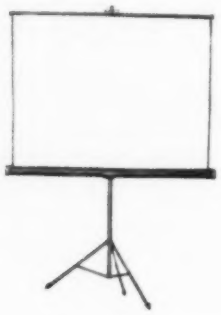

1. met wit reflexdoek „Blankana-Extra"

Formaat	75 x 100 cm	ƒ 105.—
„	100 x 100 „	„ 120.—
„	100 x 130 „	„ 155.—
„	130 x 130 „	„ 180.—

2. met kristalpareldoek „Atlanta-Extra"

Formaat	75 x 100 cm	ƒ 115.—
„	100 x 100 „	„ 140.—
„	100 x 130 „	„ 175.—
„	130 x 130 „	„ 200.—

Vraagt inlichtingen bij Uw fotohandelaar.

SPECIALE AANBIEDING

CONTAX D 24 x 36 mm met prismazoeker, Primoplan 1.9-58 mm . ƒ 950,—

PRAKTICA 24 x 36 mm Spiegelreflex camera met Primoplan 1.9-58 mm ƒ 540,—

ZEISS IKON „ERCONA" rolfilmcamera 6 x 9 cm met inlegmasker voor 6 x 6 cm. De camera, waarmede U altijd fantastische opnamen maakt.

Technische gegevens van de Ercona:

- Reflexvrije Zeiss Tessar 1 : 3.5 F = 10.5 cm
- Sluiter Compur Rapid van 1 - 1/400 sec. en B.
- Ingebouwde zelfontspanner
- Rompontspanner
- Synchro-contact
- Optische doorzichtzoeker
- Horizontale en verticale statiefmoer
- Beveiliging tegen dubbel-opnamen

Prijs ƒ 290,—

Vraagt toezending prospectussen

NORIS

8 mm projector

Uit voorraad leverbaar:

- Geruisloos
- Prima beeldstand
- Geschikt voor spoelen tot 120 meter
- Aparte schakelaar voor motor en lamp
- Verstelbaar voor alle voltages
- Grote lichtsterkte
- Cadrering op de grijper
- Aansluitbaar direct op 220 Volt

Prijs geheel compleet in koffer . . . ƒ 450.—

NORIS TRUMPF IIIa

Thans leverbaar de Noris Trumpf III A filmstrookprojector met aspherische condensor.
Lichtwinst 40 %.

Prijs geheel compleet met diaschuif, filmstrookinrichting, lamp 33 Volt, 100 Watt in koffer . . . . **ƒ 265.—**

Vraagt prospectus.

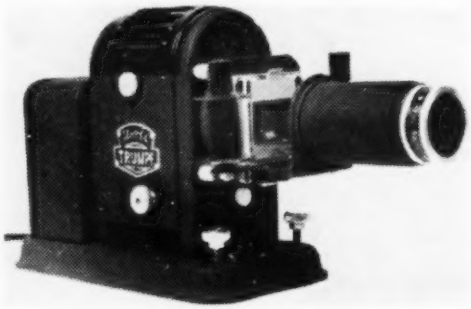

FOKA N.V. ROTTERDAM Admiraliteitsstraat 8 abc Telefoon 25330 - 25331

MODEL 1954

Prijs f 269,50 - Paraattas f 15,-

DE NIEUWE BRAUN HOBBY

De Electronenflits met de capaciteit van een groot en duur vakapparaat, maar door zijn afmetingen, gewicht en prijs binnen het bereik van iedere amateur.

REFLECTOR
nog elastischer en absoluut onbreekbaar.

Gemaakt uit Polyamid, de grondstof van Perlon. De parelstructuur heeft een groot reflex-vermogen en geeft toch een mooi en zacht licht.

LICHTOPPERVLAK,
nog universeler

ca. 60 %, zodat opnamen met groothoek-objectieven mogelijk zijn. Gelijkmatige verlichting. Door de grote hoek is het precies richten van de reflector overbodig. Extra leverbaar is een metalen reflector met meer gerichte lichtbundel, hiermede bereikt U weliswaar een hoger **richtgetal**, maar het licht is harder.

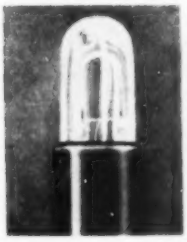

FLITSLAMP,
nog heller.

Constructie is vereenvoudigd en geeft een meer geconcentreerd licht. Kleurtemperatuur als zonlicht ca. 56000 Kelvin, zodat kleurenopnamen met gewoon daglicht gemaakt kunnen worden. De flitslamp is door een kap van plexiglas beschermd.

SCHAKELAAR,
nog gemakkelijker te bedienen

Deze is thans gemonteerd in de lamphouder. Hierin is ook gemonteerd het contrôle-lampje, dat tevens de contactspanningen, die door de sluiterfabrikanten zijn voorgeschreven, stabiliseert.

CAMERABEUGEL,
nog meer mogelijkheden

De cameraschroef (Engelse schroefdraad) is zo bevestigd, dat deze niet verloren kan gaan. Voor camera's met Duitse schroefdraad is een aparte schroef gemonteerd. De veer, waarmede de beugel op de lamphouder geschoven wordt is verzwaard.

STEKKER-VERBINDING,
nog zekerder.

De lamphouder en het generatordeel zijn door een uitneembare hoofdkabel spanningszeker verbonden; de stekker kan niet verkeerd in de generator gestoken worden. De generator en de lamphouder kunnen nu apart getransporteerd worden. Geen gevaar voor electrische schokken.

GENERATORHUIS,
nog eleganter.

Ook uit Polyamid, onbreekbaar, kras- en zuurvrij. Absoluut spanningszeker, kan met water en zeep gewassen worden.

GENERATOR-DELEN,
nog lichter.

Alle delen, zonder veel demontage bereikbaar, de kabelverbindingen gemakkelijk te demonteren. Hoge bedrijfszekerheid. Mogelijkheid tot storing practisch uitgesloten. De accu is van het bekende fabrikaat Sonnenschein.

TRILLER,
nog stabieler.

Als mechaniek het meest kwetsbare deel van alle electronenflitsapparaten. Deze is van een nieuwe constructie en is geheel omgebouwd. In een aluminium huls, beschut voor stof en vocht en is zelfs in de tropen volkomen bedrijfszeker. Uitneembaar, voorzien van stekkerpennen, met een handgreep te verwisselen.

LAADINRICHTING,
nog practischer.

Het laadapparaat is ingebouwd en geeft een maximale laadstroom. Voor het opladen steekt men de stekker van de ladingskabel in de contra-stekker van de generator. In de stekker van de ladingskabel kan men de netspanning verstellen van 110-130 op 220-250 Volt. Ook leverbaar ladingskabel voor autobatterij 6 Volt.

Richtgetal bij 21/10 Din 52 - en 17/10 Din 36. Capaciteit 90 Watt sec. Oplaadtijd 6 sec. Werkzame belichtingstijd 1/1000 sec. Fabrieksgarantie 6 maanden. Aantal opnamen per acculading 80—100. Gewicht 2.2. kg. Kosten per flits nog geen cent. Levering uitsluitend via de fotohandel.

FOKA N.V. ROTTERDAM Admiraliteitsstraat 8 abc Telefoon 25330 - 25331

STEINHEIL
MÜNCHEN

OBJECTIEVEN

van de hoogste kwaliteit

Quinar 1 : 2,8 f = 135 mm

Een verwisselbaar objectief met zeer hoge lichtsterkte en diafragma stop. Voor topprestaties bij alle zwart/wit- en kleurenopnamen.

Leverbaar voor Exakta, Contax-D, Praktica, Rectaflex.

Uitgebreide folders over de STEINHEIL objectieven voor opname, vergroting, projectie, reproductie op aanvraag.

Alleen-Importeur:

MINERVA-FOTO - ARNHEM

Roemer Visscherstraat 66 - Telefoon 22691

N.u of nooit

Prima Bromide papier

40 x 50 cm	Wit glanzend normaal, hard en extra-hard kartondik
30 x 40 cm	Chamois halfmat in zacht, hard en extra-hard Chamois fijnkorrel in normaal kartondik
24 x 30 cm	Wit glanzend in zacht
18 x 24 cm	Wit glanzend in zacht dun Wit glanzend in extra-hard dun en dik
13 x 18 cm	Wit glanzend in zacht dun
Briefkaarten:	Wit glanzend in normaal Chamois halfmat glad in zacht en extra-hard Chamois fijnkorrel in zacht en normaal Chamois mat in zacht

Prijzen:	100 vel 40 x 50 cm	f 55.00
	100 vel 30 x 40 cm	„ 32,50
	100 vel 24 x 30 cm	„ 17,50
	100 vel 18 x 24 cm	„ 9,90
	100 vel 13 x 18 cm	„ 5,90
	100 briefkaarten	„ 4,90

ROTAX CONTACTPAPIER 6,5 x 9,5 cm wit glanzend in zacht, normaal, hard en extra-hard f 1,95 per 100 vel.

Voor goede kwaliteit staan wij in.
Niet goed, geld terug.

FOKA N.V.
ROTTERDAM

Admiraliteitsstraat 8 abc
Telefoon 22242 — 24422
2e Middellandstraat 23, Telefoon 54044

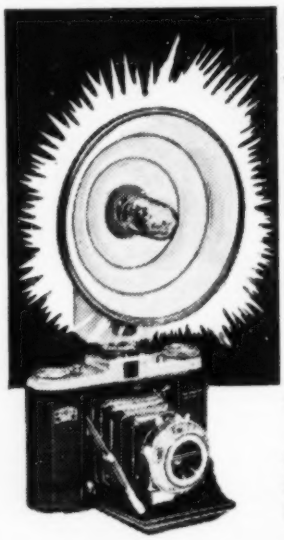

Feestdagen
FLITS DAGEN

Houdt de gezellige en gelukkige momenten van de komende feestdagen vast

COMPLETE
FLITS-SETS

bestaande uit:

1 Flits-apparaat met condensator
1 Etui
1 Batterij
12 Lampen
1 Film 6x6 of 6x9

Cosy-set	f 22⁵⁰
Coby-Set	f 28⁷⁵
Duo-Lux-set	f 35⁷⁵

Electronenflitsers, zoals de beroemde BRAUN Hobby f 269⁵⁰

Betaalbaar in 12 mndl. termijnen

Postorders onder rembours

FOTO John Klein

DE CLERCQSTRAAT 81 AMSTERDAM TELEFOON 83992

ELMED BRILLANT

electronen flitser

HET EERSTE
EN
ENIGE APPARAAT
MET

CONSTANTE CAPACITEIT
CONDENSATOREN

75 Joule 3750 L. sec.
Richtgetal : 36—40 bij 17/10 Din.
Flitstijd : 1/800 sec.
Kleurtemperatuur : 5600° Kelvin
Accu : 4 V 2,4 Ah
Geeft 100 flitsen per lading
Aanlooptijd : 5 sec.
Laadapparaat : 110—220 V. ingebouwd
Afmetingen : 67 x 178 x 194 mm
Gewicht : ± 2 kg
Rundlederen tas

KWALITEIT · CAPACITEIT · PRIJS
het resultaat van een jarenlange ervaring

fl. 270.-

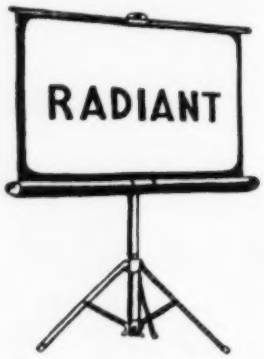

★
Verkrijgbaar
bij de Fotohandel

RADIANT

Model Bantam QB, driepootmodel

30" x 40" (ca 75 x 100 cm)	f 97.50
40" x 40" (ca 100 x 100 cm)	f 117.50
37" x 50" (ca 100 x 130 cm)	f 137.50
50" x 50" (ca 130 x 130 cm)	f 175.—

Champion KC Model de Luxe, driepootmodel

30" x 40" (ca 75 x 100 cm)	f 137.50
37" x 50" (ca 100 x 100 cm)	f 179.50
50" x 50" (ca 130 x 130 cm)	f 210.—
45" x 60" (ca 115 x 153 cm)	f 215.—
52" x 70" (ca 132 x 180 cm)	f 265.—

Plezier in afbeeldingen

toonde de mens in alle tijden.
Doch hoe omslachtig was vroeger het bewaren. Thans plakt men heel eenvoudig de foto in het album

met

TransParol
foto-hoekjes

Let op de naam „Trans Parol"
in de bruin/gele verpakking.

24 x 24
en 24 x 36

Het voordelige
Kleinbeeld-
vergrotingsapparaat
met lederen balg ● Iris diafragma ● Draaibaar roodfilter ● 1½ - 7x vergrotend. ● Grondplank 32 x 38 cm, voorzien van rubber voetjes ● Massieve metalen filmgeleiding, dus geen (stof of) Newton ringen.
Leverbaar met Cassar 1 : 3.5 50 mm f 181.—. Met Ennar 1 : 4.5 50 mm f 169.—. Zonder objectief f 132.50.
N.V. REOF - ROTTERDAM

Ter overname aangeboden in sterk vooruitgaand toeristencentrum :

FOTOHANDEL MET ATELIER

annex souvenirs en uitgeverij-grossierderij in fotokaarten. De zaak heeft in de omtrek een monopoliepositie en bestaat uit ruime woning, winkel, atelier, 3 doka's, werkplaats, grote tuin met schuur, machines, apparatuur, winkelinventaris, negatieven en copyright.

PRIJS f 35000.— goederen factuurprijs.

Alleen zeer serieuze gegadigden gelieven te reflecteren onder No. 596327 Foto aan het bureau van dit blad.

HANDELSONDERNEMING „TABOR" · DAM 2a · AMSTERDAM

VRAAGT **1e klas vertegenwoordiger**
ingevoerd bij de fotohandel.

Brieven onder No. 594946 Foto aan het bur. v. d. bl.

Alle boeken

op fotografisch gebied, ook de hier besprokene, kunt U steeds bestellen bij de Afdeling Boekhandel van de Uitgevers-Mij „C. MISSET" N.V. te Doetinchem. — Korte levertijd.

OSRAM

VOOR LICHT IN DE DUISTERNIS
BIJ ALLE FOTO- EN FILMOPNAMEN

DE BETERE FOTOHANDEL HEEFT „OSRAM" IN VOORRAAD

STICHTING
„NEDERLANDSCHE FOTOVAKSCHOOL"

Jan van Nassaustraat 100
's-GRAVENHAGE

In Januari a.s. zullen opnieuw aanvangen:
de schriftelijke cursussen

FOTOHANDEL
2-jarige opleiding voor het vakdiploma

REPORTAGEFOTOGRAFIE
2-jarige opleiding voor reportagefotograaf

FOTOJOURNALISTIEK
2½-jarige opleiding voor het vakdiploma fotojournalist, te geven in samenwerking met de Nederlandse Vereniging van Fotojournalisten

LABORANTENCURSUS
eenvoudige leergang voor beginnende laboranten in de fotografische bedrijven en fotohandel.

Prospectus en inlichtingen aan te vragen bij de Administratie der School, Jan van Nassaustraat 100, 's-Gravenhage, Telefoon 776725.

Koninklijke/Shell-Laboratorium, Amsterdam
(N.V. De Bataafsche Petroleum Mij.)
Badhuisweg 3 te Amsterdam-N. (postbus 3003)
vraagt

EEN TECHNISCH FOTOGRAAF

met enige bedrijfservaring. Bekendheid met positieve en negatieve retouche strekt tot aanbeveling.
Leeftijd tot ca. 30 jaar.

Eigenhandig geschreven sollicitaties te richten aan bovengenoemd Laboratorium, afdeling Sociale Zaken, onder No. 221 en voorzien van een pasfoto.

PRIJSVERLAGING

Verbeter nog voor de donkere winter de helderheid van het matglas van Uw 6 × 6 reflexcamera door toepassing van de Veldstrilens.

250—1000 % lichtwinst

FOTO- EN FILMBEDRIJF **VELDMAN & STRIK**
Kerkstraat 22 - BUSSUM - Tel. 7474

Neo-Diafant V

EERSTE KLAS
KLEINBEELDPROJECTOREN
MET *ASFERISCHE* CONDENSOR
VOOR DIA'S 5×5 (24×36)
FILMSTROOK- en MICRO-PROJECTIE

ED. LIESEGANG
DÜSSELDORF

Levering uitsluitend via de erkende handelaren

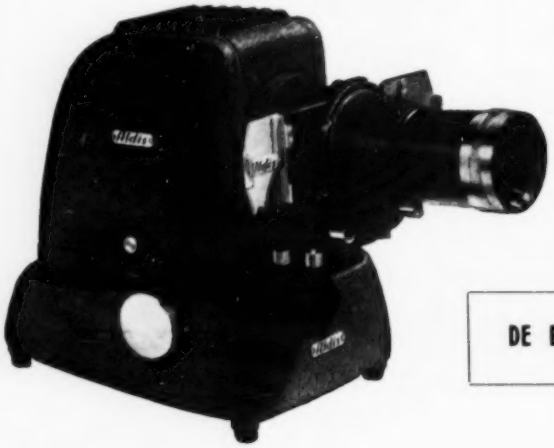

Aldis

"STAR"

300 EN 500 WATT
KLEINBEELD-PROJECTOREN

DE BESTE PROJECTOREN VOOR KLEURENPROJECTIE

VRAAGT UW FOTOHANDELAAR EENS NAAR EEN DEMONSTRATIE EN OVERTUIGT U VAN DE PRIMA KWALITEITEN!

PRIJZEN:

STAR 300 met lens 2.8/10 cm, diaschuif 5 x 5 en lamp . . . . . f 291.50

STAR 500 met lens 2,8/10 cm, diaschuif 5 x 5 en lamp . . . . . f 399.60

Filmstrooktransporteur 35 mm . . . f 60.50

Fabrikant: Aldis Brothers Ltd. - Birmingham - Engeland.

IMPORTRICE: HIJMANS' FOTO- EN KINOGROOTHANDEL N.V. - MUZENSTRAAT 37 - DEN HAAG

MECABLITZ

DE ELECTRONENFLITS VAN 1954

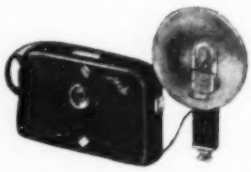

Levering via
Uw Fotohandelaar

- Elegant model
- Richtgetal 36 x 17/10 DIN
- Ruim voldoende licht, ook voor kleuropnamen
- Kleurtemperatuur gelijk aan daglicht
- Korte oplaadtijd, ca 6 sec.
- Laadapparaat ingebouwd. U behoeft slechts de stekker in het stopcontact te steken
- Reflector wordt tegen het kastje opgeborgen — beschadiging van de flitsbuis tijdens het transport uitgesloten
- Fabrieksgarantie zes maanden
- Kosten minder dan 1 cent per opname
- Geschikt voor alle netspanningen

Importeur:
J. TESZLER
Rokin 95
AMSTERDAM-C.
Telefoon 43696

MECABLITZ:

Voor gebruik op het lichtnet f 186.—

Accu met omvormer te aller tijde los leverbaar . . . f 63.—

Geheel compleet voor gebruik op accu en/of net aansluiting . . . . . f 249.—

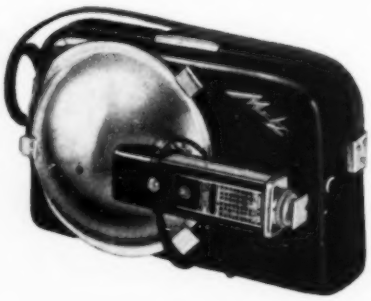

Een nieuw Hoofdstuk in de Rollei-Fotografie

Rolleicord

IV

MET
SCHNEIDER XENAR 1:3,5
SYNCHRO-COMPUR 1-1/500
BLOKKEERINRICHTING

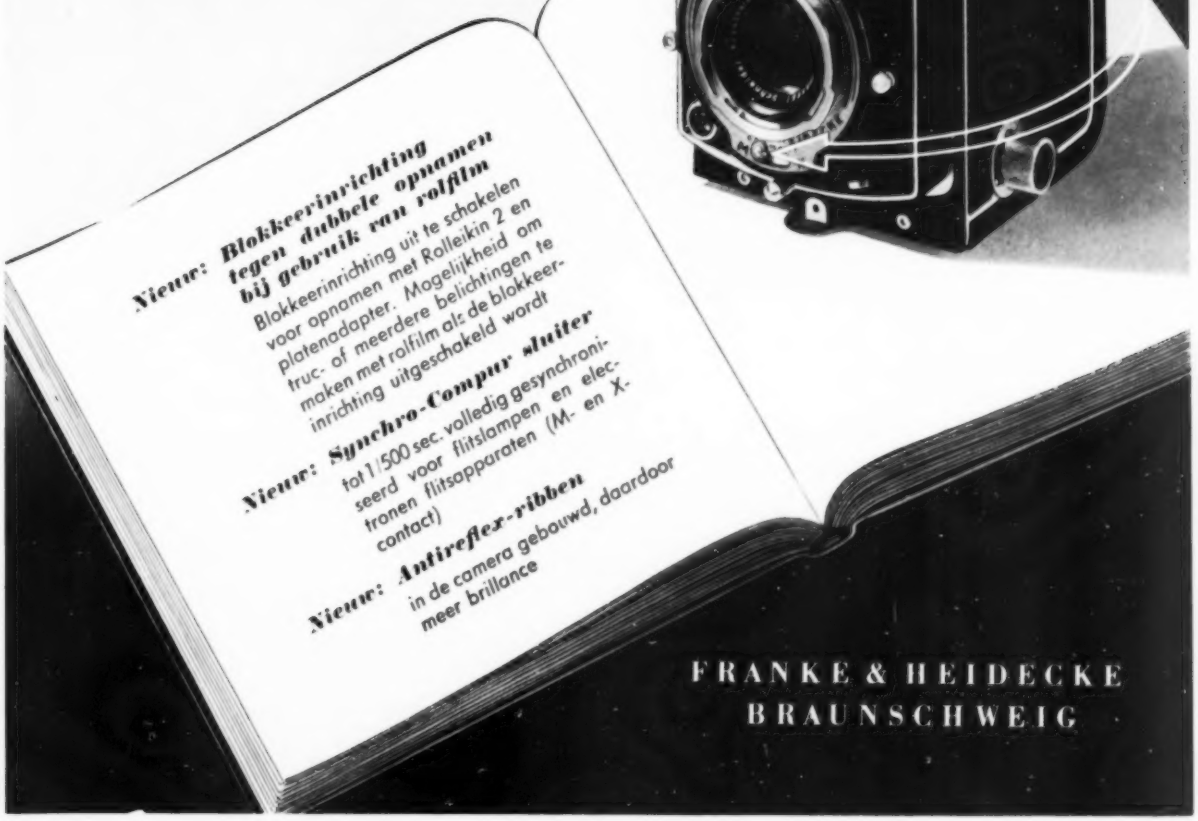

FRANKE & HEIDECKE
BRAUNSCHWEIG

Tensing, gefotografeerd door Sir Hillary, Vrijdag 29 Mei 1953 op de top van de Mount Everest. Copyright Himalayan Committee.

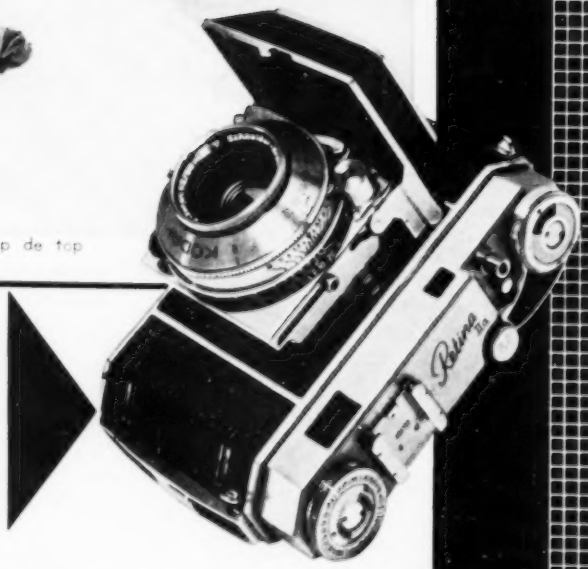

Op het laatste traject van de Himalaya-expeditie, waarbij Tensing en Hillary de top van de Mount Everest bereikten, werden **alle** foto's gemaakt op 35 mm daglicht Kodachrome film. Men koos deze film niet alleen om zeker te zijn van geslaagde kleurenopnamen, maar ook omdat van de dia's uitstekende zwart-wit vergrotingen gemaakt kunnen worden, zodat men slechts één filmsoort (Kodachrome) behoefde mee te nemen.

De klimmers hadden bij de laatste sprong alléén Kodak Retina en Retinette camera's bij zich, hun privé eigendom, waarvan er twee een jaar te voren waren gekocht bij een fotohandelaar in Aden, een van de heetste plaatsen op aarde. Al het materiaal werd vervoerd door het tropische oerwoud van Nepal naar de ijzige koude op de Mount Everest. In de meest letterlijke zin des woords geldt dus

KODAK 'RETINA' EN KODACHROME: „TOPPRESTATIES"